

T.C. İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

II. MEŞRUTİYET DÖNEMİ KADIN DERGİCİLİĞİ VE TÜRK KADINI DERGİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
ESRA FAHRİYE POYRAZ

Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Programı: Türk Dili ve Edebiyatı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Durali Yılmaz

İstanbul 2010

ÖNSÖZ

Toplumun ayakta tutan temel etmenin aile olduğunu, ailenin de temel direğinin kadın olduğunu biliyoruz. Dolayısıyla kadın meseleleriyle ilgili çalışmalara her zaman ihtiyaç duyulmuştur. Sorunlara çözüm üretebilmek, farklı teoriler ortaya koyabilmek için olayların tarihsel gelişimini de araştırmak ve bilmek gerekmektedir.

1908–1923 yılları Türk kadın tarihi açısından önemli gelişmelerin yaşandığı bir dönemdir. Biz de günümüzde hala tartışılan kadın meselesine yeni bir pencere açması gayesiyle 23 Mayıs 1334 (1918)–8 Mayıs 1335 (1919) yılları arasında çıkan Türk Kadını dergisini inceledik.

Çalışmamız “Giriş”, “II. Meşrutiyet ve Kadın”, “Düşünce Akımları ve Feminizm”, “II. Meşrutiyet Dönemi’nde Kadın Faaliyetleri”, “Kadın Dernekleri”, “Kadın Dergileri” “Türk Kadını Dergisinin İncelenmesi”, “Seçme Metinler” ve “Sonuç ve Değerlendirme” bölümlerinden oluşmaktadır.

Giriş kısmında dergiciliğe kadar gelen tarihsel süreç ve Türk Kadını dergisi hakkında kısa bir değerlendirme yapılmıştır. Diğer çalışmalarda kadın dergileri, kadın dergilerinden sonra gelmektedir. Biz giriş kısmını Türk kadını dergisine bağlayacağımız önce kadın dernekler daha sonra kadın dergileri hakkında bilgi verdik. I. Bölümde kadının II. Meşrutiyet’e kadar geçirdiği değişim evreleri hakkında değerlendirmeler yapılmıştır. II. Bölümde Türk Kadını dergisinin kimlik ve şekil bilgisi, muhteva ve yazar kadrosu hakkında bilgi verilmiştir. III. Ve IV. Bölümlerde derginin tahlili incelemesi yapılmıştır. Dergideki edebi türlerin yazar adlarıyla künyelerine; reklâm, ilan, haber yazıları ve fotoğrafların açıklamalı dizinine yer verilmiştir. Daha sonra ise ele alınan dergide ele alınan konuların değerlendirilmesine geçilmiş son olarak V. Bölümde çalışmadan elde edilen sonuca yer verilmiştir.

Dergideki yazarların biyografilerine değinilmeden sadece isimleri verilmiştir.

Arap harfli metinlerdeki Batı kökenli kelimeleri okunduğu gibi yazılması bazı okuma zorluklarına sebep olmuştur. Yabancı kelimelerin orijinaline ulaşılmaya çalışılmıştır. Okunmayan durumlarda kelimenin okunuşu aynen yazılmıştır.

Çalışmamızda Arapça tamlamalarda “Darü’l-fünun” yerine Darülfünun olarak kalıplaşmış şeklini kullandık.

Türk kadınının yaşadığı kültürel ve sosyal değişimi ve yol aldığı mesafeyi görmek açısından kadın dergilerinin önemli bir kaynak teşkil ettiğini bilmekteyiz. Bir eğitimci tarafından çıkarılan Türk Kadını dergisinin de bu yönüyle ilgi çekeceğini düşündük. Bu amaçla kaleme aldığımız çalışmamızın eksikliklerinin mazur görülmesini temenni ederiz.

Çalışmamızın ortaya çıkmasında emeği geçenlere, başta çalışma aşamasında desteğini yanımda hissettiğim değerli hocam Prof. Dr. Durali Yılmaz’a, yine fikirlerinden istifade ettiğim değerli hocalarım Prof. Dr. Ömür Ceylan’a, Yard. Doç. Dr. Hacer Gülşen’e ve İsa Kocaplana’a, maddi ve manevi desteğini esirgemeyen aileme sonsuz teşekkürü borç bilirim.

İÇİNDEKİLER	
ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR CETVELİ	vi
ÖZET	vii
ABSTRACT	viii
GİRİŞ	ix
1. II. MEŞRUTİYET VE KADIN	1
1.1. DÜŞÜNCE AKIMLARI VE FEMİNİZM	7
1.2. II. MEŞRUTİYET DÖNEMİNDE KADIN FAALİYETLERİ	9
1.2.1. Kadın Dernekleri.....	10
1.2.2. Kadın Dergileri.....	12
2. TÜRK KADINI DERGİSİNİN İNCELENMESİ	15
2.1. Türk Kadını Dergisinin Kimlik ve Şekil Özellikleri.....	28
2.2. Türk Kadını Dergisinin Muhteva Özellikleri.....	31
2.3. Türk Kadını Dergisinin Yazar Kadrosu.....	33
3. TÜRK KADINI DERGİSİNDEKİ EDEBİ TÜRLER	35
3.1. Makale- Deneme.....	35
3.2. Şiir.....	39
3.3. Mensur Şiir.....	41
3.4. Hikaye.....	42
3.5. Musahabe.....	42
3.6. Mektup.....	43
3.7. Hatıra.....	43
3.8. Konferans.....	43
3.9. Edebi Yazılar.....	43
3.10. Değerlendirme Yazıları.....	44
3.11. Haber Yazıları, İlanlar, Reklâmlar, Resim.....	45
4. TÜRK KADINI DERGİSİNDE ELE ALINAN KONULAR	54
4.1. YAZILAR (MAKALE, DENEME, MUSAHABE, MEKTUP, HATIRA KONFERANS)	54
4.1.1. Feminizm.....	54
4.1.2. Kadın ve Sosyal Yaşam.....	59

4.1.3. Eğitim.....	64
4.1.4. Evlilik.....	68
4.1.5. Terbiye ve Ahlak.....	71
4.1.6. Aile.....	79
4.1.7. Çocuk Bakımı.....	81
4.1.8. Giyim, Moda ve Kozmetik.....	83
4.1.9. Ev İdaresi ve Mutfak.....	86
4.1.10. Kadın Sağlığı.....	87
4.1.11. Milli Mücadele.....	88
4.1.12. Kadın Cemiyetleri.....	90
4.2. ŞİİR, MENSUR ŞİİR.....	91
4.2.1 Kadın ve Feminizm.....	91
4.2.2. Dul Kadın.....	91
4.2.3. Aşk, Sevgili, Özlem.....	91
4.2.4. Köy Hayatı.....	93
4.2.5. İstanbul.....	93
4.2.6. Vatan.....	93
4.2.7. Çocuk.....	93
4.2.8. Tabiat.....	93
4.2.9. Aile Sıcaklığı ve Mahalle.....	94
4.2.10. Turancılık.....	94
4.3. HİKÂYE.....	94
4.4. EDEBİ YAZILAR.....	95
4.5. DEĞERLENDİRME YAZILARI.....	96
5. SEÇME METİNLER.....	97
Mehmet Emin: Ninni.....	97
Muallim Tahsin Nejat: Kadın nedir.....	99
Muallim Tahsin Nejat: Hayat nedir.....	102
İmzasız: İnas Darülfünun Mezunlarının Cemiyetleri.....	103
Kazım Nami: Kadın Duyguları.....	105
Sevim Türkan: İdarei beytiyye: İşten mi Dışten mi?.....	108
Necmettin Sadık: Evsiz Barksız Hanımlar.....	110
Necmettin Sadık: Bir Sual Münasebetiyle.....	113
Şüküfe Nihal: Bizde Kadın Telakkisi.....	116

Nezihe Rikkat: Erkekleşme.....	118
İbrahim Alaaddin: Talim ve Terbiye Sahifeleri: Kız Sultanileri Hakkında.....	120
Falih Rıfkı: Yazılmayan Kadın.....	122
Faruk Nafiz: Anayurdu.....	124
Halide Nusret: Bizim Derdimiz.....	124
Nezihe Rikkat: Aile Kitaphanesi.....	125
6. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	127
7. KAYNAKÇA	
8. EKLER	

KISALTMALAR CETVELİ

A.g.e. Adı Geçen Eser.

A.g.m. Adı Geçen Makale

Bkz. Bakınız.

c. Cilt

çev. Çeviren

Dr. Doktor

Prof. Profesör

S. Sayı.

s. Sayfa.

Müt. Mütercim.

Yay. Haz. : Yayına Hazırlayan

ÖZET

Bu tez çalışmasında II. Meşrutiyet döneminde çıkarılan Türk Kadını dergisi incelenmiştir. II. Meşrutiyet Dönemi, kadın hareketleri açısından önemli atılımların hayata geçirildiği dönemdir. Türk kadınının kimlik edinme ve cemiyet hayatında sesini duyurma çabası, basın dünyasında ciddi gelişmeleri beraberinde getirmiştir. Kadın dergileri de bu gelişmelerin sonucu olarak kadınların seslerini duyurdukları çalışmaların başında gelmektedir.

Türk Kadını dergisi, kadının ilerlemesi için matbuatı zorunlu görmüş ve bu amaçla yayın hayatına başlamıştır. Kadın-Erkek ayırt etmeden herkese sayfalarını açan dergi, Türk kadınının hem iyi bir eş hem iyi yetiştirilmiş bir anne hem de eğitilmiş, hak aramayı bilen bir fert olarak cemiyet içinde yer edinmesi yönünde çalışmalara yer vermiştir.

Çalışmamızda ilk olarak Tanzimat'tan II. Meşrutiyet'e Türk kadınının geçirdiği değişim evreleri ele alınmıştır. Daha sonra II. Meşrutiyet dönemindeki feminist cereyanın düşünce akımlarıyla ilişkisi, kadın dernekleri ve kadın dergileri hakkında bilgi verilmiştir.

İkinci bölümde Türk Kadını dergisinin kimlik ve şekil bilgisi, muhtevası ve yazar kadrosu hakkında bilgi verilmiştir. Üçüncü bölümde Türk Kadını dergisindeki edebi türlerin künyeleri verilmiştir. Dördüncü bölümde Türk Kadını dergisinde ele alınan konular türler başlığı altında incelenmiştir. Beşinci bölümde seçme metinlere yer verilmiş, altıncı bölümde ise çalışmadan çıkarılan sonuç belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kadın eğitimi, kadın hakları, dergicilik, modernizm.

ABSTRACT

Abstract:

The magazine named Turkish woman published in the time of second constitution was examined in this thesis. Second constitution was a time in which important developments which were important in the aspect of women movements. Turkish women's effort of being known in the social life and getting identity brought serious developments to press world. As a consequence of these developments, women magazines came first in the projects in which women tried to make themselves known.

Turkish Women magazine obligated publishing for the progress of women and started its press life. The magazine addressing to everyone without differentiating men or women caused to happen to the works containing Turkish women's being a good wife, a good mother and also an educated individual who struggles for her rights in the society

In our study firstly changing stages of Turkish women from period of reforms to second constitution was examined. And then some information were given about the relationship between feminisr trend with other thoughts, women organisations and women magazines

In the second part, information was given about identity and figure information, content and author staff about Turkish Women magazine. In the third part it was given data of literary genre in the Turkish Women magazine. In the fourth part subjects in Turkish magazine was examined under the topic of genres. In the fifth part elective texts was handled and conclusion of the study was implied in the sixth part

Key Words: Women education, Women rights, magazine publication, modernism

GİRİŞ

Osmanlı toplumunda yenilik hareketleri III. Selim'e kadar uzanmaktadır. İlk olarak siyasi ve askeri alanda yapılan yenilikler, Batıyla kültürel etkileşimleri de beraberinde getirmiştir.

Tanzimat devrinde hız kazanan Batılılaşma cereyanı, Osmanlı toplumunu her alanda etkilemeye başlamıştır. Toplumsal hayattaki birtakım değişikliklerin kadın ve aile hayatına da yansması uzun sürmemiştir. Kadın ve kadının eğitimi, kadının cemiyet ve aile hayatındaki yeri konusu gündeme gelmiş, kadınların sosyal hayata katılmaları doğrultusunda çeşitli çalışmalar yapılmıştır.

Dönemin sanatçıları kadın konusuna ilgisiz kalmamış, eserlerinde kadın sorunlarına yer vermiş; kadını, toplumun gelişmişlik seviyesini gösteren temel etken olarak görmüşlerdir.

Miras ve evlilik konularında kadınlara eşit haklar tanınırken eğitim alanında da ciddi değişimlere gidilmiş, kadın eğitiminde resmi düzenlemeler yapılmış, kadın erkek bütün Osmanlı toplumu, ilkokul eğitimi almaya zorunlu kılınmıştır.

II. Meşrutiyet'in getirdiği özgürlük ortamı, kadının toplum hayatında önemli roller üstlenmesini sağlamış, kadınlar seslerini duyurmak için uygun ortamı bu dönemde bulmuşlardır. İstanbul rüştiyelerinde kızların sayısı artmış, ardından kızlara üniversite yolunu açan İnas Darülfünun'u hizmete girmiştir.

Eğitim alanında statü kazanan kadınlar, artık toplum hayatına aktif olarak katılma yoluna gitmişlerdir. Kadınlar tarafından çeşitli amaçlarla dernekler kurulmuş; bu dernekler, kadınların sosyal hayatta konumlarını yüceltmeyi ve hangi dinden ve statüden olursa olsun kadınların tek yürek olmalarını sağlamıştır.

Osmanlı toplumunda eğitimli kadınların artması, onların basın hayatında da kendilerini göstermelerine olanak sağlamıştır. Kadın dergileri de bu amaçla çıkarılmış; ilim, kültür ve eğitim alanındaki boşluk dergilerle doldurulmaya çalışılmıştır.

Türk kadınları arasında fikir boşluğunun farkına varan ve bunun da ancak basın yoluyla iyi hale getirilebileceğine inanan ve bu amaçla yayın hayatına başlayan Türk Kadını dergisi, 21 sayı çıkmıştır.

Yayımlandığı dönemde kadınların her alanda bilgi sahibi olması için çaba sarf etmiş; uzun makalelerle, edebi sayfalarla okuyucunun karşısına çıkmıştır. Türk Kadını dergisindeki yazılarda yeniliklere açık; ancak milli ve dini değerlerinden de bağlarını koparmayan ideal Türk kadınlığı üzerinde durulmuştur.

Türk Kadını dergisini, 20. yüz yıldan günümüze kadar olan süreçte, Türk kadınının geçirdiği değişimi göstermesi açısından önemli bir kaynak olarak görmekteyiz.

1.II. MEŞRUTİYET VE KADIN

III. Selim dönemine (1789–1807) kadar uzanan Osmanlı İmparatorluğu'ndaki ıslahat hareketleri, Batıyla kültürel etkileşimi de başlatmıştır. 18. Yüz yılda Osmanlı'nın aldığı ağır yenilgiler ve toprak kayıpları, teknolojik alanda ve askeri alanda Batının üstünlüğünü kabullenmeyi kaçınılmaz hale getirmiştir.

Yeniçeri Ocağı'na karşılık olarak kurulan Nizam-ı Cedid'in subaylarını eğitmek üzere Avrupa'dan uzmanlar getirilmiş, Nizam-ı Cedid'in askerlerinden bazıları da Avrupa'ya gönderilmişti. Osmanlı devlet adamları, İmparatorluğu parçalanmaktan kurtarmak için Batılı devletlerin de desteğini almak istemişler ve bu amaçla 1839'da Tanzimat Fermanı'nı, 1856'da Islahat Fermanı'nı ilan etmişlerdir.

Hak ve özgürlükler bağlamında toplumsal eşitliği sağlama amaçlı Tanzimat Fermanı ve sonrasında gelen Islahat Fermanı, toplumdaki dinler arası eşitsizliği kaldırmayı amaç edinmiştir. Dolayısıyla, “Tanzimat Dönemi (1839–1876) reformları, Osmanlı Devleti karşısında Osmanlı toplumuna ve Osmanlı Devleti'nin Batı devletlerinin üstünlüğü karşısındaki konumuna ilişkin yeni bir değerlendirme anlamına geliyordu. Otonom dîni cemaatlere(millet), loncalara ve tarikatlere dayanan geleneksel Osmanlı toplumu yerine, artık ‘özgür yurttaşlar’ dan oluşan “Osmanlı milleti” fikri ortaya çıkmıştır.”¹

¹ Ayşe Durakbaşa, Halide Edip, “*Türk Modernleşmesi ve Feminizm*”, İstanbul: İletişim Yayınları 2000, s. 95

19. Yüz yıl devlet adamları her alanda modernleşmenin gereğini anlamışlardı ve böylelikle Batı medeniyeti orduda, maliyede, yönetimde olduğu gibi kültürel yaşamda da Osmanlı toplumu için model teşkil etmiştir. Tanzimat dönemi, Osmanlı toplumunda yeni bir insan tipinin ortaya çıktığı bir dönemdir.² Tanpınar'ın ifadesiyle, "II. Mahmut'un 1839 tarihinde ölümü üzerine yerine çıkan Abdülmecid Han'ın zamanında ilan edilen Gülhane Hatt-ı Hümayunu ile cemiyet hayatında yeni bir devir başlar. Onunla İmparatorluk, asırlarca yaşadığı bir medeniyet dairesinden çıkarak mücadele halinde bulunduğu bir medeniyetin dairesine girdiğini ilan ediyor, onun değerlerini açıkça kabul ediyordu."³

Toplumsal hayattaki bu değişmelerin en önemlisi kadınların da artık bir statü kazanmaya başlamasıdır. "Bu dönemde kadınlara yönelik iki önemli değişiklik yapılmıştır. Bunlardan biri 1858 yılında düzenlenen Arazi Kanunu, diğeryse 1881 Sicill-i Nüfus Nizamnamesi'dir. Arazi Kanunu'yla önceden yürürlükte olan erkek varis olması halinde kadınları mirastan alıkoyan yahut nispi bir miktar veren uygulamaya son verilmiş ve kadınlar da mirasa ortak kılınmışlardır. Bununla beraber Nüfus Nizamnamesi'yle devlet Osmanlı tarihinde ilk kez evlilik kurumuna müdahale ederek ona resmi bir boyut kazandırmıştır. Nizamname'den önce evlilik sivil bir kurum olarak imamlar tarafından tescil edilmekte ve resmi bir statü arz etmemektedir. Böylece evliliğin bu statüsü değiştirilmiş, çiftler evlilik için resmi izin almak zorunluluğunda bırakılmış ve imamlara nikâh memuru olarak resmi sıfat verilmiştir."⁴

Tanzimat döneminin getirdiği sosyo-kültürel değişim, hiç değilse üst ve orta tabaka kadının toplumsal hayata girişini hazırlayan altın dönem olmuştur. Modern İslamcı düşünürler çok karılı evliliğin kalkmasına ya da sınırlanmasına yönelik yeni yorumlar getirirken gerek Osmanlı ülkesindeki gerek Ortadoğu ülkelerinde ve Rusya çevresindeki düşünür ve yazarlar geleneksel aile yapısı ve evlenmelerin aleyhinde kampanya açmışlardı.⁵ Dolayısıyla kadın ve aile hayatı dönemin edebi eserlerinde de kendini göstermiştir. Modern Türk tiyatrosunun ilk örneği

² İlber Ortaylı, *Osmanlı'da Değişim ve Aynasal Rejim Sorunu*, İstanbul: 2 Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları 2008, s. 68

³ Ahmet Hamdi Tanpınar, *XIX. Asır Türk Edebiyatı Tarihi*, Haz. Abdullah Uçman, İstanbul: Y.K.Y. 2006, s. 126

⁴ Ömer Çaha, *Sivil Kadın -Türkiye'de Sivil Toplum ve Kadın*, Vadi Yayınları, Konya, 1996, s. 88

⁵ Ortaylı, a.g.e. s.70-71

saydığımız Şinasi'nin *Şair Evlenmesi* piyesinde görücü usulüyle evlenme tenkit edilmiş, Ahmet Mithat Efendi'nin *Felsefe-i Zenan*, *Teahhül*, *Taaffüf* adlı romanlarında, Namık Kemal'in *Zavallı çocuk* adlı piyesinde ise yine evlilik ve kadın konuları ele alınmıştır.

Azeri edebiyatından Mirza Fethali Ahundov, tiyatro eserlerinde pedersahi aile düzenini, İslam kadınının kapalı hayatını, kız çocuklarının cahil bırakılmasını eleştirmiştir.⁶

Tanzimat dönemi diğer taraftan kadınların eğitimi konusunda da önemli atılımların yapıldığı dönemdir. Nitekim Abdülhak Hamit “Bir milletin nisvanı derece-i terakkisinin mizanıdır”⁷ derken, Tevfik Fikret ise “Elbet sefil olursa bir kadın, alçalır beşer”⁸ diyerek kadını, toplum hayatının mimarı olduğunu ifade edip bir milletin ilerlemesinde de ölçüt alınması gereken yegâne unsur olarak görüyorlardı.

Kadınlar için ilk defa ebelik eğitiminin verilmesi 1843 yılındadır. Bu Daha sonra “Mekteb-i Tıbbiye-i Adliye-i Şahanede” ebelik sınıfları açılmış, bu tarihten iki yıl sonra 10 müslüman ve 26 hıristiyan ebeye diplomaları verilmiştir.⁹ Bu eğitim 1838'deki Kız Rüştüyelerini yaygınlaştırmıştır. Büyük çoğunluğu II. Abdülhamit döneminde açılan bu rüştüyelerin sayısı 47 yılda 85'e ulaşmıştır.¹⁰ Kadınlar 1869'dan itibaren sanayi mekteplerinde de eğitim görmeye başlamışlardır. 1870 yılında ise Darulmuallimat ile kadınlar eğitim ordusu içine girmişlerdir. Buradan mezun olan kadınlar, ülkenin değişik yerlerinde kadınların eğitimlerinde öncülük etmişlerdir. Kadın eğitimi, resmi düzenlemelerle hukuksal bir statüye de kavuşturulmuştur. 1868 Maarif-i Umumiye Nizamnamesi 6–11 yaşlarındaki bütün kız çocuklarının ilkokul eğitimi almalarını sağlamıştır. 1876'da

⁶ Ortaylı, a.g.e. s. 71

⁷ Afet İnan, *Tarih Boyunca Türk Kadınının Hak ve Görevleri*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1975, s. 89

⁸ Tevfik Fikret, “ Hemşirem İçin”, *Rübab-ı Şikeste*, Haz. Dr. Abdullah Uçman- Dr. Hasan Akay, İstanbul: Çağrı Yayınları, 2005, s. 290

⁹ İnan, a.g.e. s. 95

¹⁰ Güldane Çolak-Lale Uçan, *II. Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e Basında Kadın Öncüler*, İstanbul: Heyamola Yayınları, 2008, s. 23

Kanuni Esasi'nin ilanıyla kadın erkek Osmanlı nüfusunun hepsi ilkokul eğitimi almaya zorunlu kılınmıştır.¹¹

Türk modernleşmesi açısından asıl kırılmaların yaşandığı dönem ise II. Meşrutiyet dönemidir. Kadın sorunları açısından ilk ciddi gelişmeler bu dönemde yaşanmıştır. Kadının toplum içindeki etkinliği arttıkça kadınla ilgili olarak toplumda oluşturulan rol de önem kazanmaya başlamıştır.¹²

Eğitim alanındaki kız öğrenci sayısı giderek artmış ve nihayet,1912 – 1913 yıllarında İstanbul rüştiyelerindeki kız öğrenci sayısı 4.416, erkek öğrenci sayısı ise 6.799'dur.¹³ Kızlar bundan sonra yüksek öğrenimin de kapısını aralamışlardır. 1915 yılının ilk ayında Darulfünun'da hanımlar için haftada 4 gün olmak üzere konferanslar verilmeye başlanmıştır. Kadınların yüksek öğrenime ilk adımı olarak değerlendirilen bu çalışmalar sonunda aynı yıl, İnas Darulfünunu adıyla bir kısım açılmıştır. Darulfünun'a ek olarak açılan İnas Darulfünun yani kızlar için olan bu yüksek öğretim üç şubedir. Edebiyat 10–12, Tabiiye 9, Riyaziye 4 öğrenci ders yılında Edebiyat Fakültesi Reisi İ. Hakkı Baltacıoğlu ve genel sekreter Behçet Gücer Beylerin aldıkları bir kararla kız öğrencilerin erkeklerle beraber ders görmesini uygulamışlardır. Şeyhülislam Mustafa Sabri Efendi ise bunu hoş görmemiştir.¹⁴ Bazı derslerde kızlarla erkeklerin yine ayrı dersliklerde ders görüyor olmaları sonucunda kız öğrenciler, bu durumu protesto ederek erkek öğrencilerle beraber derslere girmeye başladılar.¹⁵ Bu durumun Darulfünun Divanı tarafından 16 Eylül 1921 tarihinde kabul edilmesiyle 1919'da birleşme sonucu fiilen ortadan kalkan İnas Darulfünun hukuken de ortadan kalkmış oldu. 1917 yılında ilk mezunlarını veren İnas Darulfünunu'nda edebiyattan 8, riyaziyattan 3, tabiiyattan 10 kişi mezun olmuştur.

İlk yılda İnas Darulfünunu'na giren hanımların hepsi üniversiteyi başarıyla bitirmişlerdir. 1917 yılında öğrenim süresi bir yıl olan (Amelî Ticaret İnas

¹¹ Çaha, a.g.e. s. 88

¹² Leyla Kırkpınar, "Türkiye'de Toplumsal Değişme Sürecinde Kadın", *75 Yılda Kadınlar ve Erkekler*, İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları, 1998, s. 13

¹³ Güldane Çolak-Lale Uçan, a.g.m. s. 23

¹⁴ İnan, a.g.e. s. 96

¹⁵ Emre Dölen, "Cumhuriyet'in İlk On beş Yılında İstanbul Üniversitesi'nde Kız Öğrenciler", Sağlık Alanında Türk Kadını: Cumhuriyet'in ve Tıp Fakültesi'ne Kız Öğrenci Kabulünün 75. Yılı, Ed. Nuran Yıldırım, İstanbul, Mayıs 1998, s. 23

Şubesi) adı altında ayrı bir şube daha açılmıştır. O dönemde İnas Sanayi Nefise (güzel sanatlar okulu) olduğu gibi Darülelhan'a (konservatuar) da kız öğrenciler devam etmekteydiler.¹⁶

Erkek-kız ayrımı ortadan kalkıp ve İnas Darulfünun lağvedilip tekrar Darulfünun'a bağlandıktan sonra Fen ve edebiyat fakültelerinde karma eğitime daha önceden başlanmış, Hukuk Fakültesi 1921-1922 ders yılından ve en son Tıp Fakültesi 1922-1923'ten itibaren doğrudan doğruya kız öğrenci kabulüne başlamıştır.¹⁷

Kadınlara eğitim alanında sağlanan imkânların yanında, bu dönemde onların cemiyet hayatında da birtakım değişiklikler yaşadığı görülmektedir. Arapça ve Farsçanın yerini artık Fransızca ya da daha geniş ifadeyle Batı dilleri almakta, Batı musikîsi ile uğraşanlar artmakta, artık kadınlar piyano çalmakta ve dans eğitimi almaktadırlar. Hanımların giyiminde, yaşmak ve feracede de değişikliklere gidilmektedir.

Bu dönemin kadınları kendilerinden önceki kuşağın kadınları gibi otoriteyle aynı doğrultuda gitmemişlerdir. Abdülhamit'in istibdatına karşı yürütülen mücadelenin içinde Emine Semiye, Gülistan İsmet gibi kadınlar bulunuyordu ve bu kadınlara kurulacak yeni düzende hak ve özgürlükler konusunda daha geniş haklar tanınacağı sözü verilmişti. İşte bu sebeple bu kadınlar için II. Meşrutiyet bir önem addediyordu. Ancak kendilerine verilen sözlerin tutulmaması kadınların tepkisine yol açtı. Emine Semiye başta olmak üzere kadınlar şu isteklerde bulundular: “Kadınlar havasız, kötü kokulu vapur mevkilerine hapse tıkalırcasına kapatılmadan seyahat edebilsin, vapurdan çıkarken, tramvaylara binerken kadınlara öncelik tanınsın, alışveriş için sabahın erken saatinde tola koyulanların akşama kadar sadece simit peynirle karın doyurma zorunda kalmaması için hizmetlileri kadınlardan oluşan lokantalar açılsın, millet bahçelerinde kadınlara seyrek kafeslerle bölünmüş bir yer ayrılsın, tiyatrolarda tarihi ve ahlaki nitelikli oyunlar kadınlar için de gösterime koyulsun, yoksul kadınlar orada burada

¹⁶ Tezer Taşkıran, “*Cumhuriyet'in 50. Yılında Türk Kadın Hakları*”, Ankara: Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı, 1973, s. 45

¹⁷ Faik Reşit Unat, *Türkiye Eğitim Sisteminin Gelişmesine Tarihi Bir Bakış*, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı, 1972, s. 35, 56

sürüneceğine yardımsever hanımların kuracağı kurumlar aracılığıyla ticarete atılabilsin.”İstanbul’da kadınların daha insanca çalışmak ve alışveriş yapmak istemesi geleneksel yapıyı bozmak istemeyen çevreler tarafından tepkiye yol açmıştı. Buna karşılık Emine Semiye de şu cevabı vermiştir: “Bizleri, ruhlarına varıncaya kadar ezilmiş, hırpalanmış Osmanlı kadınlarını, henüz hiçbir iddiamız bulunmadığı halde fazla darbelerle sersemletmeyiniz. Yazıktır!”

Emine Semiye İttihat ve Terakki iş başına geçer geçmez Selanik’te müslüm gayrimüslim ayrımı yapmadan bütün kadınlar için düzenlediği toplantıda, ulaşılmak istenen hedefleri ortaya koymuş gayrimüslim kadınlara tanınan hakların kendilerine de verilmesini ve toplumsal yaşama katılımlarının yasallaştırılmasını istemişti. “(...) Gayrimüslim vatandaş hanımların pek çoktan nail oldukları hürriyeti meşru bir surette kazanarak küre-i arz üzerindeki mevcudiyetimizi ve hakk-ı iştirakimizi tanımak istiyoruz.”¹⁸

Kadınların cemiyet hayatına girmesi sonucu oluşan ikiliğe örnek olarak Afet İnan’dan naklettiğimiz bir olay da şöyledir: “Erkeklerin geleneklere bağlı hareketlerine bir örnek olmak üzere İstanbul’daki Gülhane Parkı’nın hikâyesini Belediye başkanının (Şehir Emini) anılarında okuyoruz. Sarayburnu’ndaki Gülhane Parkı, halkın yararlanması için düzenleniyor ve park haline getiriliyor ve ilk açılış gününde kadın ve erkek de bulunuyor.

Zamanın Harbiye Nazırının hoşuna gitmeyen bu durum için “ şiddetli bir tezkere ile kadınların parka girmesinin yasak edilmesi” emrediliyor. Fakat bu fikre direnme karşısında teklif şu şekli alıyor: Kadınların parka girmeleri için ayrı bir gün koyalım.

Tabii bu geçici ve uygulanmayan bir emir halinde kalıyor. Çünkü I. Cihan Savaşı artık Osmanlı devri kadınına da hürriyetine doğru yöneltmiş ve çalışma hayatında bir yeri olan kadın, parkta hava almak, dolaşmak hürriyetine kavuşma yolunu bulmuştur.”¹⁹

¹⁸ Zehra Toksa, “Cumhuriyet’in Kadın İdeali: Eşiği Aşanlar, Aşamayanlar”, 75 Yılda Kadınlar ve Erkekler, İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları, 1998, s. 76-77

¹⁹ İnan, a.g.e. s. 98

II. Meşrutiyet'te kadınlar, artık seslerini duyurma imkânı bulmakta ve radikal sayılabilecek eylemler gerçekleştirmektedirler. I. Dünya Savaşı'nda eşlerini cepheye gönderen kadınlar, özellikle iş yaşamında erkeklerin boşalttığı alanı doldurmaya çalışıyorlardı, bu da Osmanlı kadınının cemiyet içinde görünür kılınmasını sağlıyordu.

Özellikle dokuma ve gıda iş kollarında birçok işin büyük çoğunluğu kadınlar tarafından yerine getirilmekteydi. Savaş sırasında kadın işçiler, fabrika ve atölyeler yanında, yol yapımı ve sokak temizliği gibi işlerle, madenlerde çalıştırılmaya başlanmıştır.²⁰

1.1. DÜŞÜNCE AKIMLARI VE FEMİNİZM

Kadınların örgün öğretim kurumlarında eğitim almaları Osmanlı toplumunda feminist bir edebiyatın oluşmasını da sağlamıştır.²¹ Özellikle Servet-i Fünun dönemindeki eğitilmiş kadınlar, feminizm üzerine yazılar kaleme almış, yazdıkları kitaplarda kadın sorununu tartışmışlardır. Bu kadınlar arasında Tanzimat edebiyatının da önemli bir ismi olan Fatma Aliye Hanım, daha sonra Leyla Saz Hanım, Nigar Hanım, Mahşah Hanım, Makbule Hanım, Emine Semiye, Müfide Ferit, Emine Semiye, Yaşar Nezihe Bükülmez, Melek Hiç gibi dönemin önemli isimleri vardır.²²

XVII. ve XIX. Yüzyıllardan itibaren Batı etkisiyle Osmanlı kadınları arasında yayılan bu feminist cereyan, birçok yazar ve entelektüel tarafından da dönemin basın dünyasında ciddi şekilde tartışılmıştır. İslamcı, Türkçü ve Batıcı entelektüeller bu konuda çeşitli fikirler ileri sürmüşlerdir.

Sadık Albayrak'ın, İslamcılarının görüşlerine örnek olması açısından eserinde değindiği Ermenekli Şeyh Safvet Efendi'nin fetvasına göre, feminizmin

²⁰ Şehmus Güzel, "Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Toplumsal Değişim ve Kadın", *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi*, c.3, İstanbul, İletişim Yayınları, 1985, s. 860

²¹ Emine Öztürk, *Türk Kadınının Feminizme Bakışı*, (İstanbul: Karmat): Haziran 2007, s. 152

²² Mehmet Aydın, *Ne Yazıyor Bu Kadınlar, Osmanlıdan Günümüze Kadın Yazar ve Şairler*, Ankara: İlke Yayınları, 1995, s. 33-45

Avrupa'nın kadın düşünürleri arasında yayıldığını; ancak bunun bizim ülkemizde yayılmasına ise bir anlam veremediğini söyler.

Feminizm meselesinin kadın ve erkeğin eşit haklara sahip olması demek olduğunu belirten Şeyh Efendi, Avrupa kadınlarının ciddi şekilde esir olduklarını ve ne şekilde esir olduklarını, uzun uzun maddeleyerek anlatır. Ancak o kadınlar, ne istediklerinin farkındalar der. Oysa bizim kadınlarımızın Avrupa'daki kadınlar gibi esir olmadıklarını, kadınların ister evli olsun ister olmasın mallarında istediği gibi tasarruf edebildiklerini, ayrıca bizde kadın tıp ve cerrahlık bilirse hiç kimsenin ona bu sanatını icra etmede engel olmadığını ifade eder. Sadece bir erkeğin, kendi nikâhı altında bulunan kadını, istediği yere göndermek veya göndermemek hakkına sahip olduğunu söyleyerek Avrupa'da ve Hıristiyanlarda olduğu gibi bunun tam tersi olduğunda kadın, ırzını nasıl muhafaza edebilir, der.

Bizde kadınlara Avrupa'nın vermediği hukuk fazlasıyla verilmişken nasıl oluyor da Avrupa'da olduğu gibi bizde de kadınların hukukunu genişletme fikri ortaya atılmış olsun diyen Şeyh Efendi, feminizmin bizim toplumumuzda çıkarılmasına hiçbir gerek olmadığını ileri sürer.²³

Peyami Safa'nın, Şeyhülislam Musa Kazım'dan aktardığı yazıda da şöyle denilmektedir:“Şeriatın emrettiği şeylerin hepsi faydalı, yasak ettiği şeylerin hepsi zararlıdır. Şeriat kadınların kendilerine mahrem olmayan erkeklerden kaçmalarını emrediyor: “ Saçları dâhil olduğu halde vücutlarını ziynetten ari bir şeyle calibi şehvet olmayacak bir libasla örtmelidirler.” Fakat tesettür hiçbir meşru hakkını kaybettirmez kadın da erkek malını istediği gibi tasarruf eder. Namus dairesinde gezmeye gider eğlenir. Kendi aralarında teşkil ettikleri cemiyetlere giderek konferans verebilir. İptidai, rüşti ve idadi derecesinde tahsil görebilir. (Fazlasına ev ve analık vazifeleri müsait değildir.)”²⁴

Türkçülerin en önemli isimlerinden olan Ziya Gökalp ise, Türk kadınının içine düştüğü bu duruma karşılık eski Türklerin kadına verdiği üstün ve saygılı değeri

²³ Sadık Albayrak, *Meşrutiyet İstanbul'unda Kadın ve Sosyal Değişim*, İstanbul: Yeditepe Yayınları, 2002, s. 53-59

²⁴ Peyami Safa, *Türk İnkılâbına Bakışlar*, Ankara: Ankara Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi, 1988, s. 37

göstermiştir. Eski Türklerde kadın ile erkeğin eşit olduğunu ve Türkler kadar kadına değer veren hiçbir millet olmadığını ifade eden Gökalp Türkçülüğün Esasları adlı eserinde: “İstikbaldeki Türk ahlakının esasları millet, vatan, meslek ve aile mefkûreleri ile beraber, demokrasi ve feminizm olmalıdır.”²⁵ demiştir.

Dönemin önemli Batıcı yazarlarından olan Abdullah Cevdet ise, çıkardığı *İctihat* adlı dergide “ Pek Uyanık Bir Uyku” adlı makalede şunları aktarır. Buna göre, Sultanın bir karısı olacak ve hiçbir cariyesi olmayacaktı, fes kaldırılacaktı, tekke ve zaviyeler kaldırılarak gelirleri eğitim bütçesine eklenecekti, bütün medreseler kapatılacak ve yeni modern edebi ve teknik kurumlar kurulacaktı, kadınlar israfa kaçmadan diledikleri gibi giyinecekler ve bu hususta softa, polis ve külhanbeylerin müdahalesinden masun olacaklardı, muskacılar, üfürükçüler ve bunlar gibi kimseler ortadan kaldırılacak ve sıtma tedavisi zorunlu olacak...²⁶ Türkiye'nin gelecekteki durumunun hayal edildiği bu yazı, Batıcıların kadın hakkındaki görüşlerini vermesi açısından da manidardır.

Abdullah Cevdet, “Kadınlarda Gaye-i Hayat”²⁷ adlı makalesinin sonunda ise kadınlara şöyle seslenir: “Ey insaniyetin büyük adamlarının, büyüklüklerinin validesi olmuş olan mesut ve muhterem valideler! Şimdi huzur-ı faziletinizde rükû eden kalp ve ruhumun yükselen yolları sizleri yücelterek ve mukaddesleştirerek hep sizlere, yalnız sizlere doğru uçuyor.”

1.2. II. MEŞRUTİYET DÖNEMİ'NDE KADIN FAALİYETLERİ

II. Meşrutiyet dönemi ve akabinde gelen Milli Mücadele yılları, kadınların siyasi ve sosyal hayatta daha faal olmalarını sağlamıştır. Bir taraftan kurulan kadın dernekleri diğer taraftan kadınların seslerini basın yoluyla duyurdukları

²⁵ Ziya Gökalp, *Türkçülüğün Esasları*, İstanbul: Varlık Yayınları, Nisan 1973, s. 153

²⁶ Bernard Lewis, *Modern Türkiye'nin Doğuşu*, çev. Metin Kıratlı, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1998, s.235-236

²⁷ Abdullah Cevdet, *İctihad'ın İctihadi*, Yay. Haz. Mustafa Gündüz, İstanbul: Lotus Yayınları, 2008, s. 95

kadın dergileri, kadının toplumun ilerlemesi ve olgunlaşması yolunda önemli görevler üstlendiğinin bir göstergesidir.

1.2.1.KADIN DERNEKLERİ

Savaş ortamı içinde olması sebebiyle kurulan derneklerin büyük çoğunluğu yardım derneği özelliği taşımaktadır. Selanik'te Emine Semiye'nin kurduğu “Şefkat- Nisvan”, yine Selanik'te 1908'de kurulan “ Osmanlı Kadınları Şefkat Cemiyet-i Hayriyesi”, Emine Semiye'nin Edirne'de kurduğu “Hizmet-i Nisvan” adlı dernekler müslim gayrimüslim ayrımı yapılmadan herkese yardım eden ve yine ayırım yapmadan herkesi üye olarak kabul eden derneklerdir.²⁸

Osmanlı toplumunda çeşitli dinsel gruplara mensup kadınlar da kendi kadın derneklerini kurmuşlardı. “Beyoğlu Rum Cemiyet-i Hayriye-i Nisvaniyesi”, buna bir örnek olduğu gibi “Türk ve Ermeni Kadınlar İttihat Cemiyet-i Hayriyesi” gibi dernekler de farklı din gruplarının birlikteliğini göstermesine örnektir.²⁹

Bu dönemde kadınlara iş yerleri açmayı ve kadının geçim sorununa çözüm oluşturmayı amaçlayan derneklerin yanında kadınlar için kültürel faaliyetlerin yürütülmesini amaçlayan “Çerkez İttihat ve Teavün Cemiyeti”, Halide Edip ve arkadaşlarının kurduğu “Teali-i Nisvan Cemiyeti”,³⁰ “Musıkî Muhibbi Kadınlar Cemiyeti”³¹ gibi dernekler kurulmuştur.

İttihat ve Terakki Cemiyeti bu dönemde kendi ideolojisi doğrultusunda kadın şubeleri ve dernekleri açmış ve konferanslar düzenlemiştir. “İttihat ve Terakki Kadınlar Şubesi”, “Teali-i Vatan Osmanlı Hanımlar Cemiyeti”, “Osmanlı Kadınları Terakkiperver Cemiyeti”³² bunlardan bazılarıdır. “Nisvan-ı Osmaniye İmdat Cemiyeti”, “Hilal-i Ahmer Cemiyeti Hanımlar Heyeti”, “Müdafaa-i Milliye Hanımlar Heyeti”, “Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyeti”, “Donanma

²⁸ Serpil Çakır, *Osmanlı Kadın Hareketi*, İstanbul: Metis Kadın Araştırmaları, 1996, s. 44-45

²⁹ Çakır, a.g.e. s. 45

³⁰ Çakır, a.g.e. s. 52

³¹ Türk Kadını Dergisi, Musıkî Muhibbi Hanımlar Cemiyeti, S. 3, 20 Haziran 1334, s. 47

³² Çakır, a.g.e. s. 56

Cemiyeti”, “Müdafaa-i Milliye Cemiyeti” adlı dernekler de ülke savunması için bir araya gelen kadınların kurduğu derneklerdir.³³

Bu dönemde kadın dernekleri içinde, feminist olarak addedebileceğimiz tek dernek, “Kadınlar Dünyası” adlı yayın organı olan “Osmanlı Müdafaa-i Hukuk-ı Nisvan Cemiyeti”ydi.³⁴ 28 Mayıs 1329 (1913)’da kurulan dernek,³⁵ yaptığı işlerle Osmanlı kadınlığında önemli etkiler yaratırken yurtdışında da ilgi uyandırmış, Alman, İngiliz, Fransız, İtalyan, Romen, Rus ve Amerikan basınında yer almıştır. Daha çok halktan destek gören dernek, Osmanlı kadınının toplumsal yaşama girmesi konusunda önemli adımlar atmıştı. Böylece sadece ev içinde bir eş ve anne olarak rol üstlenen kadın, bunda sonra bir kimlik de kazanacaktı.³⁶

Kadın dernekleri hem savaş dönemlerinde ortaya çıkan problemlerde kadınlara şefkat eli uzatmış hem de kadının ailede ve cemiyet hayatında konumunu yüceltmek için çaba sarf etmiştir.

Osmanlı kadınları idari kadrolarda yer almak istiyor ve bu konuda da girişimlerde bulunuyorlardı. “Kadınlar Dünyası”nda Bedra Osman, bütün Osmanlı kadınlarına misal teşkil etmesi açısından telefon idaresine başvuru yapar, derginin yoğun propagandası neticesinde Bedra Osman ve arkadaşları işe alınır. Dolayısıyla Müslüman kadınlara memuriyet yolunu açan bu mücadele de başarıyla sonuçlanmış olur. “Kadınlar Dünyası” dergisi yine o dönemde ilk sayılacak eylemlere sahne oluyordu. Dergi, “Osmanlı Müdafaa-i Hukuk-ı Nisvan Cemiyeti” üyelerinin fotoğraflarını yayımlar. Peçesiz şekilde ilk olarak basın karşısına çıkan kadın, Yaşar Nezihe’dir. Yine derginin üyelerinden olan Belkis Şevket, ilk defa uçağa binen kadın olarak adını duyurmuştur.³⁷

³³ Çakır, a.g.e. s.

³⁴ Çakır, a.g.e. s. 57

³⁵ Serpil Çakır, “Bir Osmanlı Kadın Örgütü: Osmanlı Müdafaa-i Hukuk-ı Nisvan Cemiyeti”, *Tarih ve Toplum*, Temmuz 1989, s. 17

³⁶ Çakır, a.g.m. s. 21

³⁷ Toska, a.g.m. s.77

1.2.2. KADIN DERGİLERİ

II. Meşrutiyet döneminde ciddi bir gelişme göstermiştir. Bu dergiler, kadınların kendilerini ifade etmesinde önemli bir işlev görmüştür. 1928'e kadar toplam 33 derginin varlığını tespit etmekteyiz.³⁸ Kadın dergilerinin neşri bazı tarihlerde artmış, bazı tarihlerde ise azalmıştır. Biz buraya Türk Kadını dergisine kadar olan dergileri aldık.

İlk kadın dergisi olarak nitelendirilen Terakki-i Muhadderat; 1875'te Terakki gazetesi tarafından“ Muhadarat için gazetedir” alt başlığı ile yayımlanır. Kırk sekiz sayı çıkmıştır.

Vakit yahut Mürebb-i Muhadderat; 1875'te Vakit gazetesinin haftalık ilavesi olarak, “ Kadınlığa dair nâfi şeylerden bahseder.” başlığıyla çıkmıştır.

Âyine; 1875'te 39 sayı olarak çıkmıştır.

Aile; 1880'de “Aileye, yani kadınlara çocuklara ve ev işlerine müteallik mebahis-i mütenevviayı câmi mecmuadır” başlığıyla yayımlanmıştır. Yazıların hepsi Şemsettin Sami tarafından yazılmıştır.

İnsaniyet; 1883'te yayımlanan dergi, ansiklopedik bilgiler dışında takvim ve yıldız sistemleri de ele alınan konular arasındadır.

Hanımlar; 1883'te yayımlanan dergide ev idaresinden genel kültüre birçok konu ele alınmıştır.

Şükûfezar; 1886'da çıkan, sahibi ve yazı kadrosunun tamamı kadın olan ilk kadın dergisidir.

³⁸ Kadın dergilerinin künyeleri konusunda detaylı inceleme için bkz. *İstanbul Kütüphanelerindeki Eski Harfli Türkçe Kadın Dergileri Bibliyografyası*, Haz. Zehra Toksa, Serpil Çakır, Tülay Gençtürk, Sevim Yılmaz, Semlin Kurç, Gökçen Art, Aynur Demirdirek, İstanbul: Metis Yayınları, 1993

Mürüvvet; 1888'de çıkmıştır. II. Abdülhamit'in de desteğini alan dergi, Mürüvvet gazetesinin yan yayın organı olarak çıkmıştır. Nigar Bint-i Osman, Leyla Hanım, Fitnat Hanım gibi dönemin edebiyatçılarına ilk kez bu gazetede rastlanmıştır.

Parça Bohçası; 1889'da tek sayı olarak yayımlanmıştır.

Hanımlara Mahsus Gazete; 1 Ağustos 1895'te yayımlanmıştır. Hanımlara Mahsus Gazete, 1895-1908 yılları arasında 13 yıl, toplam 604 sayı olarak çıkan en uzun süreli kadın dergisi olması açısından önemlidir.

Alem-i Nisvan; 1906'da Kırım'da Tercüman gazetesinin sahibi İsmail Gasprenski, gazeteye ek olarak çıkarmıştır. Kafkasya'da yaşayan müslüman kadınlara yöneliktir.

Demet; 1908'de yayımlanmıştır. Kadınlar siyasi konularla ilk kez bu dergide karşılaşmışlardır.

Mehasin; Eylül 1908- Kasım 1909 yılları arasında Mehmet Rauf tarafından 12 sayı çıkan dergi, bir kadın dergisi olarak ilk kez renkli ve resimli olarak yayımlanmıştır. Diğer dikkati çeken husus ise derginin promosyonlara yer vermesidir.

Kadın; 26 Ekim- 1908- Mayıs 1909 yılları arasında 30 sayı olarak çıkan dergi, Selanik'te çıkan ilk kadın dergisidir.

Musavver Kadın; 1911'de 7 sayı olarak çıkmıştır.

Kadın (İstanbul); 1911- 1912 yılları arasında 13 sayı çıkmıştır.

Kadınlık Hayatı; 1913'te 1 sayı olarak çıkmıştır.

Kadınlar Dünyası; 1913'te 208 sayı olarak çıkmıştır.

Hanımlara Mahsus Malumat; 1913'te 17 sayı olarak çıkmıştır.

Erkekler Dünyası; 1913'te 1 sayı olarak çıkmıştır.

Kadınlık; 1914'te 11 sayı olarak çıkan dergi daha sonra "Kadın Duygusu" adıyla 1 sayı daha çıkmıştır.

Kadınlar Âlemi; 1914'te 9 sayı olarak çıkmıştır.

Seyyale; 1914'te 1 sayı olarak çıkmıştır.

Siyanet; 1914'te 3 sayı olarak çıkmıştır.

Bilgi Yurdu Işığı; 1917-1918 yılları arasında 17 sayı çıkan dergi, 13. sayıdan itibaren "Bilgi Yurdu Mecmuası" olarak adını değiştirmiştir.

İnci;1919'da 27 sayı çıkan dergi, daha sonra "Yeni İnci" adıyla 12 sayı çıkmıştır.

39

³⁹ *Eski Harfli Türkçe Kadın Dergileri Bibliyografyası*, Haz. Zehra Toksa, Serpil Çakır, Tülay Gençtürk, Sevim Yılmaz, Semlin Kurç, Gökçen Art, Aynur Demirdirek, İstanbul: Metis Yayınları, 1993; Ayşe Emel Aşa, *1928'e Kadar Türk Kadın Mecmuaları*, İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1989; Serpil Çakır, *Osmanlı Kadın Hareketi*, İstanbul: Metis Kadın Araştırmaları 1996

2. TÜRK KADINI DERGİSİNİN İNCELENMESİ

Türk Kadını dergisi, Şefika Kurnaz'ın Kadınlık Hayatı, Kadınlık, Kadınlık Duygusu, Sıyanet, Seyyale, Bilgi Yurdu Işığı Mecmuası, Genç Kadın dergilerini de içine aldığı Türkçü kadın dergilerindedir.⁴⁰ Dergi, daha önce Türk Kızı⁴¹ adıyla yayımlanmış daha sonra ise Türk Kadını adını almıştır.

Türk Kadını'nın ilk sayısında "Nasıl ve Niçin?"⁴² başlıklı yazıda, derginin çıkış gayesi anlatılır:

"Matbuatımızın yeni bir kızı daha geldi: "Türk Kızı"... Evet, şu anda Türk Kadını olarak okuduğunuz mecmua birkaç hafta evveline kadar "Türk Kızı" idi. Fakat her zî-hayat gibi o da ilk doğduğu gibi kalmadı. İrşâd, teşvik, muavenet gıdalarıyla kuvvetlendi, büyüdü ve işte bir kadın olarak huzurunuzda çıkıyor.

Niçin?.. Eğer gazeteci mukaddimelerine vakıf iseniz bu سوالin cevabını kolayca bulabilirsiniz. Kadınlığa, memlekete, istikbale hizmet... ve mukaddimelerde söylenmeyen, fakat her şeyin mahrekini teşkil eden bir şey daha: Menfaat...

Fakat hayır, karia, emin ol ki, "Türk Kadını"nın zuhurunda üçüncü bir sebep vardır. Bu sebep?.. Biraz müsaade: Avcı kar ve rüzgâr içinde bazen küçük bir kuş için saatlerce dolaşır, düşer, tırmanır ve bazen hayatını feda eder. Bundaki saik hizmet değil, menfaat hiç değildir. Yalnız biz gideceğimiz yolun bir çöl olmaması,

⁴⁰ Şefika Kurnaz, *II. Meşrutiyet Döneminde Türk Kadını*, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1996, s. 182

⁴¹ Bu isimde bir dergiye rastlanamamıştır.

⁴² Türk Kadını, "Nasıl ve Niçin?", S. 1, 23 Mayıs 1334, s 2

hedefimizin bir serap çıkmaması için düşündük. Bizde “çocuk, talebe, kadın”...işlenmemiş birer maden idi. Hedefimizi bulmak için keramet değneğine hacet yoktu. Karar ve kuvvet lazımdır. Onları tedarik ettik ve işe başladık. “Talebe Defteri” ve “ Çocuk Edebiyatı” nasıl bu karar ve kuvvetin mahsulü ise “Türk Kadını” da aynı ailenin ferdidir. Nitekim “Muallimler ve Muallimler Mecmuası” da o zümreye dâhil olacaktır.

Matbuatsız terakki yoktur. Halbuki itiraf edelim, bizde kadınlık adeta matbuatsız olarak ilerliyor. Fakat bu gidiş nur ve irfan kuvvetinden ziyade, zamanın çekip götürmesinden ileri gelmektedir. Bu esir gibi, âmâ gibi gitmektedir. İstenildiği gibi ilerlemek için, herkesin kendi kuvveti ve umumun bir hedefi olmalıdır. İşte “Türk Kadını” bu neticenin, bu mesleğin mürebbiyesi olacaktır.

Vaat ve program üzerinde karilerimizi yormak ve intizara düşürmek istemiyoruz...“Türk Kadını” en muktedir muallime ve muharrire, muallim ve muharrirlerin iştirakiyle kuvvetlenmiş, sermayesini sebat ve fedakârlıktan almış olduğu halde çıkıyor. Müteakip nüshalar sa’yimizin derecesini ve programımızın servetini gösterecektir.

Aşk ile irade ile devamla çalışacağız. Tevfik Allah’tan...”

Türk Kadını dergisi, basın yoluyla kadının ilerlemesine öncü olmak için yola çıktığını beyan emektedir.

Kadınların her alanda bilgi sahibi olup fikirlerini özgürce ifade etmelerini amaçlayan derginin ilk sayısında “Hanımlarımızın Fikirleri”⁴³ başlıklı bir duyuru yayımlanır. Duyuruda da gelen yazıların gerçek isimlerle gönderilmesi ve kısa olması şart koşulur. “Gelecek nüshadan itibaren mecmuamızda bir serlevha ile bir sütun açacağız. Buraya hanımlarımızın düşündükleri, fikirleri, arzuları derc edilecek ve icabında cevap da verilecektir. Evrak-ı varidenin imzalı ve bu

⁴³ Türk Kadını, “Hanımlarımızın Fikirleri”, S.1, 23 Mayıs 1334, s.15

imzaların hakiki bulunması sonra mündericatin mesleğimiz dâhilinde ve gayet kısa olması-bâlitab’ - şarttır.”

Derginin daha ikinci sayısında kadın erkek tarafından beğenildiğine dair “Teşekkürlerimiz”⁴⁴ başlığıyla bir duyuru yapılır. “İntişarımızdan dolayı beyan-ı tebrikat eden muazzez karilerimizle aziz karilerimize ve hakkımızda teveccühkârâne satırlar yazan muhterem refika-i matbuata bilhassa arz-ı teşekkür eyleriz.

Bu ilanlar neticesinde, dergiye ikinci sayıda, Ayşe Nuriye imzalı bir mektup gönderilir. O zamana kadar tahsil görmemiş kadın, bundan sonra ne yapacağını sormakta ve cevap istemektedir. Kadına cevaben Bilgi Yurdu Dershanesi⁴⁵, ne gitmesi ve buranın hanımlar için yegâne çare olduğu söylenir.

Türk Kadını dergisinde, bir taraftan dönemin kadın okuyucuları fikirlerini açıkça ortaya koyabilmeleri için yazmaya teşvik edilirken diğer taraftan da derginin müdürü Ahmet Halit’in Türk kadınlığı ve feminizm hakkındaki görüşlerini merak eden kadınlara cevap verilir. Dergide yazılan her yazının müdürün düşüncesiyle örtüşmesinin zorunlu olmadığı ifade edilerek derginin özgür bir dergi olduğu belirtilir:

“Muhterem Türk Kadınlarına: Birçoklarınız Türk Kadını müdür ve müessisine müracaatla ‘Türk kadınlığı hakkındaki’ fikrini ‘feminizm’i soruyorsunuz... Fakat sizler ey Türk kadınları, sizler bu hususta neler düşünüyorsunuz? İşte bir tanenizin, pek muhterem bir hanımefendinin, Türk Kadını’ndaki bir makale dolayısıyla yazdıkları tenkidi bu nüshaya kavidir. Makalelerin mündericatinde şüphesiz yalnız muharrirleri mesuldür. Her makalenin mutlaka mecmua müessis ve müdürünün fikrine mutabık olması lazım gelmez. Öyle olsaydı hürriyet-i fikriyye nerede kalırdı?

Biz, Bârika-i hakikatin müsademe-i efkârdan çıkacağına kail olanlarıdır. Yalnız muhtelif telakkileri hem bilmek hem de bildirmek âmalimizdir.

⁴⁴ Türk Kadını, “Teşekkürlerimiz”, S.2, 6 Haziran 1334, s.30

⁴⁵ Bilgi Yurdu dergisinin sahibi Ahmet Edip’in açtığı özel dershanedir.

Binaenaleyh her Türk kadını, her Türk mütefekkeri için sahifelerimizin açık olduğunu bir daha tekrar ederiz.”⁴⁶

Türk Kadını dergisi kadın erkek herkese sayfalarını açtığını ilan eder; çünkü dergiye, okuyuculardan asıl hüviyetlerini gizleyen yazılar gelmektedir. Dergi yöneticileri ise bundan rahatsızlık duyduklarını belirtip Türk Kadını dergisinin o dönemin feminist addedilecek dergilerinden olan ve yalnızca kadın imzalara yer veren Kadınlar Dünyası dergisinden de farklı olduklarını ifade ederler. Bu da “Muazzez Karilerimizin Yazıları”⁴⁷ başlığı altında yazılan bir yazıyla dile getirilir:

“Türk Kadını’na derc edilmek üzere kadın, erkek veyahut kadın imzasına bürünmüş erkek imzalarıyla birtakım yazılar alıyoruz. Bunların bir kısmı mesleğimiz haricinde bir kısmı da pek uzun olduğundan derc edilemiyor. Biz evvela şunu rica ederiz. Yazı yazanlar hüviyetlerini tasrih etsinler. Bir erkek daima erkektir, kadın imzası atmakla sanki ne olacak? Bir gazete yalnız kadın imzasını muhtevi zevatın yazılarını derc ediyor. Hiç erkek imzası yok. Biz böyle düşünmüyoruz. Binaenaleyh lütfen bu cihetin nazar-ı dikkate rica ederiz.”

Türk Kadını dergisi içerik olarak hem bir moda dergisi hem bir edebiyat dergisi hem de bir fikir dergisidir. Dergide eğitimden feminizme, terbiyeden evliliğe, edebiyattan modaya, mutfak bilgilerinden sağlığa kadar hemen her konun ele alınmış ve sürekli okuyucuyla iletişim halinde olunmuştur.

Türk Kadını dergisinde yayımlanan makale, şiir ve hikâyelerde derginin kadın ve toplumun gelişmesine önem verdiğini görüyoruz. Özellikle kadının her şeyden önce toplumun mimarı olan bir anne olduğu, onun asli görevlerini yerine getirdikten sonra içtimai hayatta yer edinmesi gerektiğini vurgulayan Türk Kadını dergisi, döneminde ilgiyle karşılanan bir dergi olma özelliğine sahiptir. Bunu da okuyuculardan gelen mektuplardan ve derginin teşekkür ilanlarından anlıyoruz.

⁴⁶ Türk Kadını, “Muhterem Türk Kadınlarına”, S.6, 1 Ağustos 1334, s. 95

⁴⁷ Türk Kadını, “Muazzez Karilerimizin Yazıları”, S.8, 29 Ağustos 1334, s. 127

Dergi hakkında beğenisini bildiren bir kadına teşekkür edilirken⁴⁸, dergiye yazan bir kadın okuyucuya “Hanımefendi: Mektubunuzda ictimai yaralarımızın vücudunu siz de itiraf ediyorsunuz. Pek ala... Fakat bunun ilacını da çare-i tedavisini de bildirseniz ne güzel olacak!”⁴⁹ denilerek fikir teatisinde bulunulması istenilir.

Derginin üçüncü sayısında “Hanımlarımıza Bir Sual”⁵⁰ başlığı altında bir anket düzenlenmiştir: “Hangi muharrirlerin eserlerini seversiniz ve bu eserler hangileridir? Hangi şairleri beğenirsiniz ve en çok sevdiğiniz şiirleri hangileridir?” sorularına cevap süresi bir ay olan ankete, her okuyucunun katılması rica edilir ve kupon istenmez. Ancak bu cevaplar dergide yayımlanmaz. Bunun sebebi de derginin altıncı sayısında “3’üncü Nüshadaki Suallerin Cevapları”⁵¹ başlıklı yazıda belirtilir.” Üçüncü nüshamızda muazzez karilerimize sorduğumuz suallere arzu ettiğimiz derecede cevap almamakla beraber gelen cevaplardan pek çoğunun bir mu’zip şair ve onun refikası tarafından postaya verildiğinin farkına vardık... Binaenaleyh-meselenin ta’yin-i hakikatini değil, tağyir-i mahiyetini mucip olacağı mülahazasıyla- neticeyi arz etmeye karar verdik”

Türk Kadını evlilik konusuna da özel bir hassasiyet göstermiş, bu konuda üç ayrı müsabaka düzenlenmiştir. Derginin on beşinci sayısında diğer dergilerde yapılan müsabakalardan farklı olarak değerlendirilen “Faideli Bir Müsabaka”⁵² başlığı altında ilk müsabakanın duyurusu yapılır:

“Eğer muazzez karilerimiz cevaplarını samimi verecek olurlarsa elde edeceğimiz netice cidden faideli olacaktır. Bilahare bu cevaplar, ictimai hayatımızı, tetkik ve tedbi’ edecekler için mühim vesikalar meyanına dâhil olabilir. Hatta biz, onları bir kitap şeklinde ayrıca tab’ etmeyi bile düşünüyoruz. Tertip edeceğimiz müsabakayı anlatalım:

⁴⁸ Türk Kadını, S.8, 29 Ağustos 1334, s. 127

⁴⁹ Türk Kadını, S.8, 29 Ağustos 1334, s. 127

⁵⁰ Türk Kadını, “Hanımlarımıza Bir Sual”, S.3, 20 Haziran 1334, s. 48

⁵¹ Türk Kadını, “3’üncü Nüshadaki Suallerin Cevapları” S.6, 1 Ağustos 1334, s.96

⁵² Türk Kadını, “Faideli Bir Müsabaka”, S.15, 26 Kanun-i Evvel 1334, s. 240

Tabiidir ki erkekler müstakbel zevceleri için bazı evsaf ve şerait düşünürler. Herkes kendi hissine, mizacına, ahlakına, hâsılı kendi anlayış ve görünüşüne nazaran zevc veya zevcesi hakkında evvelden bir fikr-i mahsusa sahiptir. İşte bizim istimiz etmek istediğimiz nokta budur. Bakalım hanımlar zevceleri hakkında ne düşünüyor? Alacağımız cevapların heyet-i umumiyyesi bize bu sırrı öğretecektir. Sualimizi şöyle tertip ettik:

‘Hanımefendiler, zevcinizin ne gibi evsafı haiz olmasını arzu edersiniz?’ Yalnız şunu rica ederiz ki verilecek cevaplarda umumi tabirler yahut herkesin beğeneceği hekimane mütalaalar dermiyanına çalışılması mesela ‘vatanperver, âlicenap, hüsn-ü ahlak sahibi’ gibi sıfatlar nokta-i nazarınızı bize izhar etmez. Herkes kendi düşünüşüne göre samimi bir cevap versin. Başkalarının hissiyatınızı garip bulacağından korkmayınız. Cevabınıza isminizi koymayabilirsiniz. Yalnız hususi bir işaret bulundurunuz. Gelecek cevaplarınızı numara sırasına göre neşredeceğiz. Bilahare re’ye vaz’ edeceğiz. Ekseriyeti kazananlardan üç tanesine mecmua namına bir zarif hediye takdim edeceğiz. Hediye kazananlar bu hususu işaret ile kendilerini ispat ederler. Cevapların bilhassa müfit ve muhtasar olmasını istirham ederiz.

Hanımefendiler! Şimdiki halde beyler, heyecanla cevaplarınızı bekliyor. Bu suali diğer tarafta nevcie edeceğiz. O zaman da siz, verilecek cevapları heyecanla bekleyeceksiniz!”

Derginin on altıncı sayısında kadınlar tarafından gönderilen cevaplara yer verilir. Ancak bazı cevapların ahlaka mugayir olduğu gerekçesiyle yayımlanmadığı ifade edilir⁵³ ve ikinci müsabakanın erkekler için yapılacağı duyurulur: “Yeni Müsabakamız: Erkekler, zevcenizin nasıl olmasını istersiniz? Cevaplar kısa ve sade olacaktır. Şimdi soruyoruz: Bu nüshada hatem bulan müsabakamıza gelen 22 cevaptan hangisini beğendiniz? Yalnız iki tanesini yazabilirsiniz.”

⁵³ Türk Kadını, “Müsabakamıza Gelen Cevaplar”, S.16, 9 Kanun-i sani 1335, s. 256

Müsabakaya gelen cevapların yirmi iki tanesi yayımlanır. Bu cevaplar dönemin hanımlarının evliliğe bakış açısını göstermesi açısından önem taşımaktadır. Eşlerin daha önceden birbirini görmeden evlendiği bir toplumda böyle bir yarışma, toplumun gelişimi açısından da dikkate değerdir.

Hanımların çoğu evlenecekleri erkeklerde iyi aileden gelmiş, yüksek tahsilini yapmış, yabancı dil bilen, ailesini geçindirebilecek kadar hatta daha fazla serveti olan, kadın ruhundan anlayan, kıskanç ama şüpheli olmayan gibi özellikler aramaktadırlar. Bunun yanında kimi hanımlar eşlerinin tüccar olmasını isterken kimi de kesinlikle tüccar olmamasını mümkünse nazır veya mebus olmasını istemektedirler. Yine hanımların bir kısmı evlenecekleri erkeklerin dindar ama açık görüşlü, dışarıda vakur; ama içerde hanımlarına karşı ilgili olmalarını isterler. Bazı hanımlar ise çalışmak istemekte ve zevcelerinin de buna karışmamasını istemektedirler. Gönderilen yirmi bir cevaptan 1, 3 ve 13 numaralı cevapların beğenildiği açıklanır, tabii isimler tam açıklanmaz.

“1 numaralı cevap: Evvela: Zevcimin hassas, zeki, doğru sözlü ve kıskanç olmasını isterim. Fakat kıskançlığı bana itimatsızlık hissi vererek izzet-i nefsimi yaralayacak şekilde değil, beni çok, pek çok, herkesten çok sevdiğini ve kendinden başka kimsenin sevmesini istemediği için olmalıdır. Benden çirkin fakat daha malumatlı olsun. Boş, maksatsız insanlar kadar hiçbir şey beni sinirlendirmez. Binaenaleyh zevcimin de mutlak bir gayesi olması ve bu maksat herhalde yurdunun menafiyle tevafuk etmelidir.

Saniyen: Vazifesinden hariç kalan bütün vakitlerini bana hasretmeli, bende, başka kadınlarda olmayan müstesna meziyetler bulmalı, en küçük bir endişemi, en belirsiz bir ıstırabımı ben söylemeden anlamalıdır.

H.A.”⁵⁴

“3 numaralı cevap: “ Öyle bir zevc isterim ki: Bedenen, fikren, ruhen iyi görmüş bir aileden dünyaya gelmiş, isti’adadı fitriyesi nazar-ı dikkate itibara alınarak talim ve tedris ettirilmiş ve sonra da her hususta ileride bulunan ecnebi memleketlerinden birinde ikmal-i tahsil ve tevsi-i malumat etmiş, adab-ı

⁵⁴ Türk Kadını, S.16, 9 Kanun-ı Sani 1335, s. 256

muaşerete hayli vukuf-ı peyda etmiş, ciddi bir meslek ve sanat sahibi (yalnız hayalat ile uğraşan ve işitilmemiş, ruhsuz birtakım lügatler ve barid terkipler tertibinden zevk alan ediplerden, şairlerden olmasın) ancak hükümet kapısına avuç açmadan müstağni, güzel olmasa da tenasüp-i endama malik, sıhhati yolunda lakin bir parça asabi’lmizac, müteşebbis, azmi kavi, re’yinde müstakil, az vatanperver, çok hamiyetli, ahlakı metin, yalandan münze, dalkavukluktan cüda, mağrur değil ama izzet-i nefsi pek kıymetli, korku, ye’s ve fütur nedir bilmez, ekseriya şen fakat hassas, hatır gönül bilen, kalbi ile ağzı bir, nezaketi az, idaresi çok, az oku çok anlar, az yazar çok düşünür, az söyler çok bilir, herhalde lisan ve musikiye aşına, az söz verir çok sözünde durur, her şeyde intizamı, i’tidalı sever. İhtiyat ve tedbiri ihmal etmez, az okşar çok sever...Velhasıl insanlığı bilir ve bir insan gibi yaşamak ister ve bu yolda hayatını feda etmekten çekinmez bir adam olsun.

V.H. ⁵⁵”

“13 numaralı cevap: 1. Zevcim, gençliğinde hayatın bütün ezvakını tatmış olmalı, izdivaç edinceye kadar her nev’i günahı işlemiş bulunmalıdır.
2. İzdivacı müteakip artık düşüneneceği, meşgul olacağı çehre yalnız ben olmalıyım.
3. Her arzumu bilakayd u şart kabul etmekle beraber hareketime müdahale etmeyecek.
4. Ben kıskanç değilim. Zevcim de kıskanç olmamalıdır.
5. Her dakika benimle meşgul olmalı. Nazlarıma tahammül etmelidir. Ben ufak bir şeye hiddet ederim. O, buna karşı sükût ederek beni teselliye çalışmalıdır.

???,⁵⁶

Türk Kadını dergisi bu defa aynı sorunun erkekler için de sorulduğu müsabakanın cevaplarını yayımlar. Gelen cevaplara baktığımızda erkeklerin tercihi ise dönemin modern kadınlarından yanadır. Erkekler, evlenecekleri hanımlarda genellikle güzel, sarışın mavi yahut yeşil gözlü, tahsilli; ancak tahsilli olmasa da okuduğu bir kitabı, bir gazete makalesini anlayıp fikir beyan edecek derecede olan, Fransızca’yı iyi derecede bilen, musikiye meraklı, piyano veya keman çalmasını bilen, kendini geçindirecek kadar servet sahibi olan, ev işlerinden anlayan, süslü; ama bunu sadece evde kocası için yapan, aile içindeki

⁵⁵ Türk Kadını, S.16, 9 Kanun-ı Sani 1335, s. 256

⁵⁶ Türk Kadını, S.17,30 Kanun-ı Sani 1335, s.273

dedikodulardan uzak kalan gibi özellikler aramaktadırlar. Erkeklerin bir kısmı evlenecekleri hanımlarla, evlenmeden önce birkaç ay hatta bir yıl görüşmek istemektedir. Bu da görücü usulü ile evliliğin toplumda giderek kaybolduğunu göstermektedir. Yine erkekler, mutaassıp kadınlar da istememektedirler. Birbirlerinin arkadaşlarının yanına çıkmayı kabul edecek hanımlar tercih sebebidir.

Derginin on dokuzuncu sayısında ikinci müsabakanın sona erdiği bildirilirken bu defa da erkeklerin yazdığı cevaplardan beğenilenlerden üç tanesinin yazılması istenir. Aynı sayfada bir de “Yeni Müsabakamız”⁵⁷ başlığı altında üçüncü müsabakanın duyurusu yapılır. “Bizdeki (görücülük) usulü hakkında neler düşünüyorsunuz? Bunu nasıl buluyorsunuz? Nasıl olmasını istiyorsunuz? Cevaplar (kısa-sade-samimi) olacak.” Bu müsabakaya dair yedi mektubun alındığı söylenir.⁵⁸ Ancak müsabakanın sonucu ve mektuplar yayımlanmaz.

Türk Kadını dergisi 11. sayıda bir de milli türküler ve masalların derlenmesi üzerine bir yarışma tertip eder:

“Hanımlarımıza,

Talebe Defteri ve Çocuk Dünyası mecmuaları namına iki müsabaka açılmıştır.

1. Milli Masallar
2. Milli Türküler

Sizden de rica ederiz, bu müsabakaya iştirak ediniz. Bilhassa bildiğiniz Anadolu türkülerini, manilerini yazıp bize gönderiniz.”⁵⁹ Ancak bu konuyla ilgili bir açıklamayı derginin daha sonraki sayılarında görememekteyiz.

Derginin bir diğer faaliyeti “Türk Kadını Dershanesi” adıyla kadın ve genç kızlara musıkî, yabancı dil ve çeşitli konularda ders verilecek bir dersane açmasıdır. On dördüncü sayıda bahsedilen Müessisi Muallim Ahmet Halit tarafından açılan bu dershanenin, İstanbul nezlesi yüzünden resmi kurumların tatil

⁵⁷Türk Kadını, “Yeni Müsabakamız”, S. 19, 20 Mart 1335,

⁵⁸ Türk Kadını, “Evvelki Müsabakaya Dair”, S. 19, 20 Mart 1335

⁵⁹ Türk Kadını, “Hanımlarımıza”, S.11,17 Teşrin-i Evvel, 1334, s.177

olmasından ve tamirin de bu sebeple uzamasından ötürü gecikerek açılacağı duyurusu yapılır:

“Türk Kadını, husulüne çalıştığı büyük emellerine samimiyet ve Cenab-ı Hakk’ın inayetine istinaden bu defa da hanımlara mahsus dersane küşadına teşebbüs etmiştir...

Türk Kadını Dershanesi bilhassa genç kızlarımızla her yaştaki hanımefendilere “lisan, musıkî ve fünü-ı mütenevvia” yı serbestçe tedris maksadıyla açılıyor.

Dersane (Şehzadebaşı civarında), (İnas Darulfünunu ve Zukur Darulfünunu)’nun pek yakınında olacak... Dersane müdiresi ile muallime ve muallimler memleketin en necîb ve mütemâyiz şahsiyetlerinden müteşekkildir.”⁶⁰

Türk Kadını Dershanesi’nin öğretmen kadrosu derginin on altıncı sayısındaki bir ilanla duyurulur: “Heyet-i idare ve tedrisiyyeden bir kısmını haber verelim:

Müdire ve Türkçe Muallimesi: Darulfünun Mezunelerinden ve Darulmuallimat Muallimelerinden Naima Hulusi Hanımefendi,
Riyaziye: Darulfünun Mezunelerinden ve Darulmuallimat Muallimelerinden Suat Mehmet Hanımefendi,
İngilizce: Amerikan Koleji Mezunelerinden ve Darulmuallimat Muallimelerinden Melahat Hüsameddin Hanımefendi,
Keman: Muallime Kemani Kevser Hanımefendi
Piyano: Musıkî-i Mekteb-i Bahriye Şahanesi Ser-Muallimi, Piyanist Vedia Sabra Beyefendi

Diğer muallimelerle dershanenin teşkilatına aid malumatı peyderpey karilerimize bildireceğiz.”⁶¹

⁶⁰ Türk Kadını, “Türk Kadını Dershanesi; Lisan-Musıkî-Ulum u Fünun-ı Mütenevvi’a- Müessisi: Muallim Ahmet Halid, S.15, 26 Kanun-ı Evvel 1334, s. 240

⁶¹ Türk Kadını, “Türk Kadını Dershanesi”, S.16, 9 Kanun-ı Sani 1335, kapak

Türk Kadını Dershanesi'nin derginin on yedinci sayısında açılmak üzere olduğu ve sınıflar dolmadan erken kayıt yaptırılması istenir.⁶² “Tahsil görmüş ve görmemiş olan her yaşta hanımlara lazım gelen malumatı vermek, en faydeli sanatları öğretmek her nev'i musikiyi ta'lim etmek... hülasa onları iyi birer (anne) olmak üzere hazırlamak” amacıyla açıldığı, derginin on dokuzuncu sayısında belirtilir ve aynı sütunda dershanenin ücretleri, eğitim günleri, dersleri ve iç görünümü hakkında bilgi verilir.⁶³ Yirminci sayıdan itibaren de dershanede yapılacak konferans ve konser ilanlarına yer evrilir. Türk Kadını Dershanesi'nde bir konferans verilmiştir. Müfide Ferit'in konferans metni derginin yirmi ve yirmi birinci sayılarında yer alır.⁶⁴

Türk Kadını dergisinin müdürü Muallim Ahmet Halid, dergi adına bir de neşriyat edeceğini haber verir. “Türk Kadını Neşriyatı” adını taşıyan bu seride ilk olarak Müfide Ferit'in “Ay Demir” adlı romanının çıkarılacağı duyurusu yapılır: “Müfide Ferit, Ay Demir -Büyük ve Milli Roman- Müfide Ferid Hanım, bu eser Türk Kadını Neşriyatı'nın ilk sayısı olmak üzere çıkarılacaktır. Müfide Ferid Hanım'ın (Kiyef Mektupları)'nı da inşallah yakında Türk Kadını sahifelerinde okuyacaksınız.”⁶⁵

Bu roman için on üçüncü sayıda ikinci bir ilan verilerek basımının bitmek üzere olduğu ve bir hafta içinde neşredileceği söylenir, aynı zamanda da kitabın fiyatı belirtilir.⁶⁶

Türk Kadını Neşriyatı'nda çıkarılan ikinci eser ise Falih Rıfkı Atay'ın “Ateş ve Güneş” adlı kitabıdır: “Falih Rıfkı -Ateş ve Güneş- Güzide edibimiz Falih Rıfkı Bey'in bu namdaki kıymettar eserleri “ Türk Kadını” Neşriyatı meyanında yakında çıkarılacaktır.”⁶⁷

Türk Kadını dergisinde okuyucuların da katıldığı çeşitli tartışmalar yaşanır. Nezihe Rikkat'in eğitim gören kızların kimi zaman gösterdikleri yanlış

⁶² Türk Kadını, “Türk Kadını Dershanesi”, S.17, 30 Kanun-ı Sani 1335, Kapak

⁶³ Türk Kadını, “Türk Kadını Dershanesi”, S.19, 20 Mart 1335, Kapak

⁶⁴ Müfide Ferit, “Feminizm”, Türk Kadını, S.20, 21, 17 Nisan 1335- 8 Mayıs 1335

⁶⁵ Türk Kadını, Müfide Ferit- Ay Demir- Büyük ve Milli Roman- S.7, 15 Ağustos 1334, s. 112

⁶⁶ Türk Kadını, “Yeni Kitaplar”, S.13, 28 Teşrinisani 1334, s.207

⁶⁷ Türk Kadını, “Falih Rıfkı- Ateş ve Güneş”, S.13, 28 Teşrinisani 1334, s.207

davranışları dile getirdiği “Erkekleşme”⁶⁸ adlı makalesi okuyucular arasında yankı uyandırır. Darülfünunlu kızların da bu makaleye cevap vermeleriyle tartışma uzar.⁶⁹ Bunun sonucunda dergi yönetimi devreye girerek tartışmayı sonlandırır.⁷⁰ Okuyucular tarafından dile getirilen bir başka konu ise tütün meselesidir. Bu konuda da istatistik yapmak için kadınlardan tütün kullananların bunu nasıl bıraktıkları konusunda dergiye yazmaları istenir.⁷¹

Yine Türk Kadını dergisinin yedinci sayısında doğum ve evlilik ilanlarına da yer verileceğinin duyurusu yapılır: “Meccanen akd u tevellüd ilanı: (Türk Kadını) gelecek sayıdan itibaren iki satırı tecavüz etmeyecek (akd) ve (tevellüd) ilanlarını içtimai bir vazife ifa etmiş olmak üzere meccanen derc edecektir.”⁷²

Türk Kadını dergisi, I. Dünya Savaşı’ndan yenilgiyle çıktığımız yıllarda, bu konuda da gerekli hassasiyeti göstermiş, kadınları harekete geçirip mücadeleye çağırmıştır. “Osmanlı Kadınlarına Açık Mektup” adlı bir yazı, bu amaçla yayımlanır.⁷³

Türk Kadını dergisinde okuyuculardan gelen yazılara özellikle önem verilmiş ve onlara yazıları hakkında “Konuşmalarımız”⁷⁴, “Gönderilen Eserlere Dair”⁷⁵ başlığı altında cevaplar yazılmıştır. Verilen cevaplarda kadınlara, daha güzel nasıl yazabilecekleri konusunda bilgi verilir ve sade Türkçeyle yazmaları önerilir. Dergide yayımlanan yazılardaki faydalı bilgiler kadınların hayatında önemli değişiklikler meydana getirmiştir. Hatta kadınlar dergi idarehanesine uğrayarak bu yazılarda verilen bilgilerden sonra bazı alışkanlıklarını terk ettiklerini belirtmişlerdir.⁷⁶

⁶⁸ Nezihe Rikkat, “Erkekleşme”, S. 13, 28 Teşrin-i Sani 1334, s. 194–195

⁶⁹ İnas Darülfünun’dan: Mutî’a Sabri, “Nezihe Rikkat Hanımefendi’ye”, S. 14, 12 Kanun-i Evvel 1334, s. 214

⁷⁰ Türk Kadını, “Erkekleşme Meselesi Etrafında”, S.16, 9 Kanuni Sani, kapak

⁷¹ Hamîş: Muazzez karilerimizden rica ederiz. İçlerinde evvelce tütüne alışıp terk edenler yahut başkalarını terk ettirmeye muvaffak olanlar lütfen sureti vukuatı bize bildirsinler. Kezalik bundan sonra terk edecekler de bizi haberdar etsinler. Şu suretle bir istatistik yaparak enzar-ı kariine arz edeceğiz. (İsimler yazılmayacağından tereddüte mahal yoktur.) s.135

⁷² Türk Kadını, S.7, 15 Ağustos 1334, s.112

⁷³ Türk Kadını, “Türk Kadınlarına Açık Mektup”, S. 13, 7 Teşrin-i Sani 1334, s. 207

⁷⁴ Türk Kadını, “Konuşmalarımız”, S.14, 12 Kanun-i Evvel 1334, s. kapak

⁷⁵ Türk Kadını, “Gönderilen Eserlere Dair”, S. 12 s.191

⁷⁶ Türk Kadını, “Yüksek Topuklar Üzerine”, S. 6, 1 Ağustos 133, s. 95

Sonuç olarak Türk Kadını dergisi II. Meşrutiyet'in getirdiği özgürlük ortamında hem kadın hem de erkekler için sayfalarını açmış, yazılarıyla dönemin kadınları için bir rehber olmuştur. Müdürünün özellikle dönemin önde gelen eğitimcilerinden biri olması, dergide kadınların eğitimine önem veren çalışmaların fazlalığını da sağlamıştır.

2.1. TÜRK KADINI DERGİSİNİN KİMLİK VE ŞEKİL BİLGİLERİ

Türk Kadını dergisi;

Atıf Efendi Kütüphanesi'nde, 364; (1-12)

İslam Araştırmaları Merkezi'nde, Dergi 0134; (1-21)

Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi, 1.9.1; (1-21)

Hakkı Tarık Us Kütüphanesi'nde, D.10; (1-21) olarak kayıtlıdır.

Halk Kütüphanesi'nin kadın ve çocuklar için yayımladığı “Talebe Defteri”, “Muallim ve Muallimeler Mecmuası”, “Çocuk Edebiyatı”na ek olarak kadınlara mahsus çıkarılan Türk Kadını dergisi 23 Mayıs 1334 (1918) – 8 Mayıs 1335 (1919) tarihleri arasında 21 sayı ve renkli olarak çıkan derginin idarecisi olarak “Muallim Ahmet Halid” ismi yer alır.

Türk Kadını dergisinin 1.ve12. sayıları İstanbul'da Orhaniye Matbaasında, 13. ve 19. sayıları İstanbul'da Ahmediye Matbaacılık Şirketi'nde, 20. ve 21. sayıları ise yine İstanbul'da Mahmud Bey Matbaası'nda basılır. Dergi (28x20) ebadındadır.

On beş günde bir çıkarılacak olan derginin on altıncı sayısının bir hafta gecikmeli olarak çıkacağı okuyucuya bir özür yazısıyla ilan edilir: “Özür Dileriz: Müessis müdürümüzün ani olarak zuhur eden meşguliyeti dolayısıyla “Türk Kadını”nın neşri bir hafta tehir etti. Affınızı rica ederiz.”⁷⁷

Derginin ilk dört sayıda kapak düzeni hemen hemen aynıdır. Sadece Üstte derginin adı, onun üstünde sağ üst köşede hicri takvimle tarih verilir, sol üst köşede “Birinci sene birinci cild” ibaresi kullanılmaktadır. Derginin adının hemen altında “Kadınlar için çalışır, on beş günde bir çıkar” ibaresi bulunmaktadır. 2. sayıdan itibaren bu ibarenin altına “Müdürü: Muallim Ahmet Halid” ibaresi

⁷⁷ Türk Kadını, “Özür Dileriz”. S. 15, 26 Kanun-i Evvel 1334, s. 175

konulur. Bu ibare 3. sayıdan 16. sayı dâhil olmak üzere “Müessis ve Müdürü: Muallim Ahmet Halit” olarak değiştirilir. Bu İbarenin altında derginin o sayıdaki içerik bilgileri verilir. 6. sayıdan 16. sayıya kadar bunun altına kitap ilanları, makaleler ve gelen yazılarla alakalı kısa başlıklar verilir. Altta ortada ise fiyatı verilirken en altta ise miladi tarihle derginin basıldığı tarihin adı ve basıldığı yer hakkında bilgi verilir.

Derginin 17. sayısında kapak tasarımı tamamen değişir. Renklendirilmiş olan ve sadece derginin isminin bulunduğu kapakta, Türk bayrağını arkasına almış, oturmuş vaziyette elinde ve yanında kitaplar bulunan yarı tesettürlü bir Türk kadını resmi bulunur. Derginin sayı numarası, tarihi ve cilt numarası ise ilk sayfada ilk makalenin üst tarafında bulunur.

18. 19. ve 20. sayılarda ise kapak tasarımı tekrar değişir. Bu defa bu resmin altına sağ alt köşeye derginin sayı numarası, sol alt köşede ise derginin fiyatı konulur. 21. sayıda yine kapak değişikliğine giden dergide resim kaldırılıp yerine sağ tarafta derginin yarısını kaplayacak şekilde bir lale deseni verilir. Derginin adı ince bir çerçeve içinde sola meyyal bir şekilde bulunur. Ortada ise içindikiler kısmına yer verilir. Tarih ve cilt sayısı ise iç sayfada üstte yer alır.

Türk Kadını dergisinin idarehanesi Halk Kitaphanesi P.K. İstanbul 66 numaradır. Derginin fiyatı 1. ve 16. sayılar arası 5 kuruş, 17. ve 21. sayılar arası 7.5 kuruştur. Aboneliği 1. ve 17. sayılar arası senelik 120, altı aylık 60 kuruş, 18. sayıda senelik 180 kuruş, altı aylık 90 kuruş, 19.sayıdan sonra dergi indirimine gider, bu defa seneliği 150 kuruş altı aylığı ise 80 kuruştur.

Dergiye yazı gönderen kadınlar, yazılarına cevap alamadıkları için sitem etmektedirler. Ancak derginin sayfa sayısı buna pek müsait olmadığı için dergi yönetimi bu konuya şöyle bir çözüm getirir: “Kapalı Mektupla Cevap: Bazı hanımlar yazımıza muhakkak cevap veriniz diyorlar. Halbuki ekseriya yerimiz bulunmuyor, müşkül mevkide kalıyoruz. Binaenaleyh büyük fedakârlık olmak üzere şuna karar verdik. Mektubun içerisine (2) kuruşluk posta pulu koyan

hanımlara, mektubu aldığımız tarihten itibaren nihayet on gün zarfında hususi cevaplar vereceğiz.”⁷⁸

Türk Kadını dergisi aboneliği arttırmak için kampanya da düzenler: “Meccanen Abone Kaydediyoruz: Türk Kadını için (10) abone bulup bedelini gönderenlere meccanen bir abone takdim edeceğiz.”⁷⁹

Türk Kadını’nda derginin 23. 24. ve 25. sayılarını tek cilt halinde yayımlayacakları duyurusu yapılır.⁸⁰ Ancak 21. sayıdan sonra dergi, sebebi bilinmeden yayın hayatına son verir.

Türk Kadını dergisinin ilanlara ve reklamlara ayırdığı özel sayfaları vardır. Bu sayfalar derginin son sayfasında yer alırken, daha sonra kapak sayfasında yer alır. Türk Kadını’nın ilanları arasında daha çok yeni çıkan kitaplar, dergiler ve Türk Kadını Dershanesi’nin ilanları vardır. Bunun yanında okuyucudan gelenler köşesi “Konuşmalarımız” bölümü adı altında yayımlanır.

Derginin sayfa sayıları ilk sayıdan son sayıya kadar süreklilik göstermiştir. 21. sayının son sayfasındaki sayı, aynı zamanda derginin toplam sayfa sayısıdır ve dergi toplamda 337 sayfadır.

Sayfa sayısı on altı olarak belirlenen dergide halkın beğenisi göz önünde bulundurularak 13.sayıdan itibaren derginin sayfa sayısı arttırılmak istenmiştir: “Karilerimizden gördüğümüz rağbet ve teveccühe bir şükran-ı müteakabil olmak üzere gelecek sayıdan itibaren “Türk Kadını”nın mündericatını tevsi’ ve sahifelerinin adedini (20) ye iblağ edeceğimizi beyan ve bilvesile arz-ı ihtiram ederiz.”⁸¹

⁷⁸ Türk Kadını, “Kapalı Mektupla Cevap”, S.17, 30 Kanun-ı Sani, s. 207

⁷⁹ Türk Kadını, “Meccanen Abone Kaydediyoruz” S. 6 s. 127

⁸⁰ Türk Kadını, “Fevkalade Nüşamız”, S.21, 8 Mayıs 1335, kapak

⁸¹ Türk Kadını, “Türk Kadını Büyüyor”, S.13, 7 Teşrin-i Sani 1334, s. 208

2.2. TÜRK KADINI DERGİSİNİN MUHTEVA ÖZELLİKLERİ

Türk Kadını dergisindeki yazıların büyük bir çoğunluğu kadınlarla ilgili olmasına rağmen kadınlarla ilgili olmayan yazılar da dergide yer almaktadır.

Türk Kadını dergisi hem bir kadın dergisi hem de bir edebiyat dergisidir. Derginin yazar kadrosun baktığımızda hem edebiyat alanında hem de kadın ve eğitim konularında ün yapmış isimleri görmekteyiz.

Dergide şiir, hikâye, deneme, fıkra, makale, sohbet, mektup, gibi türlere yer verilmiştir. Türk Kadını dergisinde, dil konusunda hassas davranılmış, derginin taşıdığı misyona uygun olarak süslü ve ağır bir dil değil, sade Türkçe kullanılmıştır. Nitekim okuyucu yazıları değerlendirilirken de onlara, daha yalın bir dil kullanmaları önerilmiştir.⁸² Ayşe Emel Aşa'dan öğrendiğimize göre; Ömer Seyfettin'in Türk Kadını dergisindeki "Genç Kızlar İçin Altı Derste Tabii Yazmak Sanatı" diğer kadın dergilerinin hiçbirinde görülmemesi hasebiyle bir ilktir.⁸³

Türk Kadını dergisindeki yazılar, şu sütun başlıkları altında toplanmaktadır. Bunlar: İçtimaiyyat, Kadınlık Şuûnu, İdare-i Beytiyye, Fenni Sahifeler, Tuvalet Yahut Muhafaza-i Sıhhatü Melahat, Edebi Sahifeler, Tabahat'tır.

İçtimaiyyat bölümünde kadının toplum içindeki yeri ve eğitim kouları; Kadınlık Şuunu bölümünde kadın cemiyetlerinin ve İnas Darülfununu'nun faaliyetleriyle bazı güncel konular; Fenni Sahifeler bölümünde saç ve cilt bakımı, kıyafetler; İdare-i Beytiyye bölümünde ise kadınlara ev hayatı ve mutfak hakkında pratik bilgiler; Tuvalet Yahut Muhafaza-i Sıhhatü Melahat bölümünde kadın sağlığı ve çocuk bakımı; Edebi Sahifelerde başta şiir olmak üzere çeşitli yazılar; derginin son sayılarında yer alan Tabahat bölümünde ise İngilizceden tercüme edilmiş yemek tarifleri yer almaktadır.

⁸²Türk Kadını, "Darulmuallimat'tan Nimet Kemal Hanım'a: Yazılarınız çok güzel; fakat bir kusuru var: Fazla lügat kullanıyorsunuz. Kelimeleri Türkçeleştirseniz, sade bir hale koysanız ne hoş olacaktır. "Hamdiye Vecihi Hanım'a: (İnkisar-ı hayal) de ne çok terkipler ve yabancı kelimeler var. Şunlardan kurtarsanız bize iyi bir hediye bahşetmiş olacaksınız." S.13, 7 Teşrin-i Sani 1334, s. 207

⁸³ Aşa. A.g. e. s. 742

Bazı yazılar ve Őiirler ise Bulunmuş Sahifeler, Şiir Sahifeleri, Fantezi, Genç Kızlarımızın Yazıları, Terbiye Sahifeleri, Suzan'ın Defterinden, Yeni Eserler gibi alt başlıklar altında yayımlanmaktadır. Bir de "Mizah" ve "Hakiki Sahnelerden" adı altında iki çalışma yayımlanmıştır.

2.3. TÜRK KADINI DERGİSİNİN YAZAR KADROSU

Kadrosuna devrin meşhur edebiyatçılarını, öğretmenlerini ve gazetecilerini alan Türk Kadını dergisinin yazarları şu isimlerden oluşmaktadır: Abdülfeyyaz Tefvik, Akil Koyuncu, Halide Nusret'ül Kazımi (Zorlutuna), Ahmet Edip, Aziz Hüdayi, Beyhan, Cemile Orhan, Eli' Ethem Nejat, Emin Sait, Falih Rıfkı (Atay), Faik Ali, Selami İzzet (Sedes), Faruk Nafiz (Çamlıbel), Firdevs Necdet, Ahmet Necmettin, Hakkı Tahsin, Halit Fahri Ozansoy, Perihan Saide, Halil Nihat, Hamide, Hamdiye Vecihi, Hıfzı Tefvik (Gönensoy), İbrahim Alaaddin (Gövsa), İdris Sabih, İhsan Mukbil, Seniha Cemal, İrfan Emin, İsmail Hakkı (Baltacıoğlu), İsmail Hikmet, Kazım Nami (Duru), M. Şekip (Mustafa Şekip Tunç), Basri Lostar, Mehmet Arif, Mithat Sadullah, Muti'a Sabri, Müveddet Faik, Necmettin Sadık, Fatma Bedia, Ali Mükerrerem, Nezihe Rikkat (N.R), Nükhet Nüvaziş, Nüzhet Sabit, Orhan Seyfi (Orhon), Osman Fahri, Ömer Seyfettin, Müfide Ferit (Tek), Ragıp Nurettin, Reşide Süreyya, Sabiha Nurunnisa, Salih Zeki, Sevim Türkan, Şuküfe Nihal (Başar), Tahsin Nejat, Yahya Saim.

Bu yazarlardan dördü ise öğretmendir. Ahmet Edip (Bilgi Yurdu ve Bilgi Yurdu Işığı Dergisi Müessisi), İsmail Hakkı (Darulfünun hocası), M. Şekip (Darulfünun hocası), Ahmet Arif ise (Bezm-i Alem Valide Sultanisi Müdürü).

Bu yazarların içinde dönemin meşhur isimleri şunlardır: Faruk Nafiz, Faik Ali, Akil Koyuncu, Halide Nusret Zorlutuna, Orhan Seyfi Orhon, Hıfzı Tefvik, İbrahim Alaaddin, Ömer Seyfettin, Müfide Ferit Tek, Kazım Nami, Selami İzzet, Halit Fahri Ozansoy, Şuküfe Nihal, Necmettin Sadık, Ethem Nejat, Emin Said, Salih Zeki.

Türk Kadını dergisinde on dokuz kadın yazara yer verilmiştir. Bunlar: Beyhan, Cemile Orhan, Müfide Ferit, Fatma Bedia, Beyhan, Mutia Sabri, Şuküfe Nihal, Eli', Perihan Saide, Sevim Türkan, Firdevs Necdet, Nükhet Nüvaziş, Sabiha Nurunnisa, Halide Nusret, Hamide, Nüzhet Sabit, Hamdiye Vecihi. Bunlar

arasında Mutia Sabri ve Hamide İnas Darulfünun öğrencisi; Cemile Orhan, Darulmuallimat öğrencisidir.

Fatma Bedia, Eli', Firdevs Necdet, Müveddet Faik, Nükhet Nüvaziş, Sabiha Nurunisa, Seniha Cemal ise okuyucular arasındadırlar.

Dergideki şairler ve şiirleri bulunan yazarlar ise şunlardır: Ahmet Necmettin, Akil Koyuncu, Ali Mükerrerem, Faik Ali, Faruk Nafiz (Çamlıbel), Halit Fahri (Ozansoy), Hakkı Tahsin, Halide Nusret (Zorlutuna), Hıfzı Tevfik (Göensoy), İhsan Mukbil, İrfan Emin, İsmail Hikmet, Mehmet Emin (Yurdakul), Müveddet Faik, Nükhet Nüvaziş, Nüzhet Sabit, Orhan Seyfi (Orhon), Osman Fahri, Ömer Seyfettin, Reşide Süreyya, Sabiha Nurunnisa, Salih Zeki, Selami İzzet, Seniha Cemal, Şuküfe Nihal, Tahsin Nejat, Yahya Saim.

Türk Kadını dergisinde meşhur isimlerle yeni isimleri aynı sütunlarda görmekteyiz. Aydın ve halkı sayfalarında buluşturan ve sayfalarını herkese açık tutan Türk Kadını dergisi, bu anlamda fikir özgürlüğünü de kendisine şiar edinmiştir.

3. TÜRK KADINI DERGİSİNDEKİ EDEBİ TÜRLER

3.1. MAKALELER- DENEMELER

Türk Kadını, “Nasıl ve Niçin?” S. 1, 23 Mayıs 1334, s.2

İçtimaiyat, Necmettin Sadık, “Bizde Feminizm”, S.1, 23 Mayıs 1334, s. 2–4

Fenni Sahifeler, Ahmet Edip, “Elbisede Renk İntihabı”, S.1, 23 Mayıs 1334 s. 4–6

Tuvalet yahut Muhafaza-i Sıhhat ve Melahat I, Mehmet Arif- Bezm-i Âlem Valide Sultanisi, Müdürü- “Tuvalet Hakkında Bazı Mulahazat-ı Evvelîye”, S.1 23 Mayıs 1334, s.13–14

Hakiki Sahnelerden, Beyhan, “Karı-Koca Arasında”, S.1, 23 Mayıs 1334, s. 16

Kadınlık Şunu, Türk Kadını, “Darülfünunlu Hanımların Bir Teşebbüsü”, S.1, 23 Mayıs 1334, s.15

İçtimaiyat, Kazım Nami, “Kadının Haklarına ve Vazifelerine Dair”, S.2 6 Haziran 1334, s. 18 -19

Fenni Sahifeler, Bilgi Yurdu: Ahmet Edip, “Çirkinlik” S.2, 6 Haziran 1334 s. 19–21

Moda I, Perihan, “Şehrazat”, S.2, 6 Haziran 1334, s. 26–28

Tuvalet yahut Muhafaza-i Sıhhat ve Melahat II, Mehmet Arif, “Çocukların Tuvaleti” S.2, 6 Haziran 1334, s. 28 -30

Kadınlık Şunu, Türk Kadını, “İnas Darülfünun’u Mezunelerinin Cemiyetleri” S.2 6 Haziran 1334, s. 31–32

İçtimaiyat, Kazım Nami, “Kadın Duyguları: Teyzesinden Şaika’ya”, S. 3, 20 Haziran 1334, s. 34 -35

Fenni Sahifeler, Ahmet Edip, “Saçların Hayat ve Mematı I” S.3, 20 Haziran 1334 s. 35–37

İdare-i Beytiyye, Sevim Türkan, “İşten mi Dışten mi? I”, S.3, 20 Haziran 1334 s. 41-42

Tuvalet yahut Muhafaza-i Sıhhat ve Melahat III, Mehmet Arif, “Su, Hareket Ziya” S.3, 20 Haziran 1334, 43-44

Kadınlık Şunu, Vakıf Gazetesi’nin 14 Haziran 1334 Tarihli nüshasından iktibas “Sade Giyinen Kadınlar Cemiyeti”, S.3, 20 Haziran 1334, s. 44- 45

İmzasız: “Moda Hakkında: Harp Zamanında Bir Papazın Moda Hakkında Vaaz ve Nasihati”, S.3, 20 Haziran 1334, s. 46

İmzasız, Kadınlik Şuûnu, “ Türk Kadını ve Kadınlik” S.3, 20 Haziran 1334 s. 46-47

İçtimaiyat, Necmettin Sadık, “Kadınliğın Terakki Yolları”, S.4, 4 Temmuz 1334 s. 50-52

Ethem Nejat, “Evlatsız Anneler”, S.4, 4 Temmuz 1334, s.52-53

Fenni Sahifeler, Ahmet Edip, “Saçların Hayat ve Mematı II” S.4, 4 Temmuz 1334 s. 53-55

İdare-i Beytiyye, Sevim Türkan, “İşten mi Dışten mi? II”, S. 4, 4 Temmuz 1334 s.59-60

Tuvalet yahut Muhafaza-i Sıhhat ve Melahat IV, Mehmet Arif, S. 4, 4 Temmuz 1334, s.60-62

İçtimaiyat, Kazım Nami, “Kadın Duyguları: Zehra’dan Seniha’ya”, S.5 18 Temmuz 1334, s.67-69

Ethem Nejat, “Evsiz Barksız Hanımlar”, S. 5, 18 Temmuz 1334, s.69-71

Edebi Sahifeler, Şuküfe Nihal, “Veda”, S.5, 18 Temmuz 1334, s.72

Fenni Sahifeler, Ahmet Edip, “Saçların Hayat ve Mematı II”, S.5, 18 Temmuz 1334 s.74-76

Tuvalet yahut Muhafaza-i Sıhhat ve Melahat, Mehmet Arif, “Kızların Ayakkabıları” S. 5, 18 Temmuz 1334, s.79 -80

İçtimaiyat, Necmettin Sadık, “Kızların Terbiyesi”, S.6, 1 Ağustos 1334, s. 82-83

Şuküfe Nihal, “Evli Barklı Hanımlar”, S.6, 1 Ağustos 1334, s. 83 -85

Ethem Nejat, “Ev Sahibesi Olursam Ne yapacağım?”, S. 6, 1 Ağustos 1334 s. 85 -87

İdare-i Beytiyye, Sevim Türkan, “Meyve ve Sebze”, S.6, 1 Ağustos 1334 s. 91 -92

Fenni Sahifeler, Aile Tabibi, “Kadınlarda Baş Ağrısı”, S.6, 1 Ağustos 1334, s. 92 -93

Mevsimlik Sıkıntılardan, Ahmet Arif, “Muz’iç Terler”, S.6, 1 Ağustos 1334 s. 93 -94

İçtimaiyat, Şüküfe Nihal, “ Mekteplerde Kıyafet”, S.7, 15 Ağustos 1334, s. 98 -99

Ethem Nejat, “Ummacı Yekunun Hasımları”, S. 7, 15 Ağustos 1334, s. 99- 101

İdare-i Beytiyye, Sevim Türkan, “Meyve ve Sebze”, S.7, 15 Ağustos 1334 s. 102 -103

Fenni Sahifeler, Ahmet Edip, “Çiçek Hastalığı ve Kırmızı Ziya”, S.7, 15 Ağustos 1334, s. 109

Tuvalet yahut Muhafaza-i Sıhhat ve Melahat, Mehmet Arif, “Kadınların Tuvaleti Hakkında Bazı Umumi Mutalaa”, S.7, 15 Ağustos 1334, s. 109 -111

Kadınlık Şunu, Fatma Bedia, “Evimiz Barkımız”, S. 7, 15 Ağustos 1334, s. 111

İçtimaiyyat, Necmettin Sadık, “Bir Sual Münasebetiyle”, S. 8, 29 Ağustos 1334 s. 114 -115

Ethem Nejat, “Hanımların Hatıra Defterleri”, S. 8, 29 Ağustos 1334, s. 115 -117

Mithat Sadullah, “Aile Aşk”, S. 8, 29 Ağustos 1334, s. 117

Muallim Tahsin Nejat, “Kardeşim Salih Münir’e: Komşunun Ninnisi”, S. 8 29 Ağustos 1334, s. 119 -120

İdare-i Beytiyye, Sevim Türkan, “Meyve ve Sebze”, S.8, 29 Ağustos 1334 s. 121- 123

Tuvalet yahut Muhafaza-i Sıhhat ve Melahat, Mehmet Arif, “Tuvalet Odası ve Şerait-i Sıhhiyesi”, S. 8, 29 Ağustos 1334, s. 123 -124

Şüküfe Nihal, “Gençler Aradıklarını Niçin Bulamıyorlar?”, S.9, 12 Eylül 1334 s. 130 -131

Ethem Nejat, “Kadın Erkek Eğlencede de Beraber”, S.9, 12 Eylül 1334 s. 132- 133

Darülfünun Müderrislerinden İsmail Hakkı, - Ahlaksızlık Ünvanıyla Yakında Çıkacak Eserden İktibas- “Kadın ve İçtimai Muhitler”, S.9, 12 Eylül 1334 s.133- 134

Fenni Sahifeler, Dr. Galip Hakkı, “Tütün”, S. 9, 12 Eylül 1334, s. 134- 135

Tuvalet yahut Muhafaza-i Sıhhat ve Melahat, Mehmet Arif, “ Sürmeli Gözler” S. 9 12 Eylül 1334, s. 138-139

İçtimaiyat, Perihan Sait, “Genç Kızlarımızın Dertleri I” S. 10, 26 Eylül 1334 s. 146- 148

Şukufe Nihal, “Hatıra Defterleri”, S. 10, 26 Eylül 1334, s. 149-150

Ethem Nejat- Almanca bir (revo)’ya 1916’da yazılmış bir makaleden iktibas “Türkiye’de Kız Mektepleri”, S. 10, 26 Eylül 1334, s. 151-152

İçtimaiyat, Şukufe Nihal, “ Bizde Kadın Telakkisi”, S. 11, 17 Teşrin-i Evvel 1334 s. 162-163

Ethem Nejat, “Türkiye’de Kız Mektepleri”, S. 11, 17 Teşrin-i Evvel, s. 163- 165

İdare-i Beytiyye, Sevim Türkan, “Meyve ve Sebze”, S. 11, 17 Teşrin-i Evvel 1334 s. 165-166

Mehmet Arif, “Sürmeli Gözler”, S. 11, 17 Teşrin-i Evvel 1334, s. 166- 169

Ali Mükrim, “Benim Mumum: Hadiye Denilen O Büyük Kadına” S.11 17 Teşrin-i Evvel 1334, s. 173- 174

Genç Kızlarımızın Yazıları, Cemile Orhan, “Kadın Kalbi: Mediha Reşide’ye” S. 11 17 Teşrin-i Evvel 1334, s. 175

İçtimaiyyat, Şukufe Nihal, “Mahallelere Doğru”, S. 12, 17 Teşrin-i Evvel 1334 s. 178- 180

Halide Nusret Kazimi, “Yeşil Serap”, S. 12, 17 Teşrin-i Evvel 1334, s.180

İdare-i Beytiyye, Sevim Türkan, “Ateş”, S. 12, 17 Teşrin-i Evvel 1334 s. 182- 183

Tuvalet: 11- 12, Mehmet Arif, “Tuvalet Odaları Eşyası”, S. 12, 17 Teşrin-i Evvel 1334, s. 185- 186

Genç Kızlarımızın Yazdıklarından: Darulmuallimat’tan Cemile Orhan, “Otomobil” S. 12, 17 Teşrin-i Evvel 1334, s. 186

Kadınlık Şuunu, Göztepe’den Bir Karimiz Yazıyor: “Tütün Meselesi Etrafında” S. 12, 17 Teşrin-i Evvel 1334, s.187- 188

İdare-i Beytiyye, Sevim Türkan, “Kömür”, S.13, 7 Teşrin-i Sani 1334 s. 201- 202

Genç Kızlarımızın Yazılarından: Cemile Orhan, “Hakikat”, S. 13, 7 Teşrin-i Sani 1334, s. 202-203

Ta’lim ve Terbiye Sahifeleri: İbrahim Alaaddin, “Kız Sultanileri Hakkında: Muhterem Arkadaşlarım İsmail Hakkı ve Mustafa Şekip Bey’lere”, S. 14 12 Kanun-i Evvel 1334, s. 210- 212

Fenni Edebiyat, Abdülfeyyaz Tevfik, “(Gül) Koli Postaları” S. 14, 12 Kanun-i Evvel 1334, s. 212- 213

Nezihe Rikkat, “Halide Nusret Hanımefendi’ye”, S. 14, 14 Kanun-i Sani 1334 s. 221

Abdülfeyyaz Tevfik, “Terbiye ve Kadın”, S. 15, 26 Kanun-i Evvel 1334 s. 226- 229

Ragıp Nurettin, “Acaba?..”, S. 15, 26 Kanun-i Evvel 1334, s.229- 231

Fantezi: O. Seyfi, “Eski Sene Yeni Sene”, S.16, 9 Kanun-i Sani 1334, s. 242

Tuvalet: Mehmet Arif, “Açık Gerdanlar”, S.16, 9 Kanun-i Sani 1334, s. 254- 256

Terbiye: İbrahim Alaaddin, “Kadın ve Terbiyecilik”, S.17, 30 Kanun-i Sani 1335 s.259- 260

Tuvalet: Mehmet Arif, “Boyun ve Gerdanların Tuvaleti”, S.17, 30 Kanun-i Sani 1335, s.261

Tabahat: Birinci Fasıl, Mütc. Niyazi, “Et Pişirmesi”, S.17, 30 Kanun-i Sani 1335 s.263- 264

Terbiye Sahifeleri, İbrahim Alaaddin, “Kız Çocuklarının Ruhıyatı”, S.17 30 Kanun-i Sani 1335, s. 274- 276

Tabahat: Mütc. Niyazi, “İkinci Kısım”, S.18, 20 Şubat 1335, s. 287

İbrahim Alaaddin, “Genç Kız Ruhı”, S. 19, 20 Mart 1335, s. 291- 294

Suzan’ın Defterinden: Halide Nusret, “İlk Günlerin Tahassüsâtı”, S. 19, 20 Mart 1335, s. 295

Mustafa Şekip, “Kadın Hisleri I”, S. 20, 17 Nisan 1335, s. 308- 310

Suzan’ın Defterinden, Halide Nusret, “Buhran Dakikalarında”, S. 20, 17 Nisan 1335 s. 314

Tabahat: Mütc. Niyazi, “Üçüncü Kısım: Çorba Pişirmek”, S. 20, 17 Nisan 1335 s. 318- 319

Biraz da Mizah, “Bugünün Yegâne Kadınlık Meselesi: Darülfununlu Hanımlar Hakkında Musta’cil Bir Karar”, S.20, 17 Nisan 1335, s.320

Mustafa Şekip, “Kadın Hisleri”, S. 21, 8 Mayıs 1335, s. 326- 328

3.2. ŞİİR

Mehmet Emin, “Ninni”, S.1, 23 Mayıs 1334, s. 8

Şukufe Nihal, “O Güzel Yavruya”, S.1, 23 Mayıs 1334, s. 8

Muallim Tahsin Nejat, “ Kadın Nedir?: Sadullah Paşa’ya”, S.1, 23 Mayıs 1334 s. 10

Bulunmuş Sahifeler, İsmail Hikmet, “Nineler”, 23 Mayıs 1334, s.9

Nüzhet Sabit, “Kanmayan Saadet”, S. 2, 6 Haziran 1334, s. 24

Mehmet Emin, “Kafkas Kızı: Ağaoğlu Ahmet Bey’e”, S. 2, 6 Haziran 1334, s. 24

Şiir Sayfaları, Nüzhet Sabit, “Tabiat Gülümserken”, S. 3, 20 Haziran 1334, s. 40

Bulunmuş Sayfalar, Faruk Nafiz, “Sara”, S.3, 20 Haziran 1334, s. 40

Faruk Nafiz, “Fatih’in Güzel Beldesine”, S. 3, 20 Haziran 1334, s. 41

Bulunmuş Sayfalar, Faik Ali, “İki Mısra Berceste”, S.4, 4 Temmuz 1334, s. 57

Halit Fahri, “İlham”, S. 4, 4 Temmuz 1334, s. 58

İhsan, “Ümitsizlik”, S. 4, 4 Temmuz 1334, s. 58

Hıfzı Tevfik, “Çiçekler Arkasında: Kardeşim Seyfi’ye”, S. 4, s. 58

Koyuncu, “Ey Kadın”, S. 4, 4 Temmuz 1334, s. 58

Muallim Tahsin Nejat, “Dileğimiz”, S. 5, s. 65

Faruk Nafiz, “Gurbet”, S. 5, 18 Temmuz 1334, s. 72

Hıfzı Tevfik, “Yâd Etme”, S. 5, 18 Temmuz 1334, s. 73

Hakkı Tahsin, “Mevsim Sonu”, S. 5, 18 Temmuz 1334, s. 73

Şiir Sayfaları, Müveddet Faik “Çoban Türküsü”, S. 6, 1 Ağustos 1334, s. 88

Ömer Seyfettin, “Dul”, S. 6, 1 Ağustos 1334, s. 89

Nusret’ül Kazımi, “Eski Yıldız: Yegâneye” S. 6, 1 Ağustos 1334, s. 90

Halit Fahri, “Mehtap”, S. 6, 1 Ağustos 1334, s. 90

Faruk Nafiz, “Bir Macera -1: Hemşireme” S. 7, 15 Ağustos 1334

O. Seyfi, “Kış Gecelerinde”, S. 7, 15 Ağustos 1334, s.105

Koyuncu, “Davet”, S. 7, s. 115 Ağustos 1334, 05

Yahya Saim, “O Beldede”, S. 7, 15 Ağustos 1334, s. 105

Halit Fahri, “Sultan-ı Rum: Efsanelerden”, S. 7, 15 Ağustos 1334, s. 105

O. Seyfi, “Tereddüt: Fırtına ve Kar’dan” S. 8, 29 Ağustos 1334, s. 121

Reşide Jerda, “Melike: Faruk Nafiz’e”, S. 8, 29 Ağustos 1334, s. 121

Selami İzzet, “Hatırlayan”, S. 8, 29 Ağustos 1334, s. 121

Faruk Nafiz, “Bir Macera -2”, S. 9, 12 Eylül 1334, s. 136 -137

O Seyfi, “Mahalle Evleri: Fırtına ve Kar’dan”, S. 9, s.12 Eylül 1334, 137

O. Seyfi, “Tahmis: Fırtına ve Kar’dan”, S. 10, 26 Eylül 1334, s. 153

Reşide Jerda, “Sönerken”, S. 10, 26 Eylül 1334, s. 153

Şukufe Nihal, “Sevgili Kamere”, S. 10, 26 Eylül 1334, s. 153 -154

Sabiha Nurunnisa, “Yağmur Yağarken”, S. 10, 26 Eylül 1334, s. 154
Faruk Nafiz, “Bir Macera -3”, S. 11, 17 Teşrin-i Evvel, s. 169
O Seyfi, “Gölge. Fırtına ve Kar’dan”, S. 11, 17 Teşrin-i Evvel, s. 170
O Seyfi, “O Zaman ki: Fırtına ve Kar’dan”, S. 12, 17 Teşrin-i Evvel 1334, s. 183
Seniha Cemal, “Güzeller Sultanına”, S. 12, 17 Teşrin-i Evvel 1334, s. 183
Reşide Jerda, “Son Yazı”, S. 12, 17 Teşrin-i Evvel 1334, s. 184
Osman Fahri, “İhtiyak”, S. 12, 17 Teşrin-i Evvel 1334, s. 184
Faruk Nafiz, “Benimle Eylül”, S. 13, 7 Teşrin-i Sani 1334, s. 200
Halide Nusret, “Senin Kalbin”, S. 13, 7 Teşrin-i Sani 1334, s. 201
Reşide Jerda, “Yorgun Tebessüm”, S. 14, 12 Kanun-i Evvel 1334, s. 215
Salih Zeki, “Aşına”, S. 14, 12 Kanun-i Evvel 1334, s. ?
Halide Nusret, “Niçin...?”, S. 15, 26 Kanun-i Evvel, 1334, s. 231
Reşide Jerda, “İstanbul Kızı”, S. 15, 26 Kanun-i Evvel, 1334, s. 231
Halide Nusret, “Köy Akşamı: Küçük Papatyama”, S. 16, 9 Kanuni Sani 1334
s. 246
Faruk Nafiz, “Terennüm”, S. 16, 9 Kanuni Sani 1334, s. 246
Faruk Nafiz, “Anayurdu”, S. 17, 30 Kanun-i Sani 1335, s. 264
O. Seyfi, “Kar: Güzün Beçin”, S. 17, 30 Kanun-i Sani 1335, s. 279
Halide Nusret “Kış: Lamia’ya,”S. 18, 20 Şubat 1335,
Halil Nihat, “Terennüm: Victor Hugo’dan”, S. 18, 20 Şubat 1335, s.281
Halide Nusret, “Bizim Derdimiz”, S. 19, 20 Mart 1335, s. 296
Sabiha Nurunnisa, “Ay Doğuşu”, S. 19, 20 Mart 1335, s. 296
Maziden Hatıralar, Faruk Nafiz, “Sabah”, S. 19, 20 Mart 1335, s.297
Halide Nusret, “Sensizliğim”, S. 20, 17 Nisan 1335, s. 313
Ali Mükrim, “ Köy Türküsü”- S. 20, 17 Nisan 1335, s. 313
M. Seher, “Feminizm: Darulmuallimatlı Hanımların Nefhalarından”, S.20
17 Nisan 1335, s. 313
Ahmet Necmettin, “Gazel”, S. 20, 17 Nisan 1335, s. 313
Halide Nusret, “Siz: Naima Hulusiye”, S. 21, 8 Mayıs 1335, s. 328
Faruk Nafiz, “Kırlarda”, S. 21, 8 Mayıs 1335, s. 329

3.3. MENSUR ŞİİR

Hamide, “Gözlerin Güldükçe”, S. 14, 12 Kanun-i Evvel 1334, s. 215

Basri Lostar, “Kırıntılar”, S. 20, 17 Nisan 1335, s. 310- 312
Basri Lostar, “Kırıntılar – Beni Hakikat İle Aldatana-” S. 21, s. 329
O. Seyfi, “Susunuz: Çocukluk İzleri” 30 Kanun-i Sani 1334, S. 17, s. 264

3.4. HİKÂYE

Aziz Hüdayi, “Şüphe”- Adapte- S.1, 23 Mayıs 1334, s. 10 -13
Perihan, “ Kıskanmadıkları İçin”, S. 5 -6, 18 Temmuz- 25 Temmuz 1334
Ömer Seyfettin, “Harem”, S. 8- 9- 10- 11- 12- 13, 29 Ağustos- 28 Teşrin-i Sani 1334
Firdevs Necdet, “Onlar ve Biz”, S. 14 -15 -16, 14 Kanun-i Evvel 1334- 9 Kanun-i Sani 1335
Muazzez Abdülfeyyaz, “3 Eylül 19??”, S.16, 9 Kanuni Sani 1335, s. 243-244
Halide Nusretü'l Kazımi, “Onların Günahı”, S. 17 -18, 30 Kanun-i Sani- 15 Şubat 1335
Fantezi: Abdülfeyyaz Tevfik, “Samani Çorap”, S.17, 30 Kanun-i Sani 1335 s. 258- 259
Aabdülfeyyaz Tevfik, “Kar Topu”, S. 18, 20 Şubat 1335, s. 278-279
Teodor Storm, Mütc. Emin Sait, “İmenze”, S. 19- 20, 20 Mart- 17 Nisan 1335
Mütc. Emin Sait, “Garp Edebiyatından Numuneler, İbikusun Turnaları”, S.16 9 Kanun-i Sani 1335, s.244-246

3.5. MUSAHABE

Abdülfeyyaz Tevfik, “Küçük Bir Hasbıhal”, S. 6, 1 Ağustos 1334, s. 87- 88
Elise’, “Hasbıhal”, S. 10, 26 Eylül 1334, s. 155- 156
Nezihe Rikkat, “Erkekleşme”, S. 13, 28 Teşrin-i Sani 1334, s. 194- 195
Nezihe Rikkat, “Harp ve Kadınlar”, S.14, 12 Kanun-i Evvel 1334, s. 209- 210
Nezihe Rikkat, “Sinemalara Dair Bir Temenni”, S. 15, 26 Kanun-i Evvel 1334 s. 225- 226
Nezihe Rikkat, “Yeni Seneye Dair Dedikodular”, S. 16, 9 Kanun-i Sani 1334 s. 241-242
Nezihe Rikkat, “Aile Kitaphanesi”, S. 17, 30 Kanun-i Sani 1335, s. 257-258
Nezihe Rikkat, “İlk Kar”, S. 18, 20 Şubat 1335, s.273-274
Müfide Ferit, “Yeğenlerime Mektuplar”, S. 19, 20 Mart 1335, sf. 289-290

3.6.MEKTUP

Tahsin Nejat, “Hayat Nedir: Necile’den Mualla’ya ”, S. 2, 6 Haziran 1334 s.23-24

Şermende’nin Babası, “Türk Kadını Müessis-Muhteremine, S.7, 29 Ağustos 1334 s. 112

Kadınlık Şuunu, Göztepe’den Bir Karımız Yazıyor: “Tütün Meselesi Etrafında” S.12 187-188

Şukufe Nihal, “Memnun musunuz?: Bir Hanımefendiye”, S. 13, 7 Teşrin-i Sani 1334, s. 195- 197

İçtimaiyyat: Ragıp Nurettin, “Bulunmuş Bir Mektup”, S.13, 7 Teşrin-i Sani 1334 s. 197-200

Genç Kızlarımıza Dair, Kadıköyü Karilerinden: Süheyla Muhterem, S. 13 7 Teşrin-i Sani 1334, s. 203

Türk Kadını, “Türk Kadınlarına Açık Mektup”, S. 13, 7 Teşrin-i Sani 1334, s. 207

İnas Darulfünun’dan: Muti’a Sabri, “Nezihe Rikkat Hanımefendi’ye”, S. 14 12 Kanun-i Evvel 1334, s. 214

Nezihe Rikkat, “Bir Fikir Etrafında: Darulfünun’dan Sabahat Hüsamettin ve Muti’a Sabri Hanımefendilere”, S. 14, 12 Kanun-i Evvel 1334, s. 219

Nezihe Rikkat, “Halide Nusret Hanımefendi’ye”, S. 14, 14 Kanun-i Sani 1334 s. 221

Fantezi: İdris Sabih, “Acele Sipariş”, S. 15, 26 Kanun-i Evvel 1334, s.231- 233

3.6. HATIRA

Hamdiye Vecihi, Darulmuallimat’tan, “Yeter Artık İftirakın: Trablusgarp Hatıratından: Babama”, S.12, Teşrin-i Sani 1334, s. 187

3.8. KONFERANS

Müfide Ferit, “Feminizm”, S. 20-21, 17 Nisan – 8 Mayıs 1335

3.9. EDEBİ YAZILAR

Edebiyat-ı Fenniye, Abdülfeyyaz Tevfik, “Gül”, S.1, 23 Mayıs 1334, s. 6-7

Edebi Sahifeler, Abdülfeyyaz Tevfik, “Bülbül”, S.2, 6 Haziran 1334, s. 21-23
Edebi Sahifeler, Abdülfeyyaz Tevfik, “Gülistan” S.3, 20 Haziran 1334, s. 37-40
Edebi Sahifeler, Abdülfeyyaz Tevfik, “Gül- Bülbül Düğünü”, S. 4, 4 Temmuz 1334, s.55- 58
Mehmet Arif, “Sürmeli Gözler”, S. 11, 17 Teşrin-i Evvel 1334, s. 166- 169
Edebiyat-ı Tarihiyye, Abdülfeyyaz Tevfik, “Yelpazenin Tarihi I-II-III”, S. 7, 8, 9, 15 Ağustos 1334-29 Ağustos 1334
Genç Kızlarımız İçin: Ömer Seyfettin, “Altı Derste Tabii Yazmak Sanatı: Sevgili Kızlarım Semiramis’le Hamiyet’e İthaf”, S. 14, 12 Kanun-i Evvel 1334 s.216-218
Genç Kızlarımız İçin: Ömer Seyfettin, “Altı Derste Tabii Yazmak Sanatı”, S. 15 26 Kanun-i Evvel 1334, s. 233 -236
Genç Kızlarımız İçin: Ömer Seyfettin, “Altı Derste Tabii Yazmak Sanatı, İkinci Ders: Yazmaya Heves Etmeden Okumak”, S.16, 9 Kanun-i Sani 1334, s. 247- 250
Genç Kızlarımız İçin: Ömer Seyfettin, “Altı Derste Tabii Yazmak Sanatı, İkinci Ders. Eski Üslup İ’tikadı”, S.17, 30 Kanun-i Sani 1335, s.270- 272
Genç Kızlarımız İçin: Ömer Seyfettin, “Altı Derste Tabii Yazmak Sanatı”, S.18 20 Şubat 1335, s. 284 -286
Genç Kızlarımız İçin: Ömer Seyfettin, “Altı Derste Tabii Yazmak Sanatı, Dördüncü Ders: Manasızlıktan Sakınmak”, S. 19, 20 Mart 1335, s.300- 301
Genç Kızlarımız İçin: Ömer Seyfettin, “Altı Derste Tabii Yazmak Sanatı, Beşinci Ders: Tabii Alanlar”, S. 21, 8 Mayıs 1335, s.334- 336

3.10. DEĞERLENDİRME YAZILARI

Kadınlık Şunu, İmzasız, “Türk Kadını ve Kadınlık”, S. 3, 20 Haziran 1334 s. 46 -47
Falih Rıfkı, “Yazılmayan Kadın”, S.17, 30 Kanun-i Sani 1335, s.263- 264
Nezihe Rikkat, “Edebiyata Dair”, S. 19, 20 Mart 1335, s. 291
Türk Kadını, “Üç Demet Çiçek: Darülmualimat Hanımlarının Mecmuaları Münasebetiyle”, S. 19, 20 Mart 1335, s.299

3.11. HABER YAZILARI, İLANLAR, REKLAMLAR, RESİM

Türk Kadını dergisinde haber yazırlı ve ilanlarında kadın cemiyetlerinin faaliyetleri, Bilgi Yurdu ve Türk Kadını dersanelerinin faaliyetleri, yurt dışında kadınlarla ilgili ilginç olaylar, ölüm ve evlilik konuları yer almaktadır. Ancak her ne kadar dergi sosyal bir görev olarak ölüm ve evlilik ilanları yapılacağını duyursa da bu sadece iki ilandan ibaret kalır.

“Yeni Eserler” bölümünde yeni çıkan eserler hakkında bilgi verilmiştir. Türk Kadını dergisinin müdürünün de bir eğitimci olması hasebiyle dergide kitap ilanları çok fazladır. Dergide, yeni çıkan dergiler hakkında da değerlendirmeler yapılır. .

Muhterem Misafirlerimiz, (Avusturya İmparatoru I. Şarl ve İmparatoriçe Zita'nın padişahı ziyaretleri) S.1, s.15

Teşekkür, (Okuyucuların yoğun ilgisine dergi yönetimi tarafından edilen teşekkür yazısı ilanı) S.2, s.30

Bir Temenni, Yevmi gazetelerde görülen (Lahey) telgraflarına nazaran (Hollanda) kadınları, dul muharebe hükümdarlarıyla reis-i hükümetlerinin zevcelerine müracaatla sulhun bir an evvel ikda eylemesi ve evlad-ı beşerin boğazlanmamasına nihayet verilmesi hususlarına çalışmalarını kadınlık ve validelik hissiyatına binaen talep ve istirham edilmiştir. Bu temenniye (Türk Kadını) da bütün kalbiyle iştirak eder.

Bilgi Yurdu'nda, Türkçe Okuyup Yazma ve Ticaret Dersleri Meccanen Veriliyor. Harpte şehit olmuş asker evlatlarından olup da ticarethanelerde çalışarak temin-i maişet etmek isteyen ve az çok okuma yazma bilen hanımlardan 20 hanıma meccanen hesap, usul defteri, hüsn-ü hat, kitabet, ilm-i eşya dersleri ve henüz tahsil olmayanlardan 25 hanıma Türkçe okuyup yazmak tahsil ettirilecektir. Cağaloğlu'nda İnas Darulfünun'u yanında Bilgi Yurdu'na müracaat olunması. (Telefon:2375), S.3, s.47

Vakit Refikamızdan:

Bir Mebus Zevcesinin Diplomatlığı

Paris'te çıkan Lur gazetesi Fransız mebuslarından birinin zevcesi tarafından tuvalet masraflarını zevcine tamamıyla ödetmek için müracaat olunan diplomatça bir usulden bahsediyor: Bu mebus daima zevcesinin tuvalet masraflarına itiraz eder ve bunu pek çok bulurmuş. Kadın da bu yüzden hâsıl olan dedikodudan kurtularak tuvaleti uğruna bol bol masraf etmek için düşünmüş taşınmış, nihayet şu usulü keşfetmiş: Meclis-i Mebusan'da harbiye bütçesinin müzakeresi başlar başlamaz kadın tuvalet masrafına ait bütün hesap pusulalarını zevcinin önüne kormuş. Mebus o günlerde pek yüksek rakamlar işitmeye alışmış bulunduğundan hesabın yekûnunu istiksar etmez ve ses çıkarmaksızın ödermiş. S.4, s.63

Kadın İtfaiye Bölüğü

Almanya'da Württemberg'de (Van Val) kasabasında 34 kızdan mürekkep bir itfaiye bölüğü teşekkül etmiştir. Kızlar umumiyetle itfaiye neferatına mahsus olan üniformayı giymektedirler. Mıntika itfaiye müfettişi kızları imtihan etmiş ve itfaiye aletlerini sürat ve maharetle kullanmak hususundaki iktidarlarını, çevikliklerini, cesaretlerini şayan-ı takdir bulmuştur. Civarda Kaen (Reutlingen) nahiyesi, bu tecrübeden cesaret alarak kadınlardan mürekkep ikinci bölüğün tesisine teşebbüs etmiştir. İtfaiye neferliği için açılan imtihana iştirak etmek üzere şimdiye kadar nahiyeye dâhilinde iki yüz kadın kaydolunmuştur. S.4, s.63

Londra'da Bir Harp Hastalığı:

Londra'da kızların bir kısmı garip bir harp hastalığına tutulmuştur. Londra'da harbe müteallik maksatlar için iyi ailelere mensup kızların sokaklarda çiçek, yaprak, harp resimleri gibi eşya satması umumi bir şekil almıştır. Her gün sokaklarda bu işle meşgul binlerce kıza tesadüf olunur. Satıcı kızlar vazifelerini yapmak ve mümkün olduğu kadar çok para koparmak için mütemadiyen tebessüm etmek mecburiyetindedirler. Harp seneleri zarfında her gün saatlerce yüzlerinde aynı tarzda bir tebessüm bulunduran bu kızlar için tebessüm tabii bir itiyat halini almıştır. Tebessüm etmek istemedikleri zamanlarda da çehrelerindeki tebessüm izlerini bertaraf etmek ve bu garip harp hastalığından kurtulmak için idman yapmaktadırlar. Binlerce kız senelerce devam eden tecrübeleri neticesinde erkeklere en ziyade tesir eden kıyafetin neden ibaret olduğunu şüphe kabul etmez bir surette anlamışlardır. Kıyafet şundan ibarettir. Beyaz elbise, beyaz ayakkabı, beyaz çorap, ceketin önünde açık mavi ipek fiyonk, başta güllerle tezeyyün edilmiş ufak bir şapka, şapkanın altında serbestçe omuzlara dökülen saçlar. S.4, s. 64.

Esirgeme Derneği ve Sergisi

Esirgeme Derneği'nin Türk Ocağı'nda açtığı sergiden bahseden yazı. Derneğin faaliyetleri, üyeleri ve serginin açılma günü hakkında bilgi verir. S.4, s. 64.

Cülus-u Hümayun Hazreti Padişah

Sultan Vahdettin'in cülusu üzerine dergi tarafından yazılan övgü yazı. S.4, s.65

Mektep Mecmuaları, Zukur ve İnas gibi muhtelif okullarda yayımlanmakta olan mektep mecmualarının daha ciddi bir hale getirilmesi için Türk Kadını Dershanesi'nde İstanbul Sultanisi talebelerinin toplandığını haber veren yazı. S. 20, s. 320.

Hilal-i Ahmer Takvimi, (Hilal-i Ahmer Cemiyeti tarafından çıkarılan takvimin duyurusu.)Bütün fedakârlıklara rağmen yalnız 25 kuruştur. Her hanımın birer tane tedarik etmesi farzdır, vazifedir. S.19, s.305, S.20 Kapak.

Mihri Hanım'ın Resm-i Meşhurları, S.11. s. 177.

Hicran Biter mi? Girye-i Hicran Diner mi Hiç?.. (Muallim Ahmet Halit'in annesinin ölüm haberi) S.13, s.194.

Yeni Eserler:

Muallimeler ve Muallimler Mecmuası, Tanesi 5 kuruş, seneliği 20, yakında çıkacaktır. Meslektaşların her türlü muavenetini bekleriz. S.1, s.19; S.2, s.32; S.3, s.48.

Talebe Defteri, çocuklar eğitimi ve öğrenciler için okunması faydalı, annelerin çocuk eğitimi için okuması gereken dergi ilanı, tanesi 2, seneliği 50, altı aylığı 25 kuruştur. S.1 s.19; S.3, s.48; S. 4, s.64; S. 5, s.80; S. 6, s.96; S. 8, s. 128; S.9, s. 144, S.10, s. 160; S. 11, s. 176; S. 12, s. 192; S. 13, s. 218, S.14, s. 226; S. 15, s. 242.

Bilgi Yurdu Mecmuası, Bilgi Yurdu Müessesesine merbut, ilmi, fenni, içtimai, gayet ciddi aylık bir risale, 32 sayfa 5 kuruş. S. 1 s. 16; S.2 s.32; S.3, s. 48; S.6, s.96; S.8, s.128.

Görünmeyen Adam, Aile romanı, İngilizceden tercüme. Fen sayesinde bir adamın nasıl görünmez olduğu anlatılır. S.1, s. 16; S.2, s.32; S.3, s.48; S. 4, s.64; S. 5, s.80; S. 6, s.96; S. 8, s. 128; S.9, s. 144, S.10, s. 160; S. 11, s. 176; S. 12, s. 192; S. 13, s. 218, S.14, s. 226; S. 15, s. 242; S.20, kapak.

Kamerde İlk İnsanlar, İngilizceden tercüme, seyyahi, fenni, fevkalade bir eser. Aile arasında seve seve okuyacağımız fikirler neşredilmiştir. Abonelere 7.5, harice 20 kuruş, S.1, s.16, S.2, s.32, S.3, s.48; S. 4, s.64; S. 5, s.80; S. 6, s.96; S. 8,

s. 128; S.9, s. 144, S.10, s. 160; S. 11, s. 176; S. 12, s. 192; S. 13, s. 218, S.14, s. 226; S. 15, s. 242; S.20, kapak.

“Hanımlarımızın Fikirleri”, (Daha sonraki sayılarda bu başlık altında okuyuculardan gelen yazıların yayımlanacağına dair ilan.) S.1, s.15.

Tilki Kardeş Avrupa’da, bir tilkinin sergüzeştini havidir. Gülünç, nefis bir eserdir. Kağıdı pahasına 10 kuruşa satılır. S.1 s.19, S.3, s.48; S. 6, s.96; S. 8, s. 128; S.14, s. 226; S. 15, s. 242; S.19, s.305.

Çocuk Dünyası, Mini mini mektepliler için çıkarılmaktadır. Milli manzumeler, masallar, hikâyeler, küçük fenni yazılar vardır. Çocuklara en faydeli güzel hediye (Çocuk Dünyası)’nın abonesidir. Tanesi 3, seneliği 50, altı aylığı 25 kuruş. S.1, s.19, S.3, s.48; S. 5, s.80; S. 6, s.96; S.9, s. 144, S.10, s. 160; S. 11, s. 176; S. 12, s. 192; S. 13, s. 218, S.14, s. 226; S. 15, s. 242.

Çocuk Edebiyatı, (Çocuklar için oluşturulan külliyat), S.1, s. 19.

Çocuk Hikayeleri, Ruşen Eşref tarafından Anderson’ın masalları tercüme edilmekte olup birkaç güne kadar forma forma çıkacaktır. S.1, s.19; S.2, s.32; S.3, s.48

Müessis Müdürü Ahmet Halit, İdare Mahalli Halk Kitaphanesi, seneliği 120, alı aylığı 60 kuruş, posta kutusu, İstanbul 66 numara.(Türk Kadını dergisinin ilanı) Yeni Mecmua’nın takımı (1-52) mevcuttur. S.5, s. 80.

Yeni Neşriyat:

Yeni Hayat, (Yeni Hayat) Ziya Gökalp Bey’in halk terbiyesine ait bazı fikirlerini vezin kisvesinde arz eden bir eserdir. Bilhassa kadın, ev kadını, meslek kadını aile... gibi, kadınlığa taalluk eden kısımlarından dolayı karilerimize tavsiye ve vecibeden addederiz. Fiyatı 20 kuruştur. S.3, s.48.

İrşad-ı Şebab, Afife Kemal Hanım’ın içtimai, ufak piyesidir. Bu piyeste az çok tahsil gören bazı hanımlarımızın aile teşekkülü aleyhinde besledikleri efkar-ı sekimenin vatan ve millet için ne kadar muzır olduğu pek güzel tasvir edilmiştir. Her kitapçıdan ve bilhassa halk kitaphanesinde vardır. 5 kuruş, S.3, s.48

Şarkın Sultanları, Faruk Nafiz; Bir Hafta Sonra Çıkıyor, Türk Kadını’nın güzide şairi Faruk Nafiz, ismini tanıyan her karia, bu haftayı sabırsızlıkla geçireceklerdir. S.3, s. 48

Mühim Bir Hadise-i Ebediye:

Şarkın Sultanları; Çıkacağı haber verdiğimiz bu nefis mecmua eşar-ı neşr olundu. Halk kitabhanesinde ve her yerde 10 kuruş. S.4, s.64; S.5, s. 80; S. 6, s.96; s. 128; S.9, s. 144; S. 11, s. 176; S. 12, s. 192; S. 13, s. 218, S.14, s. 226.

Almanca Kıraat Muallimi, Kaymakam Mirgünlü Hamdi Bey'İN bu mühim eserlerini Almanca öğrenmek isteyenlere tavsiye ederiz. S.4, s.64.

Almanca İçin Mükemmel Bir Rehber-i Tahsil:

Kıraat kitabını müteakib okunur. Renkli tablolar, resimlerle müzeyyendir. Resmi programlarda kabul edilmiştir. Evvelkisi 10, İkinci 30 kuruştur. S.4, s.64

Haftalık Gazete, Bütün haftanın takvim ve kavaididir. S.4, s.64

Yeni Eserler:

Geçtiğim Yol, Ali Canip Bey'in aruz veznindeki mecmua-i eşarı "Şarkın Sultanları" ile başlayan şiir kitabhanesi 2 incisi olacaktır. Pek yakında neşredilecek. S.5 s. 80; S. 6, s.96; S. 13, s. 218, S.14, s. 226; S. 16, kapak; S.17, kapak.

Yeni Mecmua'nın takımı (1-20) mevcuttur. Halk kitabhanesine müracaat. S.5, s.80

Kenan Çobanları, Şarkın güzide ve belki de yegane edibesi Halide Edip Hanımefendi'nin "Kenan Çobanları" ismindeki 3 perdelik operalarından bazı parçaları, geçen Cuma (Robert Kolej)'de memleketimiz ea'zım ve mütefekkirlerinden bir zümre-i mahsusa huzurunda terennüm edilmiştir. S.6, s.95. Eser teşrin-i evvelde Tepebaşı'nda tamamıyla neşredilecektir. Büyük mübdeimiz Halide Edip Hanımefendi'ye bu münasebetle tebrik ederiz. S.6, s.95.

Muhterem muharririmiz Munis Nejat Bey'in makale-i mahsusalarını gelecek nüshada derc edeceğiz. S.6, s.95.

Efsaneler, Halit Fahri Bey'in aruz veznindeki Efsaneler'i şiir kitabhanesinin üçüncüsü olacaktır. İkincisi de pek yakında neşr edilecektir. S.6, s.96; S. 13, s. 218, S.14, s. 226; S. 16, kapak; S.17, kapak.

Perihan Hanımefendi'nin Hikayesi, (Yazar İstanbul nezlesinden ötürü hasta olduğu için hikayelerinin sonunun bir hafta sonra yayımlanacağına dair ilan.) S.6, s.96

Fatma Fahrunnisa'nın Vefatı, (Türk Kadını dergisinin müdürü Muallim Ahmet Halit'in kız kardeşi Fatma Fahrunnisa'nın vefat ilanı. Okuyuculara, diğer dergilere, samimiyetlerinden ötürü teşekkür edilir.) S.7, s. 98.

Müfide Ferit, Ay Demir, Büyük ve Milli Roman, (Müfide Ferit'in Ay Demir adlı romanının Türk Kadını Neşriyatı'ndan çıkarılacağına dair ilan.) S.7, s.112; S. 13, s. 218, S.14, s.226; S.17, s.274; S.18, kapak.

Ömer Seyfettin, Harem, Büyük Hikaye, Ömer Seyfettin Bey'in bu şuh ve zarif eserlerini gelecek sayıdan itibaren Türk Kadını'na tefrika edeceğimizi muazzez karilerimize arz eyleriz. S.7, s.112.

Fırtına ve Kar, (O. Seyfi) Bey'in aruz veznindeki şiirleri şiir kitaphanesinin beşincisi olacaktır. S.7, s.112; S. 13, s. 218, S.14, s.226; S.17, kapak.

Halk Kitaphanesi Kira İle Kitap Okutuyor. Şerait-i muvafık, istifade-i azim hemen uğrayın. S.7, s.112; S.9, s. 144; S.10, s. 160; S. 11, s. 176; S. 12, s. 192; S. 13, s. 218, S.14, s. 226.

Halk Kitaphanesi Eski Kitaplar Alıyor, Bilhassa kadınlığa, fen ve edebiyata dair satılacak kitapları olanlar evvela halk kitaphanesine götürmelidir. S.7, s.112; S.9, s. 144; S.10, s. 160; S. 11, s. 176; S. 12, s. 192; S. 13, s. 218.

Fağfur, Genç ve güzide muharrirlerden müteşekkil bir heyet-i tahririyyenin mahsulü olan bu yeni refikamızın ilk sayısı çıkmıştır. Muvaffakiyet ve uzun ömür temenni ve yazılarının aileler arasında da okunacağına nazaran biraz daha takayyüte tab' tutulmasını arz ederiz. S.8 s.128.

Dünkü, Bugünkü, Yarınki Kadın, Halit Hamdi Bey'in hukuk-ı nisvan kitaphanesinin üçüncü numarasını teşkil eden bu müfit eserini tavsiye ederiz. S.8, s. 128.

Akşam, Her Gün Öğleden Sonra Çıkar Gazete, (Necmettin Sadık, Ali Naci ve Kazım Şinasi'nin çıkardığı gazete hakkında yazılan yazı.) S. 9, s. 144

Akd ü Zifaf, (Mehmet Rauf'un kızı Nihal Hanım'la genç edebiyatçılardan Selami İzzet'in evlilikleri haberi verilerek genç çiftlere mutluluklar dilenir.) S.11, s.75

Tonguzun Rüyası, çocuklar için, herkes için ne güzel bir hikâyedir. Muharririnin Nüzhet Sabit Bey olduğunu söylemek kıymetini ifade için kâfidir. S.10, s.166; S.12, s.192, S.14, s. 225.

Tavsiye Ederiz, (Hanımlar Esirgeme Deneği'nin yardım kampanyası için eşya sattığının ilanı.) S. 12, s. 192.

Harem, kitap şeklinde çıktı. Halk kitaphanesinde 10 kuruşa satılıyor.

Falih Rıfkı, Ateş ve Güneş, Güzide Edibimiz Falih Rıfkı Bey'in bu namdaki eseri Türk Kadını Neşriyatı'ndan çıkarılacaktır.

Yeni Tefrikamız, Genç Kızlarımız İçin Altı Derste Tabii Yazmak Sanatı, Muharriri Ömer Seyfettin.

Halk kütüphanesi eserlerinin fiyat listesinin verildiği ilan. S.14, 225

Kırtasiyelerimiz Geldi, (Halk kütüphanesinde açılan kırtasiyenin duyurusu.)

Küçük Türk Tarihi, Her Türk çocuğunun kütüphanesinde bulunmalıdır. Birçok nefis resimleri vardır. 7.5 kuruştur. S.15, Kapak

Halide Edip, Mevud Hüküm, Büyük edibemiz Halide Edip Hanımefendi'nin Yeni Mecmua'da tefrika edilen bu büyük ve nefis eserleri çıkmıştır. Tevzi mahali halk kütüphanesi, tanesi 40 kuruş S.16, kapak.

Şüküfe Nihal, Yıldızlar ve Gölgeleler, Şüküfe Nihal Hanımefendi'nin aruz vezninde şiirleri şiir kütüphanesinin 5'incisi olarak bu hafta çıkıyor. S.16, kapak, S.17, kapak.

Yeşil Kitaplar, Çocuk Dünyası'nın muvakkaten yayımlanamaması üzerine Yeşil Kitaplar adı altında on beş günde bir hikaye yayımlanacağı duyurusu. S.16, kapak, S.17, kapak.

İhtiyat Zabıtları Postası, halk kütüphanesinde tevzi' ediliyor. 2'inci numara çıktı. İhtiyat zabıtlarına ait bütün havadisleri burada bulursunuz. S.16, kapak.

Asar-ı Münteşire;

Nedim, Edebiyat âlemine yeni karışan ve Halit Fahri Bey'in riyaset-i edebiyesinde neşredilen Nedim Mecmuası'nın ikinci nüshası da nefis bir surette çıkmıştır. Matbuatımızın uzun ömürleri arasında muhafaza-i mevki etmesini temenni ile muvaffakiyetler dileriz. 17, kapak; S.18, kapak; S.20, kapak.

Edebi Mecmua, Mağfur Mecmuası sahibi Kadri Bey tarafından çıkarılmaya başlayan ve en büyük erbab-ı kalemin yazılarına ma'kes olan Edebi Mecmua'nın da ikinci sayısı çıkmıştır. S.18, kapak.

Şair, beşinci sayısı da çıkmıştır. Birçok güzide muharrirlerimizin yazılarını muhtevidir. S.18, kapak.

İnci, En şık, en zarif kadın mecmuasıdır. Naşiri, Sedat Simavi, S.17, s.274.

Şiir Kütüphanesi Külliyyatı, S.17, s.274; S. 18, kapak; S.20, Kapak.

Mecmualar Hakkında Bir Temenni, Çıkarılan Nedim, Edebi Mecmua, ve Şair dersinin yazarlarının aynı olması sebebiyle birleşip daha güzel bir sanat ortaya konulmasının Türk Kadını tarafından tavsiye edilmesi. S.17, kapak.

Maarifte Bir Siyaset, Maarif Nazareti Tedrisat-ı Taliyye Müdürü Darülfünun Müderrislerinden İsmail Hakkı Bey'in pek mühim bir eserleridir..... S.18, kapak.

Zehr-i Füsun, Suhulet Kitaphanesi tarafından neşredilmiştir. M. Hayret Bey'in mecmua-i eş'arındır. Halk kitaphanesinde 15 kuruştur. S.19, s. 305.

Yeni İzmir, İzmir'de intişara başlayan bu yeni refikamıza muvaffakiyetler dileriz. İlk nüshasını nefis ve tebriğe şayan bulduk. Allah uzun ömürler versin. S.19, s. 305.

Halka Doğru Mecmuası, Bu da İzmir'de çıkıyor. İki nüshasını gördük. Büyük gayesinde muvaffak olmasını, açık ve halk lisanıyla yazılar yazarak payitaht mecmualarının muvaffak olmadıkları yolda yürümesini dileriz. S.19, s. 305.

Ahmet Ferit, Saltanat-ı Eclaf, Esbah Kütahya Mebusu ve Kiyef Baş Şehbenderi Ahmet Ferit Beyefendi'nin fevkalade mühim bir eserleridir. Halk kitaphanesi tarafından önümüzdeki hafta neşrediliyor. S.19, kapak.

Mahper Sultan, Yeşil Kitapları'nın üçüncüsü olan (Mahper Sultan) masalı, (Hamilen Köyünün Kavalı) hikâyesiyle birlikte neşrolunmuştur. Bilhassa tavsiye ederiz. İkişi beraber yalnız üç kuruşa. S.18, kapak; S.19, s. 305.

Çengel Köyü Faciası, Hakiki bir vakaya müstenit bir feci hikâye-i çeviriyye Cemil Hanım tarafından yazılmıştır." Halk kitaphanesinde 5 kuruş. S.20, s. 322

Çocuklara Yegâne Hediye, Yeşil Kitaplar serisinin çocuklar için fikri, ilmi ve ahlaki bir kaynak olduğu üzerine yazılan yazı. S.17, s. 274.

Firak-ı Irak, Anadolu'nun ateşin ve pür-his sesi Süleyman Nazif bey'in Firak-ı Irak adlı eserleri, okuyacak her Türk'ün kalbini vatan endişesiyle titretecek bir meltem neşidesidir. S.18, kapak; S.19, s. 305.

Büyük Mecmua, işte! Memleketimizde ilmi ve içtimai mecmua yoktur diyenleri mahcup edecek bir vesika... Aynı zamanda edebiyat âleminin boşluğunu dolduruyor. S.19, s. 305; S.20, kapak.

Türkün Hukuku, Türklerin büyük ve Milli Şairi Mehmet Emin Beyefendi'nin sulh kongresine hitaben yazılmış mensur ve pek kıymetli son eserleridir. 15 kuruşa halk kitaphanesinde satılır. S.19, kapak; S.20, kapak.

ATARED, Bu kıymetli Mecmua, Sultan Abdülhamit Han Hazretleri'nin hatıratını neşretmektedir. Edebiyat aleminin lisanı itibariyle yegane muhafazakar modelidir. Tavsiye edilir.S.20, kapak.

Gün Doğuşu, muktedir arkadaşlarımızdan Ali Şükrü Bey tarafından neşredilmeye başlanan başlanılan bu nefis mecmua emsali arasında ayrı bir mevki işgal etmektedir. Tavsite ve muvaffakiyetler temenni ederiz. S.20, kapak.

Sevgi Nedir?

Muhabbet Nasıl Kazanılır? İngilizceden naklen kendi hayatımıza tatbik edilmiş üvey ana elinde kalan bir kızın sergüzeştini havi bir eserdir....12.5 kuruş, halk kitaphanesinde ve her yerde.S.20, kapak.

Diş Tabibi, Mehmet Hüdaverdi, Her nev'i diş yapılır ve tedavi olur. Ağrı olmaksızın diş çıkarılır. Muayenehane, Cağaloğlu, Emniyet Sandığı itsalinde.S.4, s.64; S. 5, s.80; S. 6, s.96; S.9, s. 144, S.10, s. 160; S. 11, s. 176; S. 12, s. 192; S. 13, s. 218, S.14, s. 226; S. 15, s. 242, S.20, kapak.

Özür Dileriz, (Derginin müdürü Muallim Ahmet Halit'in işleri dolayısıyla derginin 16. sayısının bir hafta geç çıkacağına dair ilan.) S.15, s. 175

Teşekkür, (Muallim Ahmet Halit'in annesinin cenazesine katılanlara teşekkür ettiği ilan.) S.14, s. 225

Cilt Hastalıkları Tedavihanesi, Galata'da Aslankol Hanı'nda mütehasıs etba tarafından her gün öğleden sonra fennin en yeni usulleriyle hastalar tedavi olunur. S.14, s.241.

Saatli Duvar Takvimi, duvar takvimlerinin en mükemmeli ve en ucuzu saatli duvar takvimidir. Takvimin yaprakları arkasında hayat için kıymetler, ilaçlar ve yemekler münderiçtir. Fiyatı otuz kuruştur. Babiali Caddesi'nde halk kitaphanesinde satılmaktadır. S.17, kapak.

Doktor İhya Salih, kulak, boğaz, burun hastalıkları mütehasısı, cumadan maada her gün saat alafranga ikiden sonra Cağaloğlu'nda Ziraat Bankası sırası 24 numara. S.18, kapak, S.20, kapak.

Aktör Ziya Bey'in dördüncü eserinin Kadıköy Kuş Dili Tiyatroları'nda sahneleneceğini haber veren ilan. S.21. s. 337

Kemal Bey Sineması, Şahin Paşa Oteli karşısında, Memleketin zevk-i sanatla hisleri incelenen münevver zümresine, sinemacılık hayatının temaşasına kanılmaz bedialarını arz eder. S.18, kapak, S.20, kapak.

En Zarif Hanım Kart Dö Vizitleri, S. 21, s. 337

Türk Kadını dergisinde bir resim vardır: Bilgi Yurdu'na Giderken: Yegâne sanatkârimız Refet Tevfik Beyefendi'nin tablolarından. (Bilgi Yurdu öğrencisi bir genç kıızı resmeden tablodan) S. 3, s.4

4. TÜRK KADINI DERGİSİNDE ELE ALINAN KONULAR

4.1.YAZILAR (MAKALE-DENEME-MEKTUP-MUSAHABE-HATIRA)

4.1.1. FEMİNİZM

İçtimaiyat, Necmettin Sadık, “Bizde Feminizm”, S.1, 23 Mayıs 1334, s. 2-4

Necmettin Sadık derginin bu ilk makalesinde kadının siyasi ve içtimai alandaki ilerlemesine, Türkiye’deki kadın hareketlerine, feminizmin Türkiye’de nasıl anlaşıldığına, son olarak da kadının asli görevlerine dikkati çeker.

Türk kadınının içtimai hayatta yerini alması yönünde ciddi adımlar atıldığını ileri süren yazara göre, artık kadınların da erkekler kadar olmasa da onlar gibi çalışmaları, medeni vazifelere girmeleri, hür mesleklere sahip olmaları tabii görülmeye başlanmıştır. Ancak yapılan çalışmalarda bir istikrarsızlık ve istikametsizlik olduğu bir tarafa, diğer tarafta da itirazcılar ve durumdan hoşnut olmayanlar vardır. İtirazcılara göre kadınlar, hiçbir şekilde erkeklerin seviyesine çıkamayacaklardır; çünkü bu fitraten de mümkün değildir görüşündedirler. Diğerleri ise bu durumlarının feminizm namına yeterli görmediklerini, kadınların hala erkeklerin esaretinden kurtulamadıklarını hatta tesettürün de kadının önünde önemli bir engel olduğunu ileri sürerler.

Fakat bu itirazların yersiz olduğunu ilerlemenin önüne geçilemeyeceğini dile getiren Necmettin Sadık, “Yeryüzünde bütün cemiyetler aynı yollardan geçer, aynı safhalardan atlar; hepsi aynı kanunlara tâbidir. Cemiyetleri teşkil eden insanlar arasından kadınları ayırmak nasıl kabil olur? Avustralya vahşilerinden Avrupa’nın en medeni kavimlerine kadar, insanların teşkil ettikleri dereceler, umumi cemiyet enmuzeclerine ayrılır. Her kavim bu enmuzeclerden geçmeye mecburdur. Erkekler gibi kadınlar da aynı yollardan geçtikçe ‘feminizm’ ile meydana çıkan müesseselere sahip olmuşlardır.” diyerek yaşanılanları olması gerekenler olarak değerlendirir.

Necmettin Sadık, yazısının bu bölümünde feminizmin yanlış anlaşılmasından yakınır. “Bugün yaşayan iptidaî kavimlerin kadınlarıyla, Avrupa milletlerinin

kadınları arasında, o kavimlerde erkekle kadının münasebetlerini tayin eden adetlerle bugünkü münasebetleri teyit eden nizamlar arasında ne kadar fark var! O kadar uzağa gitmeye hacet yok, kadınlarımızın bugünkü haliyle beş on sene evvelki halleri arasında mukayese yapmak kabil mi? Tekâmül umumi olmakla beraber, her milletin kendi seciyesi dâhilinde, daima maziden kuvvetli olarak vuku' bulur. Milletin ruhunda hâkim olan örf ve adetten harice çıkmak kabil olmadığı gibi, mazi ile kat'-ı rabita etmek hiç mümkün olamaz. Onun için la alettayin ortaya sürülen “feminizm” iddialarının hepsini haklı farz etmek de doğru değildir.”

Feminizmin Avrupa'daki manasıyla “Kadınların siyasi ve medeni hukukun hepsine haiz olması demektir.” diyen Necmettin Sadık, bu cereyan çikalı seneler olduğunu, bugün Avrupa'da Amerika'da memur kadınlar olduğu gibi kadınlardan her alanda doktorlar, mühendisler, ticaret erbabı yetiştiğini, en yüksek okullara bile artık kadınların alındığını ileri sürer. Bütün bu örneklerin kadınların erkekler seviyesinde iş yapabildiklerine birer ispat olduğunu da belirten yazar, bugün feminizm davasının kadınların siyasi meselelere katılmalarından ve bilhassa seçme hakkına sahip olmalarından ibaret olduğunu ve bunun da I. Dünya Savaşı'ndan beri Amerika'da, İskandinavya ülkelerinde tanındığına dikkati çeker.

Türk kadınları arasında belli edilmeden ortaya atılan şikâyetler, erkeklere sitemler arasında kadın feministlerin ne istediklerini de pek anlayamadığını anlatan yazar: “Herhalde şimdiye kadar tarihin tesadüfleriyle içtimai tekâmülümüz içine karışan birtakım yabancı ananeler, Türk kadınlarının eskiden beri mevcut olan haklarını, bilhassa izdivaçta ve ailedeki mevkilerini yavaş yavaş kadınların tahsil, terbiye ve hayatta faaliyet, maişet gibi hürriyetlerini takip etmişti. Eski ve hakiki Türk- İslam ailesinin, Türk-İslam kadınının mevki'i, hukuku taayyün edince aile hukuku kanun şeklinde meydana çıktı, kadının mukadderatı hakkındaki telakkiler yavaş yavaş şeklini değiştirmeye başladı. Kızlarımız Darülfünun tahsilini görmeye, ilmi konferanslarda, müsamerelerde erkeklerle beraber bulunmaya başladı.”

Bu gelişmelerin Türk kadınının ilerlemesinde tesettürün engel oluşturmadığını ve kadının yücelmesi için böyle bir bahanenin “zevahir aldandı” olduğunu

belirten yazar: “Esasen diğlereri gibi bu müessesede de zaman ile ve muhite göre daimi bir tebeddül geçirmektedir. Bu tebeddül hiç şüphesiz örfe tabidir.” diyerek yine maziye atıfta bulunur.

Kadınlık meselesinin toplumda yavaş yavaş ilerlediğini, bütün maarif müesseselerinin, bütün ihtisas okullarının kadınlara açılacağını söyleyen yazar; ancak bu gelişmelerin milletin manevi duygularına, harsına da tabii olması gerektiğini, içtimai müesseselerin fertlerin arzularına göre ya da kanunlara göre değiştirilemeyeceğine dikkati çeker.

Siyasi hukukta da kadınların erkeklerden aşağı kalmayacağını; fakat bu iş için kadınların kademeli bir şekilde buna hazırlanması gerektiğini belirten Necmettin Sadık, hakiki feminizm, hiçbir zaman ahlak ve aile gibi iki önemli mukaddes gayeyi unutmamıştır; kadın ilerlemesi aile bağlarının da kuvvetlenmesini sağlamalıdır, görüşünü savunurken, bunun aksi halinde aile müessesesinin sarsılacağını dile getirir.

“Avrupa’dan alındığı iddia edildiği halde Avrupa’da bile misli olmayan pek serbest bir hayatın taşkınlıkları, ‘Levanten’ muhitlerin metanetsiz kadın zihniyetlerinde, millet duygularına yabancı kadın kalplerinde yaptığı tesirler kadınlığı iladan ziyade sukuta doğru götürmeye müsteid olan hallerdir. Bunlarla mücadele erkeklerin ve daha ziyade kadınların vazifesi olmalıdır.” diyen Necmettin Sadık; “Hiçbir vazife, kadınların ailedeki vazifelerinden daha mühim ve daha tabii olamaz. Her ne olursa olsun bir mesleğe girerek aile haricinde yaşamak sevdası, kadınların vazifesi olmalıdır.” görüşünü savunur ve kadınlığın bugünkü ilerleme hareketinin bir taraftan ailenin kutsiyeti diğertaraftan da kadınlık ve aile ahlakının intişarıyla bir gitmelidir diyerek yazısına son verir.

Şukufe Nihal, “Memnun musunuz? :Bir Hanımefendiye”, S. 13, 7 Teşrin-i Sani 1334, s.195- 197

Şukufe Nihal, ismi belirtilmeyen ve derginin de bu ismi bilinmeyen kadın için bir not düşerek yayımladığı⁸⁴ mektup türündeki yazısında Türk kadınlarının

⁸⁴ Türk Kadını, “Baladaki mektupta isimi geçen hanımefendiyi tanımıyoruz; fakat mesleği, bitarafılık olduğu için muazzez muharremimizin mektubunu derç ediyoruz. Buna cevap verilirse onu da

milletin içinde bulunduğu harp zamanında milli davaya karşı ilgisizliklerini ve kadın olarak değerlerinin farkında olmadıklarını eleştirir: “Halen peçenizin karanlığını delerek size sırttan bir sürü âbdal. Kadın mı şu kabile? Birbirlerini çiğneyerek, devirerek, tokatlayarak, yumruklayarak yer kapma için tramvaya hücum etmekten başka maharetleri yok. Çıkalım yüksek muhitlere, gördüğümüz intizam-ı celadetten başka bir şey değil! Birçoğunda memlekete karşı nihayetsiz bir alakasızlık, bazısında doymaz bir menfaat hırsı, irtikap, riya...”Daha sonra Şuküfe Nihal, mektubunda dile getirdiği hanımefendinin vatanperver görünüşünde bir İngiliz hayranı olduğundan bahseder.

Nezihe Rikkat, “Yeni Seneye Dair Dedikodular”, S. 16, 9 Kanun-i Sani 1334, s. 241–242

1919’da artık savaşın değil barışın konuşulacağını belirten Nezihe Rikkat, İngiltere’de kadınlara seçme hakkıyla ilgili önemli değişiklikler yapıldığını; ancak Fransa’nın henüz böyle bir girişimde bulunmadığını, bizde ise bunun için daha zamanın gelmediğini, feminist erkeklerle el ele verip bunu gerçekleştirmek için çalışılması gerektiğini ifade eder.

Mustafa Şekip, “Kadın Hisleri”, S. 20–21, 17 Nisan–8 Mayıs 133

Harpten önce kadınların ev kadınlığı etrafında muallimlik, işçilik, ebelik gibi birkaç meslekte adlarını duyurduklarını ifade eden Mustafa Şekip, harpten sonra ise, artık kadınlar tüccar, amele, hasta bakıcı, memur, muharrir, mütefekkir olmaktadır. Kadınlık konusundaki eski düşünceler eski şartlar altında oluşmuştu, şimdi ise yeni fikirler gereklidir, moda fikirler, moda hisler gereklidir diyen yazar, bu ilerlemede, din ve millet mefhumlarının asla unutulmaması gerektiğini ifade eder.

Kadınlık, siyaset, ahlak, din gibi ilmi meselelerde tartışabilmek için haddi aşmamak gerektiği görüşünde olan Mustafa Şekip, gazetelerde bu gibi konuların

sahifelerimize geçirmekte tereddüt etmeyiz.” Daha sonra dergiye okuyuculardan bu kadının dönemin büyük edibesi olduğu yönünde yazılar gelir. Ancak dergi bu yazılanlara da cevap verir. Türk Kadını, “Bir İzah: Şukufe Nihal Hanımefendi’nin geçen sayıdaki makalelerinde mevzu-u bahs ettikleri hanımı bizim tanımadığımızı yazmıştık. Hâlbuki bazı karilerimizce bunun lâyet eserleriyle hepimizin hürmetini kazanmış olan büyük bir edibemiz olduğunu zannedildiğini esfle haber aldık ve sū-i telakinin izalesi maksadıyla keyfiyeti izaha mecbur olduk” S.14, 12 Kanun-i Evvel 1334, arka kapak

çok basite indirgendiğinden ve her muharririn sermayesi olduğundan şikâyetçi olduğunu dile getirir. Bu konuda herkesin gelişi güzel fikir beyan etmesine karşı çıkar.

Mustafa Şekip, yazının ikinci bölümünde ise kadın hissinden anlamak gerektiğini belirtir. Bugün artık birçok fikir cereyanının içine bir de “feminizm”in karıştığını, bunun artık ciddiye alınıp, bu konuda hazırlık yapılmasını ister. Kadınların harıl harıl çalıştığını ve bununla da fikirlerinin, vaziyetlerinin değiştiğini ileri sürer. Bugünün kadınının ahlak, zevk, iman, izzet-i nefis itibarıyla bir önceki kadından daha üstün olduğunu, onu hata yapmaktan men eden şeyin sadece ahlaki emirler olduğunu belirten yazara göre, darp ve şiddet artık geride kalmıştır.

Mustafa Şekip, kadın fikren ne kadar ilerlerse iffet ve ahlaka sahip olma eğilimi de o derece artar derken, özellikle mektepli kızlar için halk arasındaki önyargının son bulmasını ister. Mütefekkirleri, mektepli kızlardan bahsederken çok dikkatli davranmaları hususunda uyarı Mustafa Şekip, eğer böyle yapmazlarsa müfteri derecesine ineceklerdir der. Ancak Türkün ahlakında zayıf hücum etmenin yer olmadığını, bu durumun da suni bir buhran olduğunu ve bunların er geç son bulacağından da emin olduğunu ilave ederek yazısına son verir.

Müfide Ferit, “Feminizm”, S. 20 -21, 17 Nisan – 8 Mayıs 1335

Müfide Ferit’in Türk Kadını Dershanesi’nde vermiş olduğu konferansın alıntılı olduğu yazıda, Müfide Ferit öncelikle kızların hayata çok iyi bir şekilde hazırlanmalarını ister. “Kızlarımız öyle bir suretle hazırlanmalı ki aile içinde kalırlarsa kalpleri ısıtan, sıcak, temiz, medeni ve ahlaki bir aile ocağı vücuda getirsinler; cidal-i heyete atılacaklarsa müsait ve müsavi şerait dairesinde daha kuvvetli arkadaşları olan erkeklerle birlikte yürüyebilsinler.” Daha sonra feminizmi “Kadınların medeni, içtimai ve siyasi haklarda erkeklerle eşit olması” diyerek tanımlayan Müfide Ferit’e göre, mademki kadınlar, erkeklerle aynı kanuna uymak zorundadırlar, o halde kendilerini ilgilendiren meselelerde de söz hakkına sahip olup siyasi hayata, politikaya atılmalıdırlar.

Kadının tarih içindeki serüvenini de ortaya koyan Müfide Ferit, Hindistan, Mısır, Roma, Arap, Hıristiyanlık, İslamiyet gibi çeşitli din ve uygarlıklardan da örnekler verir.

Müfide Ferit'e göre, toplumlar güçlü, sağlam ahlaklı olunca kadınlar ve erkekler arasında bir eşitlik olur; ancak toplumlar bozulunca kadın da bir erkek için bir süs ve eğlence unsuru olarak kabul edilir.

4.1.2.KADIN VE SOSYAL YAŞAM

İçtimaiyat, Kazım Nâmi, “Kadının Haklarına ve Vazifelerine Dair”, S.2, 6 Haziran 1334, s. 18 -19

Bu yazıda, haklar ve vazifelerin doğuştan olmayıp insanlara cemiyet hayatı içerisinde verildiğinden bahseden Kazım Nâmi, kadın konusuna da bu açıdan bakar. Kadınlara toplum içerisinde haklarının ne olduğunu söylemeyi uygun bulmaz. Kadın haklarının ve vazifelerinin tarihin muhtelif devirlerinde ve muhtelif toplumlarda aramak gerektiği düşüncesinde olan yazar, toplumlar nasıl değişiyorsa kadın da bu toplumlar içerisinde aynı kademelerden geçerek ilerler görüşündedir. Dolayısıyla Kazım Nâmi'ye göre kadının vazifeleri ne geçmişteki ne de bizim şimdi kabul ettiğimiz gibidir: “Kadın cemiyetin geçirdiği tekâmül devrelerine göre vazifelerinde husule gelen tahvillerle intibak eder, gider”

Kadın meselelerini birkaç bin kadın meselesi olarak görmeyen Kazım Nâmi, birkaç tane kadının toplumsal vicdana uymayan davranışlarını da bütün kadınların davranışları olarak görülmesine de karşı çıkar: “Bugün her gördüğümüz kadını kadınlığımızın bir mümessili olarak addedemeyiz. Başına her fes giyen Türk olmadığı gibi, çarşafı her kadın da Türk kadını değildir.” diyerek bu önemli meseleye daha geniş çerçeveden bakılmasını ister.

Kadın ve erkeğin vazifeler noktasında eşit olduğunu ileri süren Kazım Nâmi; ancak bazı vazifelerin ise erkekten çok kadını ilgilendirdiği görüşündedir. Özellikle iffet konusunda kadınların daha hassas davranması gerektiğini dile getirir. Çünkü toplum vicdanı, kadını daha kutsi bir yere oturtmuştur. Ancak yazar, bunun erkeklerin yaptığı hataların da hoş görülmesi anlamına gelmediğini

özellikle vurgular. İffetini koruma noktasında erkeklerin hür olup da kadınların olmadığı anlamına gelmemesini ister. Kadınların hak aramada haklı olduklarını da belirten yazar; ancak kadınların kendilerine toplum tarafından verilen değerin de farkında olmadıklarını ileri sürer.

Nezihe Rikkat, “Erkekleşme”, S. 13, 28 Teşrin-i Sani 1334, s. 194- 195

Nezihe Rikkat hatıra defterinden alıntılacağı yazısında kadınların cinsiyetlerini kaybedip cemiyet içinde erkeksi bir hayat tarzını benimsedikleri görüşünü ortaya atar. Neredeyse kadınlar artık erkekler gibi güreşip, kumpanyalarda pehlivanlık yapmaktadırlar. Sokakta zabitlerle kavga edip, kocalarının silahlarıyla düşman uçaklarını ateşlemektedirler. Daha ev kadınlığını öğrenmeden iş hayatına atılmaktadırlar. “Mahallemizin hoppa, şımarık kızları bir omlet pişirmesini öğrenmeden hep birden gidip maliyeye kâtime yazıldılar, bankalara, postahaneye memur oldular, Darülfünun’a girdiler. Son zamanlarda kadınlardan taburlar bile yapıldı, onbaşılar, çavuşlar bile nasb edildi. Hâsılı kâtiplikten çöpçülüğe kadar kadınların girmediği meslek kalmadı. Sabahleyin alafranga dokuz buçuktan sonra kaç kadını evinde bulabilirsiniz? Kimi dükkânına kimi kalemine gidiyor, kimi de kendine bir zevce intihabıyla meşgul...” Bunları söyledikten sonra Nezihe Rikkat, bu kadınları ‘adi bir tabaka’ diye niteleyerek eskiden toplumda bu şekilde yaşanılmadığını, genç kızların annelerinin dizlerinin dibinde ud, piyano, keman çalarak eğlendiklerini anlatır. Ancak böyle bir hayatın da çok iyi bir şey olmadığını ifade eden Müfide Ferit, kadınların cemiyet hayatına atılmalarını olumlu bir gelişme olarak görür; fakat onların bu kadar nezaketlerinden, hicaplarından vazgeçmesini uygun bulmamaktadır.

İsmail Hakkı, (Darülfünun Müderrislerinden), “Ahlaksızlık Ünvanıyla Yakında Çıkacak Olan Eserden: Kadın ve İctimai Muhitler”, S. 9, 12 Eylül 1334, s. 133-134

İsmail Hakkı bu yazıda, içtimaileşmenin kadını sadece sokağa çıkarmak olmadığını, kadının bir mesleğe sahip olması gerektiğini dile getirir. Bunu söylerken de kadının bir mesleğe sahip olmasının yeterli olmadığını, kadını onun sahip olduğu mesleklerin de ahlaklaşmasını, yani kadını ezmeyen, onun ihtiyaçlarını karşılayabilen bir meslek anlayışının toplumda var olması gerektiğini ifade eder.

Yazara göre kadının bir meslek sahibi olmasının yanında, onların girebilecekleri hukuki, ilmi, ahlaki konuların konuşulduğu meclislerin de çoğalmasa gerekir. “Biz bir yandan kadını hayata çağırıyoruz, bir yandan da kadına bu hayatın muhitlerini yasak ediyoruz.” diyerek kadınların bilinçli bir şekilde sosyal hayatın içinde yer almasını özellikle vurgular.

Kadınların Darulfünun’a girmesinin yeni bir inkılâp olduğunu; ancak kadına hala ilmi, hukuki meselelerde söz hakkı verilmediğini öne süren İsmail Hakkı, şu cümlelerle yazısına son verir. “İnkılâp yarım olmaz, yarım kalan inkılâp ihtilalden farklı değildir.”

İçtimaiyat, Şukufe Nihal, “Bizde Kadın Telakkisi”, S. 11, 17 Teşrin-i Evvel 1334, s. 162-163

Şukufe Nihal bu yazısında, ismini vermediği dönemin ünlü bir şairinin kadınlar hakkındaki düşüncelerini eleştirir.

“Ben kadını sürmesi ve parasıyla severim.” diyen şaire Şukufe Nihal; “Hepimiz biliyoruz ki bu milletin en büyük günahı, kadınlarını asırlarca bir süs ve oyuncak telakki etmesi olmuştur.” sözleriyle cevap verir. Kadın bu hale gelmeseydi bu felaketlerin olmayacağını belirten yazar, şairlerin ülkenin savaş içinde olduğu bir dönemde, bu tür basit mevzularla değil, toplumsal meselelerle meşgul olmaları gerektiğini ileri sürer.

Düşman kapılarda ıslık çalarken, her dakika kulaklara bir feryat sesi gelirken gençlerin aşkla, sürmeli gözlerle uğraşmaları bugünün hakiki kadınları için nefret uyandırır diyen Şukufe Nihal, bunlarla şairler hakkındaki görüşlerinin de değiştiğini ifade eder.

İnas Darulfünun’dan: Muti’a Sabri, “Nezihe Rikkat Hanımefendi’ye”, S. 14, 12 Kanun-i Evvel 1334, s. 214

Muti’a Sabri, Nezihe Rikkat’in “Erkekleşme” adlı yazısına cevap niteliğinde kaleme aldığı bu yazıda, Nezihe Rikkat’in “adi tabaka” diye nitelendirdiği erkekleşen kadınlar arasında Darulfünunlu kadınları da göstermesine çok kızdığını

belirtir. “Burada bir milletin Darulfünunu ne demek olduğunu tarif edecek değilim; yalnız size sorarım hanımefendi, bu hükmü verebilmek için kaç defa Darulfünun’umuza teşrif ettiniz.Darulfünun genç kızlarına adi tabaka derken hiç olmazsa isminden olsun ürkmediniz mi? Bugün Darulfununu, bir muallime, bir memur, saf ve nezih bir meslek kadınıdır.”

Kadının cemiyet hayatına atılıp çalışmasını da bir fedakarlık olarak gören Muti’a Sabri: “Dün piyano çalıp kocasını tahayyül ile yaşayan kadın, bugün kaybettiği zevcinin, babasının ve kardeşinin bıraktığı boşluğu doldurmaya çalışıyor. Böyle bir mecburiyeti olmasa bile erkekle teşrik-i mesayi ederek onun omuzlarındaki maişet yükünü biraz hafifletiren bir kadını takbih mi edeceğiz?” diyerek Nezihe Rikkat’in dile getirdiği eski tarz kadın tipine de karşı çıkar.

Nezihe Rikkat, “Bir Fikir Etrafında: Darülfünun’dan Sabahat Hüsamettin ve Muti’a Sabri Hanımefendilere”, S.14, 12 Kanun-i Evvel 1334, s. 219-221

Nezihe Rikkat Muti’a Sabri’nin kendisine yazdığı yazıya burada cevap verir. Harbin getirdiği sefaletin kadınları çalışmaya sevk ettiğini ifade eden yazar, annelerin çocuklarını, genç kızların zevcelerini bırakıp Darussanâ’alara amelelik yapmaya gittiklerini ifade ederken bunu da mazur gördüğünü belirtir. Ancak zaruretlerin de aile birliğini bozmaması, ahlakı yapıyı kırmaması gerektiğini ilave eder. Yine yazar, zaruret yokken sadece boşluk doldurmak için iş hayatına atılan kadınların aile tesis edemeyeceğini belirtir. Bir kısım kadınların memure olmayı mümtaz ve zarif bir sıfat olarak gördüklerini ve bununla gurur duyduklarını belirten yazar, bu garip durumun zamanla aile yapısını bozacağından ve diğer kadınları da etkileyeceğinden korkmaktadır. Avrupa’da kadınların daha serbest olduğu, erkeklerle beraber çalıştığı fikrinin bizde de kabul gördüğünü söyleyen yazar, kadınların ev işlerinden başka işlerle meşgul olmamaları, bizim toplumumuzda bir mahrumiyet olarak görülmektedir, der.

Darulfunun konusunda da görüşlerini dile getiren Nezihe Rikkat, kendilerini kırdığı için özür diledikten sonra, müztehzi bir ifadeyle şunları söyler: “Sahi ben ne Darulfunun’a gidip gördüm hatta ne de mevcudiyetinden haberdarım. Zannedirim ki henüz milli irfanı olmayan bir milletin Darulfünun’u da yoktur.

Acaba Türk hanımlarından yeni feylesoflar da mı var da haberim yok? Mademki varmış pek ala... Mamafih ben iyi bir tahsil-i iptidaiye taraftarım.”

Müfide Ferit, “Yeğenlerime Mektuplar”, S. 19, 20 Mart 1335, s. 289-290

Müfide Ferit yazısında kadınların cemiyet hayatına atılmalarında harbin etkisine, kadınların cemiyet hayatındaki konumlarına ve çalışma hayatı içinde nasıl davranmaları gerektiğine dikkat çeker ve genç kızlara bu konuda nasihatte bulunur.

Harbin özellikle kadınların yaşamında büyük değişiklikler getirdiğini ileri süren Müfide Ferit, eskiden kızların hayata hazırlanmadığını, dışarıda peçeleriyle gezen, içerde kafeslerin arkasında yaşayan kızların hayattan kopuk bir şekilde yaşadıklarını belirtir. Ancak Cihan Harbi sırasında erkeklerin hepsi savaşımaya gittiler ve kadınlar tek başlarına kaldılar. Kadınlar ise açlıktan ölmek, hayatlarını idame ettirebilmek için çalışma hayatına atılmak zorunda kaldılar.

Çalışma hayatına hazırlıksız olarak atılan kadınların bu defa da cemiyet hayatına uyum sağlamakta zorlandıklarını ifade eden Müfide Ferit, kadınların içinde buldukları konumlarını anlayamadıklarını, kendi kendilerini idrak edemediklerini bunun da erkeklerle olan münasebetlerde daha açık bir şekilde görüldüğünü ileri sürer.

Erkeklerle nasıl davranacaklarını bilemeyen kadınlar, kimi zaman değersiz bir nezaket gösterdiler kimi zaman da şımarık tavır sergileyip samimi ve sade olamadılar. Daha önce evlenecekleri erkeği seçmekte zorlanan kızlar, bu defa da on beş günde nişanlı seçmeye başladılar diyen Müfide Ferit, genç kızlara vakur olmayı, onlara beraber çalıştıkları erkekleri bir arkadaş olarak görmeleri gerektiğini öğütler. “...her şeyden evvel kendi kendinize hürmet mecburiyetindedir! Bu mücadeleli hayat gürültüsünde sizin yegâne istinatgâhınız vakur bir ciddiyet olmalıdır.”

İçtimaiyat, Şukufe Nihal, “Mahallelere Doğru”, S. 12, 17 Teşrin-i Evvel 1334, s. 178–180

Şukufe Nihal bu yazısında, İstanbul'un kenar mahallelerinde yaşayan insanlara karşı duyulan ilgisizlikten bahseder. Nitekim memlekette yalnızca güzide mahalleler yok, ilgiye, temizliğe, bakıma muhtaç mahallelerde binlerce aile yaşıyor ve bu ailelerin mikroplar içinde büyüyen çocukları var, diyen Şukufe Nihal, birtakım hayır cemiyetlerindeki kadınların bu muhitlere özellikle gidip onların anlayacağı bir dille sağlık, ahlak, terbiye hatta sanat konularında konferanslar vermesini istemektedir.

4.1.3. EĞİTİM

İçtimaiyat, Necmettin Sadık, “Kadınların Terakki Yolları”, S.4, 4 Temmuz 1334, s. 50-52

İnsanların bugünkü durumuna iş bölümü ve cemiyet hayatı gibi iki yoldan geldiğini ileri süren Necmettin Sadık'a göre, cemiyet hayatının birleştirici olma özelliği; insanlarda ortak vicdanın oluşmasını ve akabinde de yeni fikirlerin doğmasını sağlamış, bu da cemiyeti yükselten idealleri ortaya çıkarmıştır. Dolayısıyla cemiyet içinde iş bölümünün artması ihtisası doğurmuş, ihtisas da cemiyetin ilerlemesini sağlamıştır diyen Necmettin Sadık, o halde kadınlarımızın da ilerlemesi için bu ihtisas devresinden geçmeleri gerektiğini ifade eder. Kadınların yavaş yavaş iş bölümüne dâhil olmaları da onların ruhunda büyük coşku uyandıracak ve onlara ideal kazandıracaktır. Bu açıdan yazar, içinde bulunulan dönemi çok önemli addeder.

Necmettin Sadık'a göre son dönemlerde kadınlar çok münzevi bir hayat sürdürmekte ve bu da onlarda asabi hastalıkların artmasına sebep olmaktadır. Hatta intiharın bile bu münzevi hayatın bir sonucu olduğunu ileri sürer. Fakat artık bunlar son bulmuş, milletin içinde bulunduğu zor durumlar kadınlarımızı harekete geçirmiştir. Kadınlar artık hayır işleri yapmaya, konferanslara gitmeye başladıkları gibi Hilal-i Ahmer hizmetlerinde de bulunmaktadırlar. Bütün bunlarda kadınlarımızın hedefleri, ahlaki duyguları, geleceğe ait ümitleri doğmaya, bu zamana kadar kapalı kalan vicdanlara bir şevk gelmeye başlamıştır görüşünde olan yazar, ancak bunların dahi yeterli olmadığını, kadınların daha sık

bir araya gelmelerini ister. Yalnız bu bir araya gelmelerin ciddi amaçlar için yapılması gerektiğini de sözlerine ilave eder.

Yazar, eğlence için toplanan, adi mesire yerleriyle çoğunlukla sinemaları dolduran kalabalıkların geçici olduğunu ve tahrik etmekten başka bir işe yaramadığını ileri sürer: “Cemiyet hayatı nezih meşguliyetlerle bedii de olsa yüksek duyguların, faydalı bilgilerin yekdiğeri üzerine aks-i tesirler yapmasıdır. Hakiki vecd, hakiki ve ulvi neşe bunlardan doğar.” Diyen Necmettin Sadık, daha sonra Beyoğlu’ndaki yozlaşmayı eleştirir: “ Mesela Beyoğlu’nda türeyen ne bedii ne ilmi ne ahlaki bir gayesi olmayan ‘Levanten’ salonları taklit etmekle herhalde Türk kadınlığını yükseltecek cemiyet hayatı elde edilmiş olmaz fikrindeyim”. Böylece yozlaşmanın da önüne geçilmesini ister.

Necmettin Sadık, iş bölümünün kadınları değişik mesleklere sevk edeceğini belirtirken bunun da kadınların fikir hayatında önemli faydalar sağlayacağı görüşündedir. Fikir hayatındaki ilerlemenin ilk adımının okullarda atılacağını söyler. Darülfünun’un henüz açıldığını; yavaş yavaş bu okulun bütün şubelerinin kızlara açılacağını da müjdesini verir. Ancak yazara göre kadınların çeşitli mesleklerde çalışması iş bölümü için yeterli değildir, öncelikle kadınlar bu mesleklere hazırlanmalıdırlar.

Necmettin Sadık, kadınların çeşitli mesleklerde çalışmasının aile içindeki konumlarını terk etmeleri anlamına gelmediğini, bilakis bu düşünce, toplumda anarşinin oluşmasına, ahlakın bozulmasına sebep olur, der. Kadınlar cemiyet hayatında faal olmalılar; ama onlar önce bir anne, bir eş olarak yetiştikten sonra meslek hayatındaki yerlerini almalıdırlar hususunda görüşünü belirtir.

Kadının aile yaşamına da önem vermesi gerektiğini vurgulayan Necmettin Sadık, kadınların hem iş yaşamını hem de aile yaşamını istikrarlı bir şekilde yürüttükleri zaman ilerleme olacaktır görüşündedir. Yazar: “Bugünkü örfümüzde de kadınların bu iki yoldan gitmelerine hiçbir mani yoktur.” diyerek yazısına son verir.

**Ethem Nejat- Almanca bir (revo)'ya 1916'da yazılmış bir makaleden iktibas-
"Türkiye'de Kız Mektepleri ve Terbiyesi", S. 10-11, 26 Eylül - 17 Teşrin-i
Evvel 1334**

Makalede eski Türklerden başlayıp son asra kadar Türk toplumundaki kadının yeri ve önemi üzerinde durulmuştur.

Ethem Nejat' göre eski Türklerde kadın, aile içinde ve dışında söz hakkına sahip mücadeleci bir kimliktedir ve bu tutum, İslamiyetten sonra da devam etmiş, ilim sahibi tahsilli kadınlar yetişmiştir. Fakat bir zaman sonra bu tutum değişmiş, kadınlar eve hapsedilmiş, eğitimden, sosyal yaşamdan mahrum bırakılmıştır. Ancak Tanzimat'ın ilanı ile kadınlar yeniden sosyal yaşamın içine alınmak istenmiş, iptidailer, rüştiyeler kapılarını kız çocuklarına açmıştır. Daha sonra İnasdarulfunun'un açılmasıyla öğretmen yetiştiren okullara da kavuşulmuştur. Burada oldukça bilgili hanımlar yetiştirilmiş; fakat sanat ve terbiye konusunda bir şey verilmemiştir. Bu durum karşısında Meşrutiyet'ten sonra da kadınlar için Batı tarzı programlarla okullar açılmış, burada ev hanımlığıyla birtakım özel dersler verilmiştir. Özellikle numune kız okullarında yabancı dil derslerinin okutulmasını da son derece haklı bulan yazar, Türk kızlarının yabancı dil öğrenmeye karşı yetenekli olduklarını da ilave eder.

Kadınlara yönelik "Bilgi Yurdu, İslam Hanımlarını Çalıştırma Derneği, İstihlak-ı Milli Hanımlar Cemiyeti" gibi pek çok kuruluşun açıldığından memnuniyet duyulduğunu artık bir yabancıya saat dörtte İstanbul sokaklarını gezerken tramvaylarda, vapurlarda, şimendiferlerde kollarında çantaları, başlarında çarşaflarıyla, küçük büyük binlerce hanım göreceğini söyleyen yazar, yazısının sonunda Tefik Fikret'in: "Yükselmese kadın, alçalır beşeriyet" sözüyle Abdülhak Hamit'in "Bir milletin nisvanı derece-i terakkisinin mizanıdır" sözüne yer verir. Ethem Nejat'a göre "Türk kadını, bundan sonra ilerlemesinin önündeki birçok engeli kendi iradesiyle yıkacaktır".

Ta’lim ve Terbiye Sahifeleri: İbrahim Alaaddin, “Kız Sultanileri Hakkında: Muhterem Arkadaşlarım İsmail Hakkı ve Mustafa Şekip Bey’lere”, S. 14, 12 Kanun-i Evvel 1334, s. 210- 212

Bu yazıda İbrahim Alaaddin, harp yıllarında maarif konularında önemli atılımlar yapıldığı görüşündedir. Ancak dönemin maarif teşkilatını eleştiren yazar, kız sultanileri ile sanayi mekteplerinin birleştirilecek olmasına tepki gösterir. Çünkü kız sultanileri aydın kadınlar yetiştirirken sanayi mektepleri ise herhangi bir meslek ve sanatta maharete sahip kadınlar yetiştirmektedir. Hem içtimai hayatta hem de aile hayatında bir olgunlaşmaya ihtiyaç duyulan şu günlerde kadının seviyesinin de yükseltilmesinin gerektiğini belirtir, sanayi ve imalathaneler gelişmediği için sanayi mekteplerinden mezun olan kadınların da iş hayatına sevk edilmelerinin mümkün olmadığını, sanayi mekteplerinden çıkan kadınların ya muallime ya da münferit işçiler halinde çalışacaklarını belirten yazara göre, bu kadınlar muallime olduklarında ihtisaslarının darlığı nedeniyle de tamamen faydalı olamayacaklar ve kadınlara hasredilmiş iptidai sınıflarda işe yaramayacaklardır. Kadınların çalışabilecekleri fabrikalar, imalathaneler bulunmadığı için bir süre sonra da bilgilerini unutacaklardır, diyen İbrahim Alaaddin, kız mekteplerine tercih edilen sanayi mekteplerinin henüz tam olarak oturtulmadığını ifade eder ve alınan kararı gayritabiî bulur.

İçtimaiyat, Şuküfe Nihal, “Mekteplerde Kıyafet”, S.7, 15 Ağustos 1334 s. 98 -99

“Validelere” hitabıyla başlayan Şukufe Nihal bu yazısında, genç kızların okullardaki uygunsuz kıyafetlerine dikkati çeker. Hayatın bütün zevklerinden uzak, ulvi bir heyecanla kendini ilme adayan genç kızlara karşı büyük bir sevgi beslediğini dile getiren yazara göre; bazı öğrenciler kıyafetleri ve davranışlarıyla tezat içindedirler. Tesettüre riayet etmeyip aşırı şekilde makyajlı yüzlerle okullara giden genç kızların bu hallerini yeren yazar, bu konuda en büyük görevin annelere düştüğünü söyler. Okula giden kızlarının saatlerce aynanın karşısında süslenmesine annelerin müdahale etmediğini ve bu davranışın da affedilemez olduğunu ifade eder. Bunun okuyucular tarafından da tartışma konusu yapılmamasını isteyen Şuküfe Nihal, bu düşüncelerinin bir samimiyet göstergesi olarak alınmasını sözlerine ilave eder.

Şukufe Nihal, “Hatıra Defterleri”, S. 10, 26 Eylül 1334, s. 149-150

Şukufe Nihal yazısında gençlerin içinde bulunduğu buhrandan ve gençlerdeki bedbinlikten bahseder. Okulda yarım yamalak öğrendikleriyle evdeki hayatları birbirine uymayan gençler, aileleriyle sorun yaşamaktadırlar. Bu sıkıntıları ise şiir ve nesir şeklinde hatıra defterlerine dökmek ise genç kızlar arasında moda haline gelmektedir.

Gençleri bu hale getiren şeyin ise edebiyat olduğunu dile getiren yazarlara katılmadığını dile getiren Şukufe Nihal'e göre, bilakis genç kızlar daha bu karamsar şiirleri görmeden hayata karşı umutsuzdurlar. Evde sinirli bir baba, sevgisiz bir anne ile büyüyen genç kızlar, yalnız kalıp odalarına çekilince edebiyat da onlar için bir arkadaş oluyor diyen Şukufe Nihal, bu duruma edebiyatın doğrudan bir etkisi olmadığı görüşünü savunur. Ancak bunun tam tersi durumun da var olduğunu ifade eden yazar, çocuklarıyla ilgilenen, onlara hayatı sevdiren ailelerin çocuklarının ise mutlu olduklarını söyler. Bu konuda öğretmenlere de büyük görev düştüğünü belirten Şukufe Nihal, derslerde öğretmenlerin sadece kitaplara bağlı kalarak ders anlatmasının doğru olmadığını, gençleri hayata karşı hazırlayan, onları geleceklerini idame etmeye karşı şevke getiren, onların biraz da ruh dünyalarıyla ilgilenen öğretmenlerin olmasını ister.

Nezihe Rikkat, “Aile Kitaphanesisi”, S. 17, 30 Kanun-i Sani 1335, s. 206- 208

Dönemin kalitesiz, edebi değeri olmayan eserlerinden ve Edebiyat-ı Cedide'nin kaleme aldığı bazı eserlerden genç kızların menfi şekilde etkilendiğini tenkit eden Nezihe Rikkat, genç kızlarımıza faydalı olabilecek aile kitaphanesi kitaplarının neşredilmesini istemektedir.

4.1.4. EVLİLİK

Türk Kadını dergisinin evlilik konusuna hassasiyet gösterdiğini ve bu konuda bir müsabaka düzenlediğini çalışmamızın başında ifade etmiştik.

Şermende'nin Babası, "Türk Kadını Müessis-Muhteremine, S.7, 29 Ağustos 1334, s. 112

Şermende'nin Babası imzasıyla yazılan mektupta, Şuküfe Nihal'e gençlerin evlenecekleri eşleri niçin bulamadıkları sorulur.

"Son nüshanızda Türk Kadınlarına hitaben yazılmış birkaç satır gördüm. Bu tefrik gerçi benim bahse karışıklığımı icap ettirmezdi. Fakat düşündüm ki mecmuaya kadınlardan fazla erkekler yazıyor ve bu itibarla cür'et buldum. Öteden beri muhtelif mecmualarda yazılarını hürmetle okuduğum Şuküfe Nihal Hanımefendi'den bir sual soracağım ve cevaplarını büyük bir mennetdarlıkla karşılayacağım. Sualimi belli garip bulacaksınız; fakat sizi namusla temin ederim ki noktası noktasına doğrudur. Mesele şudur:

Benim yirmi sekiz yaşında vakur ve necip bir arkadaşım var. Ali tahsilini ikmal etmiş, hayata şerefli bir suretle atılmış, bugün iyi bir mevki sahibidir. Hüsn-i ahlak ve faziletini bütün kendisini tanıyanlar bila-tereddüt itiraf ederler. Hülasa kusursuz ve tam manasıyla mükemmel bir genç. İşte bu arkadaşım tam üç senedir evlenmek istiyor. Alacağı kızda aradığı şerait şunlardır:

1. Kendi derecesinde namus ve fazilet sahibi olmak.
2. Hüsnü, tahsili, serveti mütenasip ve mutavassıt bulunmak.
3. Aile teşkil edecek bir ev kadını olabilmek.

Maalesef bu şeraitin mütekebil cihetlerini tamamen cami bulunan refikim, istediği şeraiti haiz bir tek kıza tesadüf edemedi Ben Cenab-ı Hakk'a çok şükür evli barklı ve mesut bir aile babasıyım. Fakat refikimin bütün hüsn-i niyetine rağmen adem-i muvaffakiyetinden pek iyi anladım ki iyiler ve Mesutlar ekaliyyeti teşkil ediyor. Şu halde sualimi te'yid edeyim: Gençler aradıklarını niçin bulamıyorlar?"

Şuküfe Nihal, "Gençler Aradıklarını Niçin Bulamıyorlar?", S.9, 12 Eylül 1334, s. 130 -131

"Şermende'nin Babası" imzasıyla evlilik hakkındaki düşüncelerini ve evlenemeyen bir arkadaşımın evleneceği kadında aradığı özellikleri dile getiren ve mektubunun sonunda "Gençler Aradıklarını Niçin Bulamıyorlar?" diyen okuyucunun mektubuna cevap olarak yazdığı bu yazıda Şukufe Nihal, toplumda

evliliklerin kötü gittiğini ya da ayrılıkla sonuçlandığını üzüntüyle takip ettiğini belirtir.

Burada suçlunun ne erkek ne de kadın olduğunu dile getiren yazar, bu tür vakaların asıl sebebini, evlilik kaidelerine bağlar. Bu kaideleri, hiçbir mantığın hiçbir zevkin almadığı saçmalıklar olarak değerlendirir.

Özellikle gençlerin, birbirlerini iyice tanımadan verdikleri evlilik kararları kötü sonuçlar doğurmaktadır. Hayatında çok az kadın tanıyan gençler, evlenmek için genellikle akrabaların tavsiyelerini dinlemektedirler. Dolayısıyla evlenecekleri kızları da sadece akrabalarının anlattıklarıyla tanımaktadırlar. Ancak onun ruh hali, zevkleri, sosyal münasebetleri, ev kadınlığındaki becerisi hakkında bilgi sahibi olmak mümkün değildir. Bu da evlilikte mutsuzluk getirmektedir. Bu uygulamayı korkunç ve tehlikeli olarak niteleyen Şüküfe Nihal, ailelerin gençler eğer ciddi düşünüyorlarsa, onların kendi nezaretlerinde bir araya gelmelerinde hiçbir beis görmediğini belirtir. “Kadın artık kafes, peçe altında gizlenen esrarengiz bir mahlûk değil, onu herkes biraz tanıyor, falanın filanın kızı sokakta olsun vechen tanıyabilmek mümkündür, lakin birbirini iyice tanıyabilmek için bu kâfi değildir” diyerek ailelerin birbirlerine kapılarını açmalarını ister. Tanıdığı Müslüman ailelerin bunu uyguladığını söyleyen yazar, tesettürün de buna mani olmadığını sözlerine ilave eder.

Şüküfe Nihal, evlilikte bir diğer tehlikeli uygulamaya, erkeklerin kadınlar için koydukları şartlara da dikkat çeker. Yazara göre, özellikle namus kavramı Türkiye’de çok farklı değerlendirilmektedir. Peçeli her kadına namuslu bakılırken, peçesini çıkarana ise aynı nazarla bakılmamaktadır. Bu düşünce aileler arasında da çok fazla kabul görmektedir. Öyle ki; aynı ailede valide pederin, çocuklar validenin fikrini kabul etmemektedirler. Erkeklerin bunun üzerine bir de kadınlarda tahsil ve servet aradığını dile getiren yazar, bu kadar mükemmeliyetçi olmanın bir yararı olmadığını, sonunda erkeklerin, bu meziyetlere sahip olan kadınları yine görücü usulüyle bulabildiklerini, “Görücü usulüyle kanaat çevirmek, köprüden geçmekten başka bir şey değildir” diyerek tenkit eder.

Yazısının başlığında dile getirdiği “Gençler Aradıklarını Niçin Bulamıyorlar?” sorusuna yazar, yazısının sonunda: “Memlekette kadın, ahlak, namus hakkındaki telakkilerin birleştiği... ağır başlı bir cemiyet hayatının kabul edildiği gün, gençler aradıklarını şüphesiz bulacaklardır.” cümlesiyle cevap verir.

Eli’, “Hasbihal”, S. 10, 26 Eylül 1334, s. 155- 156

Kadınların evhamlarını ve batıl inançlarını tenkit eden yazar, farklı kültürlerden örnekler vererek kadınların evlilik konusundaki batıl inançlarına yer verir. Mesela “Düğün günü gelin veya güvey bir şey kırarsa hayırlı olurmuş. Hele bu kırılan şey beyaz bir bardak olursa saadetleri muhakkakmış.” Buna benzer Yahudi ve Fransız kadınlarının batıl inançlarından bahseder.

Ethem Nejat, “Ev Sahibesi Olursam Ne yapacağım?”, S. 6, 1 Ağustos 1334, s. 85 -88

Ethem Nejat bu yazıda, bir okuyucunun kendisine yazmış olduğu mektubu aynen nakleder. Mektubu yazan kadın, ideal bir ev hanımı olmayı anlatır.

Fantezi: İdris Sabih, “Acele Sipariş”, S. 15, 26 Kanun-i Evvel 1334, s.231- 233

Mektup türündeki yazıda, cephede görevde olan bir askerin halasına, kendisine acilen evlenecek hanım bulmasını ve mümkünse bu hanımın dul ve paralı olmasını istemesi ironik bir şekilde anlatılır

4.1.5. TERBİYE VE AHLAK

İçtimaiyat, Kazım Nami, “Kadın Duyguları: Zehra’dan Saniha’ya”, S. 5, 18 Temmuz 1334, s.67-69

İstanbul’daki mesire yerlerinde, görülen ahlaki yozlaşmayı dile getiren yazıda, Türk kızlarının ahlakı yapısına ters düşen durumlardan yana duyulan üzüntü dile getirilir.

İçtimaiyat, Necmettin Sadık, “Kızların Terbiyesi”, S.6, 1 Ağustos 1334, s. 82 - 83

“Kadınları yükseltecek çareler arasında neticesi en kat’i, en müsbet olanı genç kızların terbiyesidir.” diyen Necmettin Sadık, terbiye kelimesini en genel

anlamıyla kullandığını belirterek kızların en küçük yaştan evlenme yaşına kadar geçen zaman zarfındaki her şey; aile hayatı, okul hayatı, tahsil ve meslek hayatı buna dâhildir, ifadesini kullanır. Necmettin Sadık'a göre aile meselesi geçmişe göre çok gevşemiş, yabancı ve milli tesirler altında bu kutsal bağlar yavaş yavaş çözülmeye başlamıştır. Dolayısıyla bu durum milletin kurtuluşunu ailenin kuvvetlenmesinde görenleri rahatsız etmektedir.

Kadınları ve erkekleri, etkisi altına alan kumar, kulüp, işret, safahat gibi bazı muzır cereyanları tenkit eden Necmettin Sadık, bunları gidermenin tek yolunun kadınların terbiyesinden geçtiğini ileri sürer. Çünkü bugün en çok ihmal edilen şey, kızların terbiyesidir. Eskiden kızlar okullara alınmıyordu; ancak en azından yuvalarına bağlılardı diyen yazar, şimdi ise kızlar okullara alındı; ancak bu okullarda kızlara nelerin öğretileneğinin bilinmediğini, yabancı ülkelerden alınarak uygulamaya konulan programların yanına dikiş, çocuk terbiyesi, mutfak eğitimi gibi dersler ilave edilerek kızların önüne sunulduğunu ve bunun da kızlara pek bir fayda sağlamadığını ileri sürer. Okullardan çıkan kızlar, sosyal hayattaki vazifelerinden memnun değildirler. Özellikle aile hayatında yapmaları gereken şeyleri gülünç bulmaktadırlar. Sonra kızlar hiç teftiş edilmeyen romanların etkisinde kalarak hayali bir dünyada yaşamaktadırlar. Okullara kadar giren yalan yanlış fikirleri (feminizm) kabullenip hür meslekler edineceğiz diye tahsil hayatının altında ezilen kadınlar, annelik gibi kutsal vazifeye de uzak kalmışlardır. Çoğunun aile ve cinsiyet ahlakında kabul ettikleri tek şey hürriyet ve ağızlarından hiç düşürmedikleri kelime de kadın hukukudur. Anneler artık kızlarının ahlakının okullarda bozulacağından korkmaktadırlar.

Bu olumsuzlukların temelinde aile terbiyesinin eksikliğini gören Necmettin Sadık, bunlardan kurtulmak için kızların terbiye ve tahsilinde kendimize uygun programlar seçmemiz gerektiğini ileri sürer, “Bugünkü terbiye bütün manasıyla sahtedir.” diyerek yazısına son verir.

İçtimaiyyat, Necmettin Sadık, “Bir Sual Münasebetiyle”, S. 8, 29 Ağustos 1334, s. 114 -115

Necmettin Sadık, “Yeni Mecmua”da çıkan, Osmanlı kadınlarının kumara düşkünlüğünü anlatan “Kumar” başlıklı yazısının “Kadınlar Dünyası”nda Ulviye

Mevlan'ın "Düşünüyorum" başlığı altında iktibas edildiğini belirtir. Sonra bu yazıda Ulviye Mevlan'ın kendisine, "Acaba haric ezcemiyet yaşayan biz İslam kadınları sorabilir miyiz ki bu gübar u sağarın kumar masalarına iştirak edebilen dokuzundan doksanına kadar olan kadınlar, hangi sınıfa mensup kadınlardır ve muazzam cemiyetlere hangi kudret ve cazibeyle iştigale layık görülmüşlerdir." sorusunu yönelttiğini ifade eder.

Ulviye Mevlan'ın sorusuna cevap vermeden önce kumarın kadınlar arasında gittikçe yayıldığını ileri süren ve öte yandan muharrirenin kullandığı "harici ez cemiyet" sözüne bir anlam veremediğini söyleyen Necmettin Sadık, kadınların toplum dışında yaşadıklarını kabul etmemektedir. Birçok dairede, okulda, konferanslarda, müsamerelerde artık kadınlar vardır. Ulviye Mevlan bile bir dergi çıkararak memleketin fikir hayatıyla doğrudan doğruya alakadar olmaktadır. Bunun da kadınların cemiyet hayatında ne kadar faal olduğunun bir göstergesi olduğunu dile getiren yazar cemiyet hayatından da muharrirenin neyi ifade etmek istediğini anlayamadığını belirtir.

Necmettin Sadık daha sonra feminist olduğu da bilinen dergilerinin (Ulviye Mevlan'ın sahiplini yaptığı Kadınlar Dünyası dergisi) cemiyet kelimesinden kastettiklerinin Fransızların genel anlamıyla "Vie de société" dedikleri "monden" hayatsa bu hayatın kadınlarımıza bir fayda sağlayamayacağı gibi, kadınlar arasında da gittikçe yayıldığını üzüntüyle takip ettiğini ayrıca Avrupa taklidi, güvenli olmayan salonların da kadınların geleceği için faydalı olmadığını ileri sürer.

Levanten hayata girmeden de topluma dâhil olunabileceği görüşünü savunan Necmettin Sadık'a göre, bugün hala bu yollar kapanmamıştır.

Ulviye Mevlan makalesinin sonunda "Esaretten İslam kadınlığı azad edilse, serbest olarak cemiyet hayatına karışsa, hukuk, huku-u medeniye arasında tanınsa yani o da bir insan olarak kabul edilse acaba hareketini şaşırılmış cemiyetimiz ricaline derman olmaz mı? Aranılan yüksek heyecanlar kumardan fazla bu cereyanda duyulmaz mı? diye sorunca, Mevlan'a cevap yine Necmettin Sadık'tan sert bir şekilde gelir.

Ulviye Mevlan Hanım'ın bir feminist olduğu için kadınlık adına görüş öne sürerken biraz asabi davrandığını ileri süren yazar, İslam, kadınları bir esir gibi hukuktan yoksun bırakmadığı gibi, kadınların tahsil ve terbiyede, ilim ve sanatta, evlilik, aile ve kanunlar karşısında da erkekle eşit olmasına engel teşkil etmemektedir, görüşünü savunur.

Kadınların ilimde, sanatta, ahlak cereyanlarında erkeklerle birlikte çalışmalarının, cemiyet hayatındaki başta kumar olmak üzere birçok hastalığı tedavi edeceğini söyleyen Necmettin Sadık, Ulviye Mevlan'ın görüşlerin katılmadığını bir kez daha dile getirirken yazısının sonunda kadınların bir anne, bir eş ve terbiye edici sıfatıyla cemiyetin ahlaki olarak olgunlaşmasında önemli tesirlerinin olacağından da emin olduğunu ifade eder.

Ethem Nejat, “Ummacı Yekunun Hasımları”, S. 7, 15 Ağustos 1334 s. 99- 101

Ethem Nejat'la Şukufe Nihal'in arasında geçen evli barklı kadınlar tartışması okuyucular arasında da ilgi uyandırır. Ethem Nejat, bu yazısında yapılan eleştirilere cevap verme mahiyetinde neden Alman, İskandinav ya da Amerikan kadınlarını örnek verdiğinin açıklamasını yapar ve onlardan çok şey öğrenileceğini belirtir. “Bazı hanımlarımızla Fransız kadınlarının teşkil-i ailedeki fena mütalaa ve vaziyetlerinden ve bizim onlara doğru gitmemiz muzır olacağından uzun uzadıya bahsetmiştim. Çok sinirlemişler, o tarafa meyillerini tamamen izhar etmişlerdi. Ben bu fikri pek müteammim gördüm. Ailemiz için çok korktum, onun için Alman kadınına numune ittihazına şiddetle lüzum gördüm. Onlardan alacağımız pek çok iyi şeyler olduğunu iddia ediyorum.”

Şukufe Nihal'in Türk erkeği bir Alman kadar eşine hürmetkar mı? sorusuna da Türk erkeğinin mükemmel olduğunu iddia etmediğini, onlardan da başka dergilerde ve gazetelerde bahsedildiğini belirtir. Yine Şukufe Nihal'in örnek gösterdiği ideal kadın tiplerine de değinen yazar, bu türden kadınların toplumda var olduğunu; ancak bunların tam tersi olan kadınların daha fazla olduğunu ve bu sayının günden güne arttığını, bunu da kendisine gelen mektuplardan yola çıkarak iddia ettiğini belirir. Bilakis evsiz barksız hanımlara her gün, her ay yeni rakamlar

ilave ediliyor, o tarafın yekunu, bizim tarafın yekunu zararına günbegün tezayid ediyor. İşte bizi korkutan, bize yazdıran, bize evlatsız anneler, evsiz barksız hanımlar dedirten bu menhus ummacı yekûnunun kabarmasıdır.” diyerek toplumdaki çözülmeyi ve bozulmayı bir kez daha dile getirerek hanımları kendi tarafına çalışmaya çağırır.

Ethem Nejat, “Hanımların Hatıra Defterleri”, S. 8, 29 Ağustos 1334 s. 115 -117

Gençlerin bedbin, yılgın, ümitsiz, karamsar olmalarından yana endişe duyan yazar, daha çok tahsilli gençlerin ye’si, bir moda haline getirmelerini aile saadeti ve neslin geleceği için hayırlı görmediğini dile getirir.

Bu dönemde bir de hanımlar arasında hatıra defteri tutma alışkanlı vardır. Yalnız bu hatıra defterlerinin içinde süslü kelimeler, karamsar, ye’s dolu bir mevzu hâkimdir. Gençlerin bunu moda haline getirdiklerini dile getiren yazar, onların bu kadar karamsar olmasına gerek var mıdır? diye sorar. Bu tür kötü duyguların aile saadeti ve neslin geleceği için hayırlı görmediğini belirtirken, bu gençliğe şevk, ümit, faaliyet gerektiğini hem de çok acil gerektiğini yazısına ilave eder.

Ethem Nejat, “Kadın Erkek Eğlencede de Beraber”, S.9, 12 Eylül 1334 s. 132- 133

Ethem Nejat bu yazısında toplumda yavaş yavaş kendini gösteren eğlence hayatındaki yozlaşmadan bahseder.

Kadınlara artık komşu gezmeleri, Sarıyer’de, rıhtımda gezintiler, Çukurbostanda’ki Üsküdar’daki park yerlerindeki gezintiler yetersiz gelmektedir. Bunun yanında zengin kesimin konaklarda, Adalar’da sazlı sözlü, kadınlı erkekli eğlenceleri bir müddet sonra yerini laubali şakalara, gülmelere bırakmaktadır. Artık masalarda içki içilip kumar oynanmaktadır. Özellikle kadınların Ramazan geceleri Şehzadebaşı’nda erkeklere iğne batırarak eğlenmeleri vakarlı kadınları rahatsız etmektedir. Bu eğlence yaşantısının toplumun alt kesimlerine daha fazla yayılmadan sona erdirilmesini isteyen yazar, kadınların en iyi, aileleriyle beraber olunca eğlenebileceklerini ifade eder ve artık insanların aileleriyle, dost ve

ahbaplarıyla gidebilecekleri tiyatro, sinema gibi eğlence ortamlarının oluşturulması gerektiğini, böyle olunca da aile bağlarının kuvvetleneceğini söyleyerek yazısına son verir.

Terbiye: İbrahim Alaaddin, “Kadın ve Terbiyecilik”, S.17, 30 Kanun-i Sani 1335, s.259- 260

Kadınların hemen her meslekte yer edindiğine dikkati çeken yazar, artık kadınların erkekleştiğini, erkeklerin de kadınlaştığını söylemektedir. Çünkü terbiyecilik ihmal edilmiştir. Yazar, bütün bunların başında terbiyeciliği kadınlar için birinci meslek olarak görür. Eğer bu sağlanırsa, milletin hayatı da doğal ve doğru bir istikamet kazanır.

İbrahim Alaaddin, “Terbiye ve Kadın”, S. 15, 26 Kanun-i Evvel 1334, s. 226

İbrahim Alaaddin bu yazıda, bugünkü bedbahtlığın ve yarınlaraya karşı olan ümitsizliğin sebebi olarak terbiye eksikliğini gösterir. Nitekim, “18. asra “buhar ve elektrik asrı” denilmişti; şimdiki asra ise İsveç’in asil ve bülemlend fikir kadını “Elen Key”in teklifi üzerine “çocuk asrı” isminin konulması dünyaca kabul edilmiştir.”

Terbiye kavramı bütün dünyada var olmanın tek şartı olarak kabul edilirken, insanlık için bu kadar önemli olan terbiye vazifesinin “En başlı mesulü kimdir” diye soran yazar, sorusunun cevabını “Kadın” diyerek yine kendisi verir.

Kadının terbiye vazifesini yüklenmesi için sadece anne olması gerekmez; terbiye işi, kadının tabii hayatının bir meşguliyeti olmalıdır diyen İbrahim Alaaddin, terbiyeyi ve terbiyenin faydalarını da şu şekilde açıklar: “Asıl terbiye maddi ve manevi bütün melekelerimizin bize ve herkese en müfid olacak şekilde işlemesidir. Şu halde iyi görmek, iyi işitmek, iyi anlamak, doğru düşünmek, iyi his ve doğru hükmeylemek iradesine sahip, azmine malik olmak asıl terbiyenin temin ettiği faidelerdir.

Yazısının sonuna doğru bazı kadınların da terbiye hakkındaki notlarına yer veren İbrahim Alaaddin, Elen Key’in de bir kadın için terbiye en önemli vazifedir, bu mecburiyetin karşısında diğer içtimai vazifelerin ikinci sırada gelmektedir

dediğini aktarır. Elen Key'in de bir feminist olduğunu; ancak fikirleriyle daha makul ve daha mutedil bir kadın olduğunu ifade eden yazar, Elen Key'in her türlü hizmeti kadın için uygun görenlerle de aynı fikirde olmadığını belirtir ve yazarın terbiye konusundaki yazısından alıntı yapar.

İbrahim Alaaddin annelerin çocuklarıyla, genç kızların kardeşleri ve akrabalarıyla ilgilenmelerini ister; çünkü yazara göre, milletin terbiyesi aileden başlayacaktır.

İçtimaiyat, Kazım Nami, “Kadın Duyguları: Teyzesinden Şaika’ya”, S. 3, 20 Haziran 1334, s. 34-35

Kazım Nami, yazıda genç kızların anneleri ile aralarında oluşan anlaşmazlıklardan bahseder. Gençler okuyup, kendilerini yetiştirmekte, farklı muhitlerde insanlarla tanışmakta ve bunun neticesinde ise ailelerine yabancılaşmaktadırlar.

Kazım Nami, burada gençlere hayatı olduğu gibi kabul etmeleri gerektiğini ve aileleriyle yabancılaşmamaları gerektiğini öğütler.

İçtimaiyat, Perihan Sait, “Genç Kızlarımızın Dertleri I” S. 10, 26 Eylül 1334 s. 146- 148

Bu yazıda gençlerin içinde buldukları ahlaki çöküntüden, maddi ve manevi sorunlardan bahsedilir. Yazar Avrupa'dan dönüşte kitapçıların önünde genç kızların olduğunu görünce çok sevinir. Ancak durumu anlayınca sevinci pek uzun sürmez. Bilakis kitapçıların önünde koşuşan kızların randevularına yetişmek için koşuştuklarını, bazı kızların ise kitapçılardan uygunsuz kitaplar aldıklarını görür. Perihan Sait, genç kızların birçoğunun dine karşı oldukça ilgisiz olduklarını da gözlemlemektedir. Hangi din olursa olsun, dine karşı lakayt kalınamaz olduğunu ileri sürerken, her milletin gençliğine dini terbiye vermesinin gerekli olduğunu vurgular.

“Eğitim anlayışımız, teşkilatımız, hayatımız gösteriyor ki biz kendimizi dinden ayırıyoruz, genç kızlarımız için de dini, adem-i lüzumuna kail bulunuyoruz” diyen Perihan Sait, sokakta bir anneyle kızı arasındaki farkı bir

Musevi ile Hıristiyan arasındaki fark kadar görür. Anne dindardır ancak kızını dindar yapamamıştır.

Genç kızlardaki dine karşı olan bu soğukluğuna ne annesinin telkinleri ne de cami hocalarının vaazları çere olur diyen Perihan Sait, bir an önce dinin kızların anlayacağı şekle getirilmesi gerektiğini belirtirken genç kızlardaki bu dinsizlik derdinin en önemli mesuliyetini, bu husustaki teşkilatın eksikliğine bağlar.

Yazısının bu bölümünde genç kızlarla yaptığı mülakatları anlatan Perihan Sait, genç kızların çok sathi düşündüklerini ve hayatı basite aldıklarını görür. Bunların yetiştirecekleri çocuklar için de endişe duyduğunu, bütün amaçları giyinmek, şık bir eş bulup evlenmek olan bu genç kızlara bu fikirleri de bir edebiyat öğretmenin aştığını belirtir.

“Bize din değil, ilim lazımdır” diyerek öğrencisini dinden de ilimden de mahrum bırakan öğretmen, Amerika’ya gittiğinde onun, oradan bu sözlerinden utanarak geleceğini belirten yazar; çünkü orada laboratuvarlarda (Darwin, Maks Nördav) felsefelerini araştıran binlerce genç kıza, bu kızların da pazarları temiz kıyafetlerini giyinip kiliseleri doldurduğuna şahit olmuştur. Daha sonra bu öğretmenlere yazar, “Acaba kızlarına bu terbiyeyi vererek yüz milyon halk yanlış mı yapıyor” sorusunu sorar.

Yazısının sonunda genç kızların neye inanıp neye inanmayacaklarını bilmediklerini ve bu konuda da onlara yardımcı olacak kimsenin olmadığını ileri süren Perihan Sait, eski tarz din öğretimi artık onları cezbe etmediğini dolayısıyla din eğitime yenilik getirilmesini, genç kızlar arasında gruplar oluşturularak örneklerle dinin anlatılmasını ister. Âlimlerimiz ilimleriyle amel etmezlerse pek fayda sağlayamazlar, dinin önce kolay cihetleri gösterilmeli, dinin sadece namaz, oruç ve tesettürden ibaret olmadığı fazilet, ahlak ve namusun da bu esas teşkil ettiğini, insanın maddi ve manevi saadeti ancak bu hasaisi ile temin edilebileceği anlatılmalıdır, diyen Perihan Sait yazısına, “İstikbal ahlak ve faziletindedir. Bunlar ise metin bir terbiye ile temin edilir.” diyerek son verir.

Genç Kızlarımıza Dair, Kadıköyü Karilerinden: Süheyla Muhterem, S. 13, 7 Teşrin-i Sani 1334, s. 203

Okuyucudan gelen mektupta genç kızların ahlaki yapısının bozulmasında tek etkenin anneler olduğu vurgulanır.

Nezihe Rikkat, “Sinemalara Dair Bir Temenni”, S. 15, 26 Kanun-i Evvel 1334, s. 225- 226

Sinemalardaki uygunsuz sahnelerin kadın ve aile ahlakını bozduğuna dair düşüncelerin ele alındığı yazıda, bu sorunun yetkililer tarafından bir an önce bir çözüme kavuşturulması istenilmektedir.

4.1.6. AİLE

İmzasız, Kadınlık Şuûnu, “Türk Kadını ve Kadınlık” S.3, 20 Haziran 1334 s. 46-47

İkdam gazetesinin 13 Haziran 1334, tarihli nüshasında Erkan-ı Harbiye Feriki Enver Paşa'nın “Türk Kadını ve Kadınlık” makalenin içeriğine değinilen yazıda, Türk ailesinden bahsedilmiştir.

Ethem Nejat, “Evsiz Barksız Hanımlar”, S. 5, 18 Temmuz 1334, s.69-71

Ethem Nejat yazısında Alman bir ailenin yaşantısıyla Türk ailesinin yaşantısını karşılaştırır. İstasyon fabrikasının Alman mühendisinin karısını sürekli alışveriş yaparken görür. Merak eder ve bir gün kadına alışverişini neden kendisinin yaptığını sorar. Kadın da alışveriş yapmanın kendisine büyük haz verdiğini söyler ve yazarın ricası üzerine bir gününü nasıl geçirdiğini anlatır. Kadın sabah erken kalkıp çocuklarını ve eşini uğurladıktan sonra alışverişe çıkar, daha sonra hizmetçisiyle öğle yemeği hazırlığına girer, kocası ve çocukları eve dönüp hep beraber yemek yenildikten sonra kitap okuyup piyano çaldığını söyler. Bu hayata imrenerek bakan Ethem Nejat, daha sonra bir arkadaşının evlilik hakkındaki düşüncelerini nakleder.

Evliliğinde mutsuzluk yaşayan adam, karsından hiçbir saygı görememektedir. Karısı kendisinden sonra kalkar ve yine kendisinden sonra eve gelmektedir. Bütün meselesi giyinip süslenmek olan karısının aslında alafrağa eğitim aldığını söyler.

Önceleri böyle eğitimli bir kadınla evlendiğine sevinen adam, sonraları karısının alabildiğine cahil ve gösteriş meraklısı olduğunu anlatır.

Ethem Nejat burada, farklı kültürlerde iki ev hanımını karşılaştırarak aile saadetinde ev hanımların düşen görevin farkında olmalarını ister. Kadınlarda bir Fransız merakı başlamıştır. Halbuki Fransız kadınlarının bir kısmı ev hayatından bihaber yaşamaktadırlar. Ev ve aile ahlakından mahrumdurlar. Bizim kadınlarımız da onlar gibi evsiz barksız olmak istemektedirler, der.

Her şeye rağmen ümidini yitirmeyen Ethem Nejat, şu cümlelerle yazısına son verir.“İman ediyorum ki yeni ve vatanperver nesil bu cereyanı başlangıcında yıkacak ve hakiki Türk hanımlığı, aile kadınlığı tesis edecektir.”

Şuküfe Nihal, “Evli Barklı Hanımlar”, S.6, 1 Ağustos 1334, s. 83 -85

Ethem Nejat’ın Türk kadınlarını eleştiren yazısına cevap Şukufe Nihal’den gelir. Günlük gazetelerde, dergilerde hanımları yeren yazılardan, karikatürlerden yana oldukça muzdarip olan Şukufe Nihal, bunlarla kadınlık vakarının iğnelendiğini görüşündedir. Özellikle Alman kadınıyla Türk kadınının karşılaştırılmasından ve erkeklerin kendilerini mükemmel, kadınları ise sürekli beceriksiz, iş bilmez görmesinden yana şikâyetlerini dile getirir: “Evvela Alman gibi bizden birkaç asır ileriye gitmiş bir milletle kendimizi mukayese etmek için her iki milletin birbirine diğer hususatta da ne derece yakın ve uzak olduğunu araştırmalıyız. Bakalım Türk harsı bugün Almanya’daki kadar kat’i, metin adımlarla ilerleyebilmiş mi? Bilhassa her Türk erkeği, bir Alman kadar ciddi, vazifesinas, zevcesine hürmetkâr mı? diyerek Ethem Nejat’ın yazısına sorularla eleştiri yönelten Nihal, çevresindeki eşine bağlı, hem kültürlü hem de aile hayatını son derece iyi bilen arkadaşlarından örnekler verir.

Şuküfe Nihal, toplumda yozlaşmış kadınların varlığı inkâr edilemez; ancak bunlar, Türk kadınının tamamını temsil etmez, peşin hüküm verilmekten kaçınılmalıdır, diyerek yazısına son verir.

Kadınlık Şunu, Fatma Bedia, “Evimiz Barkımız”, S. 7, 15 Ağustos 1334, s. 111

Ethem Nejat’a ikinci cevap okuyucudan gelir. Hem derginin diğer yazarlarına hem Ömer Seyfettin’in Fon Sadriştayn adlı hikâyesine hem de Ethem Nejat’ın yazısına cevap olarak kaleme aldığı yazıda Fatma Bedia, yazılarda sürekli kadınların küçük düşürüldüğünü ve tenkit edildiğini dile getirir.

Kadınların durumunun çok parlak olmadığını da kabul eden Bedia, feministliğin iyi ya da kötü bütün kadınlığı savunmak demek olmadığını, bunları düzeltmek için çaba göstermek gerektiğini ve bu çabayı da gerçek feministlerin göstereceğini ifade eder.

Mithat Sadullah, “Aile Aşkı”, S. 8, 29 Ağustos 1334, s. 117

Ethem Nejat’ı yalnız bırakmayan Mithat Sadullah, bir arkadaşının hatıra defterinden aldığını belirttiği yazıda, çok mutlu olmak için tahsilli bir hanımla evlenen bir erkeğin yaşadığı hayal kırıklığını anlatır.

4.1.7. ÇOCUK BAKIMI

Fenni Sahifeler, Ahmet Edip, “Çiçek Hastalığı ve Kırmızı Ziya”, S.7, 15 Ağustos 1334, s. 109

Çocuklardaki çiçek hastalığından bahseden yazar, fotoğraf odalarındaki kırmızı ışığın, çiçek hastalığının iyileştirilmesinde güneş ışığından daha fazla etki ettiğini belirtir.

Ethem Nejat, “Evlatsız Anneler”, S.4, 4 Temmuz 1334, s.52-53

Çocuklarıyla ilgilenmeyen Müslüman Türk anneleriyle Amerika’da, İngiltere’de çocuklarıyla ilgilenen tahsilli kadınları karşılaştıran Ethem Nejat, sekiz sene önce Newyork’un Santral ve Birunet parklarında şahit olduğu olayları anlatır. Santral parkı’nın etrafında Newyork Üniversitesi’nden profesörler oturmaktadırlar. Akşam olunca profesörlerin öğretmen eşleri parka çıkıp saatlerce çocuklarını eğlendirip onların peşinden koşarlar. Çocuklarını hiçbir şekilde bir hizmetçinin eline bırakmak istemezler.

Ethem Nejat, İstanbul'a geldiğinde Gülhane Parkı'nda, Sultanahmet Parkı'nda, Fatih Parkı'nda, Mehmet Şevki Paşa Parkı'nda, Adalar'da, Kadıköyü civarlarında gezen; fakat çocuğunu gezdiren, oynatan, zamanını faydalı şekilde harcayan Türk kadınına rastlamaz. Çünkü kadınlar çocuklarını bir hizmetçinin eline bırakıp çamlar altında gezintiye çıkmışlardır. Hatta çoğu zaman çocuklar, ninelerinin beşik sallamasına terk edilmiş, kadınlar Şehzadebaşı'nın akşam piyasasına alışverişe ya da Fikirtepe'de hanımlar buluşmasına gitmişlerdir.

Kadınların çocuklarıyla vakit geçirmeyi bir azap gibi görmesini şiddetle tenkit eden Ethem Nejat, yazısının sonunda şunları söyler: "Hanımlarımız ne vakit asrın talep ettiği evsafa valide olur ve: 'Validelik en safalı ailedir' hakikatini kabul ederlerse tardiyeden kurtuluruz, memleket ruhen ve bedenen iyi tekâmül ve teşekkül etmiş bir cemiyete malik olur."

Tuvalet yahut Muhafaza-i Sıhhat ve Melahat II, Mehmet Arif, "Çocukların Tuvaleti", S.2, 6 Haziran 1334, s. 28 -30

Kız ve erkek çocuklarının temizliklerinin başta aynı olduğu; ancak sekiz dokuz yaşından sonra bu temizlik alışkanlıklarının farklılaşmasını öngören yazıda, çocukların sağlığı için banyolarına ve beslenme alışkanlıklarına, annelerin önem vermesi istenilir.

Tuvalet yahut Muhafaza-i Sıhhat ve Melahat III, Mehmet Arif, "Su, Hareket, Ziya", S.3, 20 Haziran 1334, 43-44

İnsan vücudu için suyun, havanın ve güneş ışığının faydalarından bahsedilen yazıda, özellikle çocuklar için bunun önemi vurgulanır.

Tuvalet yahut Muhafaza-i Sıhhat ve Melahat, Mehmet Arif, "Kızların Ayakkabıları", S. 5, 18 Temmuz 1334, s.79 -80

Ayakkabının insan sağlığı için önemine değinilen yazıda, kadınların en çok tercih ettikleri topuklu ayakkabılar üzerinde durulur. Özellikle genç kızların ve çocukların topuklu ayakkabıları tercih etmesinin boy kısalığı başta olmak üzere birçok hastalığa sebep olduğuna dikkat çekilir.

Terbiye Sahifeleri, İbrahim Alaaddin, “Kız Çocuklarının Ruhiyatı”, S.17, 30 Kanun-i Sani 1335, s. 274- 276

İbrahim Alaaddin bu yazısında kız ve erkek çocuklarının fitrat olarak farklılığından bahseder. Çocuk terbiyesinin onların ruhuna nüfuz ettiği zaman başarıya ulaşacağını söylerken, kız çocuklarının gelişme evrelerini erkek çocuklara nazaran daha erken tamamladıklarını ve bu yüzden çocuk terbiyesinde cinsiyet farkının mutlaka gözetilmesi gerektiğini belirtir.

İbrahim Alaaddin, “Genç Kız Ruhu”, S. 19, 20 Mart 1335, s. 291- 294

İbrahim Alaaddin yazısında, kız çocuklarının buluş çağındaki durumlarından, ruh hallerinden bahseder.

4.1.8. GİYİM, MODA VE KOZMETİK

Fenni Sahifeler, Ahmet Edip, “Elbisede Renk İntihabı”, S.1, 23 Mayıs 1334, s. 4, 6

Yazıda, kadınların kilolarına, boylarına ve ten renklerine göre nasıl elbiseleri tercih etmeleri, yaz ve kış aylarında hangi kumaşlardan elbise giyinmeleri hususunda kadınlara bilgi verilir.

Moda I, Perihan, “Şehrazat”, S.2, 6 Haziran 1334, s. 26-28

Yazıda, harbin her tarafı kasıp kavurduğu bir ortamda kadınların yine de modadan vazgeçmediğinden ve çok fazla müsrifleştiklerinden bahsedilir. Bir yazı dizisi şeklinde yayımlanacağı haber verilen yazıda, kadınların Newyork, Paris, Londra, Viyana gibi modanın önemli şehirlerinden haberdar olmasına yardımcı olunacağı bildirilir. Ancak bu sütun iki yazıyla son bulur.

Yazar, Paris’in ünlü *Lés éléganees Pairisiennes*” adındaki moda gazetesinin son ilkbahar modasına ait sayfasında Şehrazat kelimesinin kullanılmasına dikkati çeker. Bu sayfanın Binbir Gece masallarından esinlenerek hazırlandığından ve Avrupa’da gündemde olan Binbir Gece kıyafetlerinden bahseder. “Dedi” mağazası da “Acem Fistanı” adıyla sırma işlemeli ipek elbiseleri ile yeni bir moda başlatmıştır.

İmzasız: “Moda Hakkında: Harp Zamanında Bir Papazın Moda Hakkında Vaaz ve Nasihati”, S.3, 20 Haziran 1334, s. 46

Bir önceki yazıda Avrupa’da kadınların her şartta modayı takip edildiği söylenilmişti. Bu yazıda ise Fransa’nın ünlü Figora gazetesinden bir iktibas yapılır.

Yazıda bu durumun Paris’in en meşhur rahibi olan Fransua Versal’in de dikkatini çektiği ve rahibin kilisede bu konu üzerine kadınlara vaaz verdiği haberi verilir.

Rahibin yaptığı konuşma, gazete tarafından da yayımlanır. Bu yazıda da o makaleden alıntılar yapılmış ve bu konuşmanın Paris’te çok fazla ilgi uyandırdığının yine Figaro gazetesi tarafından söylenildiği yazılmıştır.

Fenni Sahifeler, Ahmet Edip, “Saçların Hayat ve Mematı” S.3, 4, 5, 20 Haziran 1334- 18 Temmuz 1334

Yazı dizisi şeklinde yayımlanan yazılarda Saç nedir? Saçlar niçin dökülür? Tekrar saç bitirmek mümkün müdür? Saçların asıl rengi muhafaza edilir mi? Saç ağarması bir tedavi midir? Saç ilaçlarına nen dereceye kadar ehemmiyet verilmelidir? sorularına cevap verilir.

Tuvalet yahut Muhafaza-i Sıhhat ve Melahat, Mehmet Arif, “Kadınların Tuvaleti Hakkında Bazı Umumi Mütalaa”, S.7, 15, 15 Ağustos 1334, s. 109 - 111

Kadınların vücut bakımlarına ehemmiyet göstermeleri söylenirken bunun ifrata sebebiyet vermemesi uyarısında da bulunulur. Kadınların eşleriyle muhabbetlerini devam ettirebilmeleri için fikir ve ahlak terbiyesine sahip olmalarının yanında daima sıhhatlerini ve güzelliklerini de korumaya mecbur oldukları belirtilir.

Tuvalet yahut Muhafaza-i Sıhhat ve Melahat, Mehmet Arif, “Tuvalet Odası ve Şerait-i Sıhhiyesi”, S. 8, 29 Ağustos 1334, s. 123 -124

Evlerde olması gereken tuvalet odalarından bahsedilen yazıda, tuvalet odasıyla yatak odasının farklı olduğu belirtilir. Tuvalet odası bir istirahatgahtır ve

kadınlar huzuru orada bulmaktadırlar. Döşemesi sade, ferah, geniş pencereleli tuvalet odalarının her evde mutlaka bulunmalıdır, denilir.

Tuvalet yahut Muhafaza-i Sıhhat ve Melahat, Mehmet Arif, “Sürmeli Gözler”, S. 9, 11, 12 Eylül 1334–17 Teşrin-i Evvel

Kadınların son zamanlarda sürmeyi bir ifrat derecesinde kullanması üzerine kaleme alınan yazıda⁸⁵, kirpiklerin vazifesi, kirpik rahatsızlıkları ve tedavisi, kirpiklerin dökülmesine karşı önleyici ilaçlar, kirpiklerin çoğaltılması ve sıklaştırılması için yapılan terkipler, daha sonra sürmenin ne olduğu, sürmeye diğer dillerde verilen isimler, sürmenin terkibi, sürme ve kirpikler hakkında bilgi verilir. Bu konuda okuyuculardan da göz ve kirpikler için çeşitli terkipler gönderilir.⁸⁶

Tuvalet: 11- 12, Mehmet Arif, “Tuvalet Odaları Eşyası”, S. 12, 17 Teşrin-i Evvel 1334, s. 185- 186

Kadınlara mahsus tuvalet odalarının aynalarından, masalarından, dolaplarından kısacası odanın dekorasyonundan bahsedilir. Ayrıca kadınların yapması gereken sabah ve akşam tuvaletlerinin ne olduğu ve nasıl yapılması gerektiği üzerinde durulur.

Tuvalet: Mehmet Arif, “Açık Gerdanlar”, S.16, 9 Kanun-i Sani 1334, s. 254-256

Boğaz ve boyun bakımından, ses kısıklığı ve ses güzelliği için yapılması gereken bazı terkiplerden bahsedilir. Ayrıca boğaz hastalıklarına karşı yapılması gerekenler üzerinde durulur.

Ses kısıklığı için tertip:

Tıflan Şurubu 10 gr.

Tulu şurubu 50 gr.

Baldırıkara şurubu 150 gr.

Azvetiyyet potası 10 gr.

⁸⁵ “ Son zamanlarda hanımlarımızdan, kızlarımızdan birçoklarının kirpiklerine “sürme” çekmeyi ifrat derecede itiyad haline koydukları görüldüğünden biz de “tuvalet” e dair olan makalelerimizde sırayı terk ederek bu babdaki tetkikat ve tetbiatımızı bir an evvel neşre insicale karar verdik.”

⁸⁶ Türk Kadını, “Sürmelere Dair”, S.12, 17 Teşrin-i Evvel 1334, s. 188

Tuvalet: Mehmet Arif, “Boyun ve Gerdanların Tuvaleti”, S.17, 30 Kanun-i Sani 1335, s.261

Boyun ve gerdanların güzelliği, cilt bakımı için kadınlara yapmaları gereken birtakım terkipler hakkında bilgi verilmiştir. “(Güzellik kremi) namı verilen atideki tertibin isti’malini de karilerimize bilhassa tavsiye ederiz:

Menekşe yağı:.....50 gr.

Menekşe suyu:.....50 gr.

Bal mumu:.....3 gr.

Balina beyazı:.....3 gr.

4.1.9. EV İDARESİ VE MUTFAK

İdare-i Beytiyye, Sevim Türkan, “İşten mi Dişten mi? I-II”, S.3,4, 20 Haziran 1334–4 Temmuz 1334,

Yazıda harp yıllarında ev idaresinin zorluğu göz önünde bulundurularak kadınlara mutfak masraflarını en iyi şekilde nasıl giderebilecekleri üzerinde pratik bilgiler verilir. Çarşıya çıkıldığında almak istenilip ancak alınamayan şeylerin yerine daha ucuz ve faydalı şeylerin alınması tavsiye edilir. Bununla kâr mı yoksa zarar mı edildiği sorulur ve teyit etmek için örnekler verilir.

İdare-i Beytiyye, Sevim Türkan, “Meyve ve Sebze”, S. 6,7,8, 1 Ağustos 1334–17 Teşrin-i Evvel 1334,

Meyve ve sebzelerin çürütülmeden nasıl saklanması gerektiği ve bunların nasıl kurutulacağı yönünde kadınlara bilgi verilir. Bu konuda Amerika ve Avrupa ülkelerinden örnekler de sunulur.

İdare-i Beytiyye, Sevim Türkan, “Ateş”, S. 12, 17 Teşrin-i Evvel 1334, s. 182- 183

Harpten ötürü kömür fiyatlarında oluşan artışın aileleri zor durumda bıraktığının anlatıldığı yazıda, kış günlerinde kâğıt parçalarının nasıl odun tutuşturulmaya yardımcı olacağı hususunda kadınlara pratik bilgiler verilir.

İdare-i Beytiyye, Sevim Türkan, “Kömür”, S.13, 7 Teşrin-i Sani 1334, s. 201-202

Harp yıllarında ailelerin maddi sıkıntılar çektikleri göz önünde bulundurularak yazılan yazıda, kadınların evlerinde kâğıt parçalarından nasıl kömür yapacakları ve evlerdeki kömür tozlarını daha sonra nasıl kullanacağı konusunda bilgi verilir.

Tabahat: Mütc. S.17, 18, 20, 30 Kanun-i Sani 1335–17 Nisan 1335,

İngilizce tercüme edilen⁸⁷ yazılarda yemek pişirmenin püf noktalarına ve yemek tariflerine yer verilir. İlk bölümde et pişirme konusunda mesela; sığır eti, koyun etinin nasıl pişirildiği; ikinci bölümde kıyma yemekleri hususunda bilgi verilirken etlerin muhafazası, et yağı tasfiyesi gibi konularda pratik tavsiyeler sunulur Daha sonra ekmek yapmak ve çorba pişirmek konusunda bilgi verilir.

4.1.10. KADIN SAĞLIĞI

Fenni Sahifeler, Bilgi Yurdu: Ahmet Edip, “Çirkinlik” S.2, 6 Haziran 1334, s. 19–21

Obezitenin konu edildiği yazıda, obezitenin nedenlerinden bahsedilir. Obezitenin kadınlarda ve erkeklerde çirkin bir görüntüye de sebep olduğu anlatılır.

Fenni Sahifeler, Aile Tabibi, “Kadınlarda Baş Ağrısı”, S.6, 1 Ağustos 1334, s. 92–93

Baş ağrısının kaça ayrıldığından ve kadınlardaki baş ağrısının sebeplerinden bahsedilen yazıda, kadınlardaki baş ağrısının sebebinin başka rahatsızlıklar yanında ekseriyetle tütün kullanmaktan ileri geldiği belirtilir. Baş ağrısını gidermek için bir miktar konyak alınmasının toplumda alışkanlık olduğu; ancak bunun bir müddet işe yarayacağı bilinse de daha büyük hastalıkları da

⁸⁷ Dergide İngilizceden tercüme yapılması bir okuyucu tarafından tenkit edilir. Türk Kadını, “H. Hanım’a: Türkler kadar mütenevvi’ yemek bilen olmadığı cihetle neden Garp yemeklerini taklid edelim diyorsunuz. Zannederiz bu, Türkçe kadar güzel bir lisan var iken neden Fransızca öğrenelim demek yahut baklavayı bildikten sonra sarılı burmayı öğrenmeye ne lüzum var? demeye benzer. Kezalik diyorsunuz ki “Garp yemeklerine pak yabancı değiliz; çünkü şu geçen beş sene zarfında Almanya’yı ziyaret etmeyen pek azdır.” Belki hanımefendi; fakat maalesef biz gidip göremedik...” S.19, 20 Mart 1335, s. 318

beraberinde getireceği üzerinde durulur. Bu tür durumlarda mutlaka bir hekime gidilerek talimatların noktası noktasına uygulanması kadınlara tavsiye edilir.

Mevsimlik Sıkıntılardan, Ahmet Arif, “Muz’iç Terler”, S.6, 1 Ağustos 1334 s. 93–94

Yazıda kadınların koltuk altlarında meydana gelen terler ve çaresi, vücudun terlerinin ilaçlarla kesmenin zararları, terlerin oluşmaması için alınacak önlemler, ellerde, ayaklarda meydana gelen terler ve bunlara karşı başvurulacak sağlıklı çareler konusunda bilgi verilmiştir.

Fenni Sahifeler, Dr. Galip Hakkı, “Tütün”, S. 9, 12 Eylül 1334, s. 134- 135

Tütünün insanların sinsi bir düşmanı olduğunun vurgulandığı yazıda, tütünün vücutta oluşturduğu rahatsızlıklardan, bütçeye verdiği zarardan bahsedilir. Ayrıca Osmanlı toplumunda da tütün içmenin ayıp addedildiği söylenerek tütünün aile terbiyesine de ters düştüğü ifade edilir.

Kadınlık Şunu: “Göztepe’den Bir Karimiz Yazıyor: Tütün Meselesi Etrafında” S. 12, 17 Teşrin-i Evvel 1334, s.187–188

Tütün konusunda istatistik yapmak için kadınlardan tütün bırakanların dergiye yazmaları istenir. Bu yazı da bir okuyucudan gelen tütün bırakma konulu kısa hikâyeleri içermektedir.

4.1.11. MİLLİ MÜCADELE

İbrahim Alaaddin, “Acaba”, S. 15, s. 229

Gençlerin içine düştüğü çıkmazlara kadınların da düştüğünü söyleyen yazar, cüzdaneleri yüklü bir şekilde memleketin hiçbir ihtiyaca cevap vermeyen sokaklarında koşan, kürsülerde konuşan kadınların bu durum için bir endişe taşımadıklarını tenkit eder. Yazara göre, bunların son bulması da kadınların ve erkeklerin Türklük ve Halka Doğru kapısından girmeleriyle sağlanacaktır.

Nezihe Rikkat, “Harp ve Kadınlar”, S.14, 12 Kanun-i Evvel 1334, s. 209- 210

Nezihe Rikkat, bu yazıda Birinci Dünya Savaşı sebebiyle toplumun içinde bulunduğu kötü durumdan bahseder. Savaşın insanların ne kadar korkunç bir mahluk olduğunu ortaya çıkardığını ifade eder.

Alman kadınlarının Fransız kadınlarından onlara yardım etmelerini istemeleri üzerine Fransız kadınlarından ret cevabının gelmesini tenkit eden yazar, Piyer Loti'nin Türkler hakkındaki görüşlerini de takdirle karşılar. Bu kötü durumlardan da ancak kadınlar sayesinde kurtulmanın mümkün olacağını vurgular.

Türk Kadını, “Türk Kadınlarına Açık Mektup”, S. 13, 7 Teşrin-i Sani 1334, s. 207

“Payitaht, dünkü düşmanlarla dolu, izzet-i nefsimiz onların çizmeleri altında ezilmekte bulunduğu şu sırada erkeklerimiz milli bir varlık gösteremiyorlar. Binaenaleyh size büyük bir vazife düşüyor: Hemen bir cemiyet teşkil ederek dost, düşman, bitaraf... Bütün ecnebi memleketlerine ve o memleketlerdeki kadın cemiyetlerine müracaatla mağdur ve mazlum olduğumuzu aleme duyurmak ve icap ederse bağırıp çağırarak, her vasıtaya müracaat ederek hakkımızı istidada çalışmak...

Türk Kadını'nın sayfeleri sizin için açıktır.”

Muallim Tahsin Nejat, “Kardeşim Salih Münir’e: Komşunun Ninnisi”, S. 8, 29 Ağustos 1334, s. 119 -120

Muallim Tahsin Nejat, komşusunun penceresinden duyduğu bir ninni sesinden esinlenerek kaleme aldığı yazıda, harbin insanların hayatına nasıl bir kara bulut gibi çöktüğünü anlatır. Kadınların çocuklarını babaları olmadan yetiştirdiğini, harbin nice ocaklar söndürdüğünü vurgular, ninniler de annelerin duygularına tercüman olmaktadır, der.

Hamdiye Vecihi, Darulmuallimat'tan, “Yeter Artık İftirakın: Trablusgarp Hatıratından: Babama”, S.12, Teşrin-i Sani 1334, s. 187

Hamdiye Vecihi kaleme aldığı hatırasında, Trablusgarp Savaşı'nı ve savaşta babasının öldürülmesini anlatır.

4.1.12. KADIN CEMİYETLERİ

Kadınlık Şuûnu başlığı altında kaleme alınan ya da sadece imzasız olarak yayımlanan yazılarda kadınlar tarafından kurulan cemiyetler hakkında bilgi verilir.

Kadınlık Şuûnu, “Darulfünunlu Hanımların Bir Teşebbüsü”, S.1, 25 Mayıs 1334, s. 15

Yazıda Darulfünunlu hanımların kurmak istediği derneğe destek verildiği belirtilir.

Kadınlık Şuûnu, “İnas Darulfünunu Mezunelerinin Cemiyetleri”, S.2, 6 Haziran 1334, s. 31

İnas Darulfünun Mezuneleri Cemiyeti'nin faaliyetlerinden ve programından bahsedilir.

İnas Darulfünun'a Duhul-u Şeraitinin Tebdili, S.2, 6 Haziran 1334, s. 31

İnas Darulfünunu'na girme şartları konusunun yapılması gereken değişikliklerden bahsedilmiştir.

Kadınlık Şuûnu, “Sade Giyinen Kadınlar Cemiyeti”, (Vakit Gazetesi'nden İktibas), S. 3, 20 Haziran 1334, s.44-45

Vakit Gazetesi'nden iktibas olarak yayımlanan yazıda, harp esnasında erkeklerin savurganlığına karşı, kadınların iktisadi yönde bir tasarrufa giderek sade giyinmeleri istenir. Bu isimle bir cemiyet kurmanın da bu meselenin bir prensip haline gelmesinde faydalı olacağı vurgulanır.

Musıkî Muhibbi Hanımlar Cemiyeti, S. 3, 20 Haziran 1334, s. 47

Nişantaşı'nda Musiki seven hanımların, müsamereler tertip etmek, musiki üstatlarının hayatlarını ve eserlerini tanıtmak amacıyla kurdukları dernekten bahsedilir.

Hilal-i Ahmer Cemiyeti, S.2, 6 Haziran 1334, s. 30

Hilal-i Ahmer Cemiyeti'nin faaliyetleri hakkında bilgi veren ve Türk kadınına yardıma çağıran yazı.

Biraz da Mizah, “Bugünün Yegâne Kadınlık Meselesi: Darülfununlu Hanımlar Hakkında Musta’cil Bir Karar”, S.20, 17 Nisan 1335, s.320

Darülfununlu hanımların okulda nasıl giyinecekleri, erkeklerle iletişimlerin nasıl olacağına dair yazılmış ironik bir yazı.

4.2. ŞİİR, MENSUR ŞİİR

Türk Kadını dergisinde bir de Mehmet Emin'in yazdığı şiirinin notası yer almaktadır. Dergide meşhur şairlerin yeni çıkan şiirlerine de ayrıca yer verilir.

Şiirlerde kadın, kadın güzelliği, feminizm, dul kadın, tabiat, köy, aşk ve sevgili, İstanbul, vatan sevgisi, Sultan Vahdettin'in Cülusu, mahalle ve aile hayatı, Turancılık gibi konular işlenmektedir.

4.2.1. KADIN VE FEMİNİZM

M. Seher, “Feminizm: Darulmuallimatlı Hanımların Nefhalarından”, S. 20, 17 Nisan 1335, s. 313

Muallim Tahsin Nejat, “Kadın Nedir?: Sadullah Paşa'ya”, S.1, 23 Mayıs 1334, s. 10

Bulunmuş Sahifeler, İsmail Hikmet, “Nineler”, 23 Mayıs 1334, s.9

Reşide Jerda, “İstanbul Kızı”, S. 15, 26 Kanun-i Evvel, 1334, s. 231

4.2.2. DUL KADIN

Ömer Seyfettin, “Dul”, S. 6, 1 Ağustos 1334, s. 89

4.2.3. AŞK, SEVGİLİ, ÖZLEM

Bulunmuş Sayfalar, Faruk Nafiz, “Sara”, S.3, 20 Haziran 1334, s. 40 (aşk)

Bulunmuş Sayfalar, Faruk Nafiz, “Sara”, S.3, 20 Haziran 1334, s. 40 (aşk)

Bulunmuş Sayfalar, Faik Ali, “İki Mısra Berceste”, S.4, 4 Temmuz 1334, s. 57

Halit Fahri, “İlham”, S. 4, 4 Temmuz 1334, s. 58
İhsan, “Ümitsizlik”, S. 4, 4 Temmuz 1334, s. 58
Koyuncu, “Ey Kadın”, S. 4, 4 Temmuz 1334, s. 58
Hıfzı Tevfik, “Yâd Etme”, S. 5, 18 Temmuz 1334, s. 73
Hakkı Tahsin, “Mevsim Sonu”, S. 5, 18 Temmuz 1334, s. 73
Şiir Sayfaları, Müveddet Faik “Çoban Türküsü”, S. 6, 1 Ağustos 1334, s. 88
Nusret’ül Kazımi, “Eski Yıldız: Yegâneye” S. 6, 1 Ağustos 1334, s. 90
Halit Fahri, “Mehtap”, S. 6, 1 Ağustos 1334, s. 90
Faruk Nafiz, “Bir Macera -1: Hemşireme” S. 7, 15 Ağustos 1334, s. 104
O. Seyfi, “Kış Gecelerinde”, S. 7, 15 Ağustos 1334, s.105,
Koyuncu, “Davet”, S. 7, s. 115 Ağustos 1334, 05
Yahya Saim, “O Beldede”, S. 7, 15 Ağustos 1334, s. 105
Selami İzzet, “Hatırlayan”, S. 8, 29 Ağustos 1334, s. 121
Faruk Nafiz, “Bir Macera -2”, S. 9, 12 Eylül 1334, s. 136 -137
O. Seyfi, “Tahmis: Fırtına ve Kar’dan”, S. 10, 26 Eylül 1334, s. 153
Reşide Jerda, “Sönerken”, S. 10, 26 Eylül 1334, s. 153
Şukufe Nihal, “Sevgili Kamere”, S. 10, 26 Eylül 1334, s. 153 -154
Faruk Nafiz, “Bir Macera -3”, S. 11, 17 Teşrin-i Evvel, s. 169
O Seyfi, “Gölge: Fırtına ve Kar’dan”, S. 11, 17 Teşrin-i Evvel, s. 170
O Seyfi, “O Zaman ki: Fırtına ve Kar’dan”, S. 12, 17 Teşrin-i Evvel 1334, s. 183
Seniha Cemal, “Güzeller Sultanına”, S. 12, 17 Teşrin-i Evvel 1334, s. 183
Reşide Jerda, “Son Yazı”, S. 12, 17 Teşrin-i Evvel 1334, s. 184
Faruk Nafiz, “Benimle Eylül”, S. 13, 7 Teşrin-i Sani 1334, s. 200
Halide Nusret, “Senin Kalbin”, S. 13, 7 Teşrin-i Sani 1334, s. 201
Reşide Jerda, “Yorgun Tebessüm”, S. 14, 12 Kanun-i Evvel 1334, s. 215
Salih Zeki, “Aşına”, S. 14, 12 Kanun-i Evvel 1334, s. 215
Hamide, “Gözlerin Güldükçe”, S. 14, 12 Kanun-i Evvel 1334, s. 215
Halide Nusret, “Niçin...?”, S. 15, 26 Kanun-i Evvel, 1334, s. 231
Faruk Nafiz, “Terennüm”, S. 16, 9 Kanuni Sani 1334, s. 246
O. Seyfi, “Kar: Güzin Beçin”, S. 17, 30 Kanun-i Sani 1335, s. 279
O. Seyfi, “Susunuz: Çocukluk İzleri” 30 Kanun-i Sani 1334, S. 17, s. 264
Halide Nusret, “Bizim Derdimiz”, S. 19, 20 Mart 1335, s. 296
Sabiha Nurunnisa, “Ay Doğuşu”, S. 19, 20 Mart 1335, s. 296
Maziden Hatıralar, Faruk Nafiz, “Sabah”, S. 19, 20 Mart 1335, s. 29

Halide Nusret, “Sensizliğim”, S. 20, 17 Nisan 1335, s. 313
Ahmet Necmettin, “Gazel”, S. 20, 17 Nisan 1335, s. 313
Basri Lostar, “Kırıntılar”, S. 20, 17 Nisan 1335, s. 310- 312
Basri Lostar, “Kırıntılar – Beni Hakikat İle Aldatana-” S. 21, s. 329

4.2.4. KÖY HAYATI

Ali Mükrim, “Köy Türküsü”- S. 20, 17 Nisan 1335, s. 313
Halide Nusret, “Köy Akşamı: Küçük Papatyama”, S. 16, 9 Kanuni Sani 1334, s. 246

4.2.5. İSTANBUL

Faruk Nafiz, “Fatih’in Güzel Beldesine”, S. 3, 20 Haziran 1334, s. 41

4.2.6. VATAN

Muallim Tahsin Nejat, “Dileğimiz”, S. 5, s. 65 (Sultan Vahdettin’in cülusu için yazılmıştır.)
Faruk Nafiz, “Anayurdu”, S. 17, 30 Kanun-i Sani 1335, s. 264
Mehmet Emin, “Kafkas Kızı: Ağaoğlu Ahmet Bey’e”, S. 2, 6 Haziran 1334, s. 24
Halit Fahri, “Sultan-ı Rum: Efsanelerden”, S. 7, 15 Ağustos 1334, s. 105

4.2.7. ÇOCUK

Halide Nusret, “Siz: Naima Hulusiye”, S. 21, 8 Mayıs 1335, s. 328
Çocuk Edebiyatından: Şukufe Nihal, “ O Güzel Yavruya”, S.1, 23 Mayıs 1334 s. 8

4.2.8. TABİAT

Hıfzı Tevfik, “Çiçekler Arkasında: Kardeşim Seyfi’ye”, S. 4, s. 58
Faruk Nafiz, “Gurbet”, S. 5, 18 Temmuz 1334, s. 72
Şukufe Nihal, “Sevgili Kamere”, S. 10, 26 Eylül 1334, s. 153 -154
Sabiha Nurunnisa, “Yağmur Yağarken”, S. 10, 26 Eylül 1334, s. 154
Faruk Nafiz, “Kırlarda”, S. 21, 8 Mayıs 1335, s. 329

Halide Nusret “Kış: Lamia’ya,” S. 18, 20 Şubat 1335,

4.2.9. MAHALLE VE AİLE SICAKLIĞI

O Seyfi, “Mahalle Evleri: Fırtına ve Kar’dan”, S. 9, 12 Eylül 1334, s. 137

Osman Fahri, “İştihak”, S. 12, 17 Teşrin-i Evvel 1334, s. 184

4.2.10. TURANCILIK

Mehmet Emin, “Ninni”, S.1, 23 Mayıs 1334, s. 8

Türk Kadını, “Ninni”nin Bestesi, S. 1, 23 Mayıs 1334, s. 9, (Mehmet Emin’in Ninni adlı şiirinin bestesi)

4.3. HİKÂYE

Türk Kadını’ndaki hikâyelerde de genellikle evlik ve aile üzerinde durulmuştur. Hikâyelerde eşlerin birbirleriyle olan münasebetleri, kıskançlık, yanlış anlaşılma, aldatma gibi konular yer alır.

Hüdayi imzalı “Şüphe” isimli adapte hikâyede, eşinden uzakta askerlik görevini yerine getiren Miralay Dünder Bey, karısının kendisini aldattığı konusunda şüpheye düşer. Fakat bunun doğru olmadığı çok sonra anlaşılır.

Hikâyelerinde, aile hayatı konusunda sıkça yer veren Ömer Seyfettin tefrika halinde yayımlanan “Harem” hikâyesinde de yine aile konusuna temas eder. Yanlış anlaşılma yüzünden birbirlerine küsen karı kocanın ve Osmanlı aile hayatındaki harem konusunun anlatıldığı hikâyede, eşini haksız yere suçlayan Sermet Bey, sonunda pişman olur.

Firdevs Necdet’in “Onlar ve Biz” başlıklı hikâyesi, sevgilisi Fahire tarafından terk edilen Nermi’nin kadınlar hakkındaki düşünceleri üzerine kurulmuştur.

“Onlar ve Biz” hikâyesine tariz olarak yazılan Halide Nusret’in “Onların Günahı” adlı hikâyesinde ise erkeklerin aşk ve sevgi konusunda kadınlar kadar hassas olamayacağı, her kadına gönül veren Cevdet’in şahsında vurgulanmıştır.

Perihan imzalı “Kıskanmadıkları İçin” adlı hikâyede eşler arasında kıskançlık ve evlilikte ihanet konusu işlenir.

Muazzez Abdülfayyaz’ın “3 Eylül 19??” isimli küçük hikayesi ise İnas Tıbbiyesi’nin açılış yıldönümünü anlatır.

Bunların dışında Abdülfeyyaz Tevfik’in “Samani Çorap” küçük hikâyesinde pembe pudrası kalmadığı ve samani çorabını evde bulamadığı için sinir krizleri geçiren Macide’nin durumu ironik bir şekilde ele alınır.

4.4. EDEBİ YAZILAR

Türk Kadını’ndaki edebi yazıların da bir kısmında yine kadın konusuna yer verilir. Mehmet Arif “Sürmeli Gözler” adlı yazıda sürmeli gözler için yazılan şiirlerden ve yazılardan örnekler verir.

Abdülfeyyaz Tevfik’in “Yelpazenin Tarihi” adlı yazısında yelpazenin nasıl icad edildiğinden, Doğu ve Batı kültüründe nasıl kullanıldığından ve kadının elinde nasıl anlam kazandığından bahsedilir.

Kadın dergileri içinde tek örnek teşkil eden Ömer Seyfettin’in “Genç Kızlar İçin Altı Derste Tabii Yazmak Sanatı” adlı yazı dizisi, Türk Kadını dergisinin kadınlara edebi hayatta da faal olmalarının yollarını göstermesi açısından önemlidir. Ömer Seyfettin, “Yeni Lisan” anlayışına uygun olarak yabancı kelimeler kullanmadan da edebi eser yazılabileceğinin örneklerini verir. Divan edebiyatıyla yeni edebiyatın dil yönünden karşılaştırmasını yapan yazar, bir taraftan dili tenkit ederken diğer taraftan da milli kültüre sahip çıkılmasını, onu bilmeden yeni bir şey ortaya konulamayacağını “Bir insan kendi edebiyatının tarihini okumazsa milli bir satır bile yazamaz” sözüyle ifade eder.

Ömer Seyfettin bunların yanında Batı klasiklerinin özellikle Homeros'un da okunması tavsiyesinde bulunur; üslup üzerinde durur, Arapça, Acemce ve Türkçenin dil kaideleri hakkında bilgiler verir.

4.5. DEĞERLENDİRME YAZILARI

Falih Rıfkı Atay “Yazılmayan Kadın” adlı yazısında, edebi eserlerde kadının tam olarak anlatılmadığını tenkit eder. Divan şiirinde soyut tasvirlerle Haliç kıyılarında oturan kadınlar anlatıldı, Edebiyat-ı Cedide ve Fecr-i Ati'deki kadınların ise bizim kadınlarımızdan çok uzak kaldı diyen yazar, yazılmayan Türk kadını var diyerek bu kadını tasvir eder: “Bu kadın eski konakların muhteşem haremde temiz,...evlerinin bembeyaz minderlerin üstünde ömür süren, saadetinden utanan, ıstırabını sır gibi kalbinin köşelerinde gizleyen, meskeni mabet tanıyan, öldükleri zaman ailelerine temel sarsıntısı veren hanımefendilerdir.”

Nezihe Rikkat “Edebiyata Dair” adlı yazısında Halide Edip'in “Mev'ud Hüküm ve Müfide Ferit'in “Ay Demir” adlı eserlerinin bir değerlendirmesini yapar. Aynı zamanda da yeni çıkan eserlerin samimiyetsizliğini tenkit eder. Müfide Ferit ve Halide Edip'in şahsında kadınların da sanat hayatında en az erkekler kadar ilerliyor olduklarını görmekten duyduğu mutluluğu dile getirir.

Türk Kadını'nda imzasız olarak yayımlanan “Üç Demet Çiçek” adlı yazıda, Darülmualimatlı genç kızların çıkardıkları “Bahar” adlı dergi üzerine değerlendirmeler yapılmıştır.

5. SEÇME METİNLER

Mehmet Emin, “Ninni”, S.1, 23 Mayıs 1334, s. 8

Ninni yavrum sesler sustu ninni,
Göğsüme ay gibi yaslan ninni,
Gümüş güller gibi uyu ninni,
Mahmur seher gibi uyan ninni.

Ülker sana parıldasın ninni,
0 talihin cerağıdır ninni,
Altay seni kutlulasın ninni,
Bu Türklüğün Tur dağıdır ninni.

Ninni bir akdoğanısın ninni,
Bin güllerin baharısın ninni,
Boğa dağı ceylanısın ninni,
Bozkırların rüzgârısın ninni.

Pak sevdi mi em, arslan ol ninni,
Aşklar sönsün bağrım sana ninni,
Kurtarıcı kahraman ol ninni,
Ömür versin Tanrım sana ninni.

Ninni vatan sefil kalmış ninni,
Bak arafın bağı yanık ninni,
Rum ilini yaslar almış ninni,
Anadolu ıssız, yıkık ninni.

Kafkas yetim toprağındır ninni,
Bu yurtları unutma sen ninni,
Ceyhun dertli ırmağındır ninni,
Gözyaşını kurutmasın ninni.

Ninni ıssız ocaklar var ninni,
Zindan olmuş şehirler var ninni,
Yol gözleyen bucaklar var ninni,
Kırılacak zincirler var ninni.

Sen Turanı bir cennet yap ninni,
Atlas giysin dağlar, beller ninni,
Bir hür, mesut memleket yap ninni,
Altın saçsın viran iller ninni.

Ninni Kara Han oğlusun ninni,
Yüce ünler taşıyanısın ninni,
Her nesilden sen ulusun ninni,
Bin bir hakan soyundansın ninni.

Bu soy şarkın kartalıdır ninni,
Dünya ona yuva oldu ninni,
Tarih onun masalıdır ninni,
Türkle her yer şeref buldu ninni.

Ninni ecdat zerre giyendi ninni,
Kılıç, kalkan evladıydı ninni,
Devranın arza: “ Dur!” diyendi ninni,
Yerin göğün feryadıydı ninni.

Bunlar sana gurur versin ninni,
İman dolsun hür vicdanın ninni,
Yarın için bol göstereyim ninni,
Rüya görsün geniş alnın ninni.

Ninni büyük günler geldi ninni,
Örfün seni çağırıyor ninni,
Bir ilahi ses yükseldi ninni,
“Turan” diye çağırıyor ninni.

Bu tanrının bir sesidir ninni,
Mucizeler görülecek ninni,
Türk’e necat müjdesidir ninni,
Sultanlar sürülecek ninni.

Ninni sönük şarkı parlat ninni,
Gölgeni Hind, Çin görsün ninni,
Yüz milyonluk devlet yarat ninni,
Kızlar sana çelenk örsün ninni.

Ay bayrağın göğe diksin ninni,
Selamlasın ulu Hakan ninni,
Garp alnını şarka eğsin ninni,
Artık doğsun yeni Turan ninni.

**Muallim Tahsin Nejat, “ Kadın Nedir?: Sadullah Paşa’ya”, S.1, 23 Mayıs
1334, s. 10**

“Zaman, zaman-ı terakki, cihan, cihan-ı ulum,
Olur mu cehl ile kabil-i bekayı cemiyet...”

Sadullah Paşa

“Kadın nedir?” dediniz siz durun da anlatayım. Kadın revayı tahakküm değildir,
arz edeyim:

Bilin ki hubb-u fazilet, nikab-ı ar u hayâ,
Kema-i hilm ve nezaket kadında şu’le numa.

“Kadın ve kızlar okursa...” Evet bu fikr-i sakim,
Ana-yı cehle bırakmış, fakat hata-yı azim.

Kadın okursa esirger rıda-yı iffetini,
Kalırsa cehl ile bilmez vakar ve ismetini.

Kadında yok mu meziyet ulu-vu fikr u zeka,
Ve sarf-ı ricale mi mahsus feyuz u lutf-ı Huda.

Kadın da nuhbe-i hakikat, kadın da nısf-ı beşer,
Reva mı cins-i behicin mesarr-ı ömrü heder.

Sada-yı şiir ve belagat, cihana ninni sesidir,
Kadın bahar-ı hayatın yegâne incisidir.

Evet kadından ibaret- mal zevk-i hayat,
Kadın hazane-i iffet, medar-ı fahr u necat.

Odur munzamı ancak hayat-ı ailenin,
Odur mümessili elbet sıfat-ı fazilenin.

Odur medar-ı teselli, tehiyyat-ı bahş-i rical,
Odur evinde muekkel peri-i şi'r u hayal.

Odur sen etme tereddüt çiçeklerin güzeli,
Odur zarafet ve hüsnün en ince bir modeli

Odur melike-i şefkat, melal-ı ruha penah
Odur bedia-i fitrat, fakat yazık ki tebah

Deriğ eder mi eşinden ziya-yı ilm-i şuur?
Rical yaşar mı kadınsız, görür mü hâb u huzur?

Kadın nedir? Dediniz di budur hakikat-i hal
Kadınla yükselir alem bulur nisab-ı kemal.

Tahsin Nejat, “Hayat Nedir: Necile’den Mualla’ya Mektup”, S. 2, 6 Haziran 1334, s.23-24

Diyebilirim ki bu sualinle benim en kalbi hislerime hitap ettin. Bilmem, ben hayat hakkında pek bedbinim. Hayatın zevkleri, neşeleri, meserretleri yok değil, fakat felaket ve musibetlerine nazaran o kadar az ve o kadar hiç ki!

Evet, hayat benim hassas ruhum için bazen o kadar merâret-i avar, o kadar mâl-â-mâl elemdir ki; gözlerim cihanı görmez, bütün menâzır-ı tabiiye esrar-ı alud vüdu’-u samitanesiyle bana tevdi-i raz-ı mahremiyet eder. O zaman hayatı derin bir boşluk içinde görür, saadet-i a’mak-ı mazlumenin keşfi, duradur hiçliklerinde taharriye koyulurum.

Taşlar dereler, çiçekler, kuşlar, tulu’lar ve guruplar, baharlar, hazanlar nazarımda birer abide-i matem, beşerin tecelli-i hüsrânına müebbeden ağlayan birer nişane-i elemden ibarettir. Ara sıra semaya mün’atıf kalan gözlerim orada o binlerce senelerden beri beşeriyet-i acizenin enin-i medidine, feryad-ı canhıraşane ma’kes olan boş kubbenin kuytu ve istifhamkâr sinesinde insaniyet için bir şu’le-i umit, bir şu’le-i reha ve necat ararken ninesinden ayrılmış bir yetim-i vudu-u arabıyla meyus ve müteessir boynum bükülür. Hakikat-ı hayatın melal-ı alud ve müstehzi çehresi karşısında varlığımdan nâ-ümit ve perişan düşünürüm. Sıhha-i hayatta musadif olduğum en ufak, hatta en ehemmiyetsiz bir vakıa beni derin derin inletir. İlkbahar sabahlarını şetaretle istikal eden bir bülbülün kalbî nağmelerinden akşamın sükûn-ı uhrevisi içinde derelerden dağlara, kırlara, ormanlara dağılıp uzaklarda, ta uzaklarda sönen bir kavalın ihtizazlı iniltilerine, gelişi güzel ve bî-merhamet sak-ı ra’şedarından koparılıp bir müddet başta, sonra göğüste, bir aralık çiçeklikte ruhsuz bir ziynet vazifesini ifa ederek muahheran lakayt bir surette yerlere, çamurlara atılıvermiş solgun ve renksiz bir çiçek na’şına kadar her şey beni dilhun eder.

Kendi kendime saatlerce niçin ve neden? Sualleriyle meşgul olurum. Hayat, bizim için zaten bir elemden, bir felaketten ibaret değil midir? Beş dakikalık bir gülmek için saatlerce ağlamak, bir saatlik neşe için günlerce elem çekmek... Hesap ediyorum da tahminen zevk ve neşe ile geçirdiğim ve nice hakikaten saadet ıtlakına şayeste saat-ı ömrümle, bin türlü buhran ve endişe içinde emrar eylediğim zamanlarım arasında o kadar uzun bir mesafe var ki ...

Evet bu elemli hayat-ı gūzeřtem in muvacehe-i felaketinde o artık benim için bir hiçten ibaret olup giden sinin-i ömrümü yad eyledikçe bilsen ne kadar müteessir ve meyusum!

Bir fidan gibi büyüme k, bir çiçek gibi yetişmek az bir zaman için bir gölge gibi yaşamak, bin türlü emel ve ümitlere rabt-ı mevcudiyet etmek, sonra bunların hepsinden mahrum, hepsinden mahcur olup yok olmak. İnsan eti yiye yiye bir türlü doymak bilmeyen kara toprakların, o milyarlarca beşerin yüzlerinden, gözlerinden, kirpiklerinden bir zamanlar fazilet, rikkat, merhamet ve hassasiyetle çırpınan kalplerinden, bir sürü bedbaht ve mazlumların eczayı tarumarından ibaret olan bir mezarın aguş-u nisyanında yalnız bir mazi, bir hayal ve bir hiç olup sönuvermek.

Ah yazamayacağım! Mualla beni affet! Her bir sahifesi binlerce yetimin gözyaşlarından, binlerce emel-i cüda gencin enin-i zârından, felaketzade kalplerin şehka-i bekasından, malum ihtiyarların feryad-ı dil-i mecruhundan, hassas ve rekik ruhların seda-yı istimdat ve iştikasından toplanmış birer katre-i matem ve hüsrân titreyen bu hayat kitabından sana bundan ziyade okuyamayacağım, buna ait tahassüslerimi yalnız şu iki mirân meal-i manidarına tevdi ile iktifa edeceğim:

Bülbülleri de gülleri de harı da gamgin
Seyret bu cihan-ı bağı temaşaya değer mi?

Kadınlık şuûnu, “İnas Darülfünunu Mezunelerinin Cemiyetleri”, S.2, 6 Haziran 1334, s. 31

Geçen nüshada, Darülfünun’dan mezune hanımların tesisine çalıştıkları bir cemiyetten bahsetmiş ve bu babdaki fikirlerimizden bir kısmını bu sayede zikredeceğimizi vaat etmiştik.

Düşündüklerimizi sırasıyla arz edelim:

1-Cemiyet bidayeten mümkün olduğu kadar çok ve müfit konferanslar vermek suretiyle kadınlığı uyandırmaya ve küçük büyük hepsini tahsile sevk ederek okuryazarlarının adedini çoğaltmaya çalışmalıdır.

2- Kadınlığa karşı beklenen hürmet, kadınların alacağı terbiye ile münasip olacağından müsamere ve konferanslarda bilhassa (edebi muaşeret) meselesine ehemmiyet vererek kadın terbiye-i umumiyesine gayret etmelidir.

3- Yetişmekte olan bir genç kız neticede kıymet ve ehemmiyetini anlayacağı iffet ve namusunu, etrafını saran düşmanlarından çok kere muhafazaya muktedir olamadığı için genç kızlığı daima himayede bulundurup bunlara karşı bir “zabıta-i terbiyeviye” teşkili için mebuslara, hükümete teşebbüsten geri durmamalı ve hususi konferanslarla onları irşat eylemelidir.

4 – “Bir milletin terakkisi kadınlarının terakkisiyle ölçülür” denilmekten maksat, erkeklerin ana kucağında yetişmesinden mütevellit olduğu için kadınlık aynı zamanda erkek terbiyesiyle de mükelleftir.

Bu sebeple iyi valideler yetiştirmek ve iyi aileler teşkil eylemek üzere çocuk terbiyesi, iktisadiyeti gibi malumatın ta'mimine ve kadınları, şimdi yapılan yanlış bir fikirden yani, (aile teşkil ederek bir erkeğin hüküm ve nüfuzuna girmekten ise, kendi kendini idare edip geçindirmek) gibi zehaplardan çevirerek bir kadın için tahsil görmüş olmak ve kendini idareye muktedir bir halde bulunmakla beraber aile teşkili ne kadar mühim olduğunu anlatmalıdır.

5 – Bütün bu fikirleri bir risale ile de tamim etmek ve daima cemiyetin icraatını göstermek üzere bir mecmua neşretmeli, fakat bu risaleye yazı yazarların hususi şantajdan tevkisi için katiyen isim koydurmayarak daima cemiyet namına çalışmalarını kaide-i esasiye ittihaz etmelidir.

6 – Cemiyet, İnas Darülfünunu mezunları arasında teşkil etmekte olmasına nazaran henüz tahsilde bulunan talibatın iştirak ettirilmemesi lazımdır; çünkü talibatın kendi tahsilleri ile iştigal ederek atiyeye hazırlanmaları lazım gelirken kadınlığa yükseltmek gibi umumi ihtiyaçlara doğru koşmaları her iki maksadın da akim kalmasını muceb olur.

Darülfünün talibatı arasında da- alekser olduğu gibi- yekdiğere muavenet ve tesanud keyfiyeti teshil edici (talebe cemiyetleri) kabilinden teşkilat yapılmasına gerçi bir şey denemezse de bu hanımların, tahsil hayatı haricindeki umum kadınlığa şamil olan bir hizmete koşmaları muvafık olamaz.

7 – Son bir tavsiye olarak da her yeni şeye karşı vaki olacak tarizlere kemal-i sükûn ile mukabele edip katiyen müteessir olmamalarını ve hatt-ı hareketlerinden ayrılmamalarını söyleteceğiz.

Çünkü: Meşrutiyetten itibaren hürriyetin cehalet elinde alması tabii olan taşkınlıklar, kadınların kıyafetleri, açıklıkları hep yeni ve yüksek mekteplere hamledilmiş ve gittikçe tezayüt etmekte olan bu ahlaksızlık ihtimal ki ileride daha büyük mekteplere ve belki Darülfünun'a istinad edileceğinden yarın böyle bir cemiyetin küşadı zamanından sonraya rast gelecek daha ziyade nahoş açıklıklar da yine cemiyetin vücuduna hamlolunacaktır. Bunlara sabretmeli. Zira milletin içerisinde aklı erenler herhalde uygunsuz kıyafetler de giyenlerin, yüzü gözü paskalya gibi boyalı gezenlerin ve ahlak ve namus kadrini bilmeyerek onun bunun eğlencesi olmaya kendisini feda etmiş bulunanların tahsil ve terbiyeden ne kadar uzak kalmış biçareler arasında bulunduğunu görüp anlayacaklardır. Bu cihetle bu nevi isnatların arttığını güft ü gunun çoğaldığını gördükçe deruhte edilen vazifenin ne kadar büyük ve muhim olduğunu anlayıp o nispette çalışmayı artırmalıdır.

Hülasa, artık kemal-i ciddiyetle teşkil etmekte olduğunu gördüğümüz bu muazzez cemiyetin karşısında eğilir, hayırlı muvaffakiyetler temenni ederiz.

İçtimaiyat, Kazım Nami, “Kadın Duyguları: Teyzesinden Şaika'ya”, S. 3, 20 Haziran 1334, s. 34 -35

Bu sabah, her günküden erken kalktım, güneş daha doğmamıştı. Bahçeye indim, pek güzel bir bahar gününün başladığını müjdeliyordu. Güllerden, filbahrilerden, hanımelilerinden ruhu dinlendiren bir ince koku yayılıyordu. Havanın vücudu ısırmayan tatlı serinliği içinde bu baygın koku beni mest etti.

Bahçede, en sevgililerim güllere doğru ilerlerken güneş de yeşil yapraklı zerdali, erik ağaçlarının dalları arasından nurunu göstermeğe başladı. Ökçesiz terliklerimin altında kayan kuşların hıştırtısını bile duyuyorum. Sevgili güllerimin dibindeki tahta kanepeye oturdum. Kuşların cıvıltıları taze yaprakların kulağı okşayan ince fısıltıları arasında seni düşünmeğe başladım.

Mektubunu dün akşam almış, şöyle bir göz gezdirmiştim. Bu sefer bana pek mühim şeylerden bahsettiğini görünce, daha iyi anlayabilmek için daha rahat bir kafa ile okumak lazım geldi. Enişten : “Şaika, böyle uzun uzun yine nelerden dem vurmuş?” diye sordu. “Hiç dedim, selam kelim. Teyzesini eğlendirmek istemiş.”

Öyle değil mi, kızım? Senin genç kız düşüncelerini, duygularını eniştene açabilir miydim? Kadın kalbinin en mahrumu yine bir kadın kalbidir. Seni benden iyi kim anlayabilir?

İşte bu sabah mu'tattan evvel uyanıklığımdaki sebep bu: Mektubunu rahat rahat okumak. Kanepeye otururken örme yün ceketimin cebine sakladığım mektubunu çıkardım. Bir kere adresi süzdüm, o kadar asi bir ruhla yazmışsın! Yalnız bu adres, ruhundaki fırtınanın derecesini gösteriyor. Dudaklarımda hafif bir tebessüm belirdi. Bu andaki sukutumu görseydin, kim bilir, daha ne kadar asabileşirdin. Ne yapayım? İyi düşünmek için, heyecana kapılmamak lazım.

Zarfı açtım, mektubunu okumağa başladım. Her cümle üzerinde biraz duruyor, kelimeler arasından, yazılamayan duyguların harimine kadar nüfuz etmeğe çalışıyorum.

Mektubun başından aşağı acı bir feryad..Kalbim senin kalbinle beraber çarpıyordu. Kendini hursan içinde gören kurtuluş yollarını bulamayan bir ruhun ıstıraplarını duyuyorum.

Zavallı Şaika'cığım! Şikâyetlerinde, eninlerinde ne kadar haklısın. Seni ne kadar iyi anlıyor, sana ne kadar çok acıyorum bilsen.

Evet, dediğin gibi sen mahsulü olduğun aile içinde tamamıyla yabancısın. Seni büyüten, seni yetiştiren, üzerinde titreyen bu küçük muhit seni anlamıyor, ruhunu anlamıyor. Sen bundan muazzap oluyorsun.

Anneni çok, hayatından çok seviyorsun Onun gözlerinden bir damla yaş gelmesini istemiyorsun; ufak bir ıstırabına tahammül edemiyorsun.

Bununla beraber bu kadar çok sevdiğin, perestiş ettiğin annene karşı, ruhunun derinliklerinde büyük bir isyan var. Ne elem! Ne elem!

O, sana bir cehennem geliyor. Buradan kurtulmak, biraz geniş nefes almak, تنها yerlerde zavallılığını düşünmek, kalbinin heyecanlarını dinlendirmek istiyorsun. Birbirine büsbütün zıt iki duygunun çekiştirmeleri, dayatmaları arasında arıyorsun, bu manevi buhran seni üzüyor, neşelerini öldürüyor, ömrüne zehir katıyor.

İşte yazılarından anladıklarımı böyle hulasa edebiliyorum. Görüyorum ki hastasın, hayır hayır, hasta değilsin. Senden gelmeyen, senden hariç olan bir takım duygular, vicdanının üzerine büyük bir kaya ağırlığında çöküyor, bu tazyikin altında kıvranıyorsun, teskin olunamayan acılar duyuyorsun.

Nihayet bana soruyorsun: “Niçin?” benden imdat istiyorsun. “Ruhumu kurtar” diyorsun.

Düşündün düşündüm... Senin kadar okumuş olmamakla beraber hayatta tecrübem elbette senden ziyadedir, sonra seni nihayetsiz bir muhabbetle sevdiğimi

biliyorsun. Peki, kızım, seni kurtarmağa çalışayım. Fakat bu, zannettiğin kadar kolay bir şey mi? Böyle bir işe teşebbüs etmek kendimi ne büyük, korkunç bir mesuliyete kaptırmaktır, biliyor musun?

Dur duygularını birlikte tahlil edelim. Bil ki daha iyi bir neticeye varırız: Sen, pek sevgili annene niçin bu kadar yabancısın? Bu, büsbütün başka bir fitratta yaratıldığından mı ileri geliyor? Zannediyorum ki kabahat ne sendedir ne de annende. O da senin kadar masumdur.

O seni o kadar çok seviyor, sana bütün mevcudiyetini o kadar merbut biliyor ki bu sevgi, bu merbutiyet onun hissini yanıltıyor, seni anlamasına mani oluyor.

Annen, bizdeki aile ananesi içinde yaşamış, o anane ile ruhu o kadar meşbu' olmuş ki senin kalbindeki isyanları göremiyor. Kavrayamıyor. Senin ruhun zamanın tesirlerine uğramış, aldığı ananevi duygular sarsılmış, yeni bir hayatın filizleri, kalbine kök salmaya, damarlarında başka bir usare dolaşmaya başlamış.

Annenin dizi dibinden hiç ayrılmamış, ailenin muhitine tamamıyla yabancı muhitlere temas etmemiş, okumamış, başka hayatların iğfal edici zevklerini işitmemiş, kalbinin hariminde duymamış olsa idin, şüphesiz, annene hiç de böyle yabancı olmayacaktın.

Sen büyüyorsun, annen duruyor... Denizlere, ufuklara daha hâkim olan tepelere tırmanırken annen hala etekler memnun, müsterih olabiliyor. Sen yeni âlemler yeni hayatlar görüyor, seziyorsun. Anneni tepelere çekip götüremediğin için üzülüyorsun.

Senin en büyük bahtsızlığın, hayatı geldiği ve olduğu gibi kabul etmeği beceremeyişinden doğuyor. Sen hayatın seyrine tetabuk ederek yürürken kendi devrinin durgun hayatında kalan annene yabancı olmaya başladığına inanıyorsun, halbuki bu inanış, bu telakki tarzından başka bir şey değildir. Bu telakkiyi bıraktığın, hayatı olduğu gibi kabul ettiğin takdirde ruhunda hiçbir isyan, hiçbir endişe kalmayacağına, annene karşı duyduğun yabancılığın birden silinip kalkacağına emin ol.

Bak, benim mektubum daha uzun oldu. İmkânını bulur da beş on gün için bana kadar gelersen seni daha çabuk teskin edeceğimi vaat ediyorum. Ablamın ellerini öptüğümü söyleyemeyeceksen, hiç olmazsa haberi olmadan, benim namıma yanaklarını birer kere fazla öp...

İdare-i Beytiyye, Sevim Türkan, “İşten mi Dışten mi? II”, S. 4, 4 Temmuz 1334, s.59-60

Bu سوالin cevabında biraz ihtilaf var. Bazıları işten bazıları dışten diyor. Fakat maksudu bir, rivayet muhtelifdir. On erkeği ne kadar iş görürse görsün, ne kadar kazanırsa kazansın evdekiler alabildiğine yer, alabildiğine israf ederse hiçbir şeyin artamayacağı tabiidir. Bizde ailesinin ve ailesi efradının bütçesini yapmış erkek hemen yok gibidir. Kadınlarımıza gelince onlar yahut bizler, bütçenin manasını bile düşünmemişiz bile. Bütçe ve istatistik... Bunlar bir hükümetin dürbünü gibi bir ailenin de şeyhi ve peygamberi olabilir. Eve giren para ile çıkan parayı bilmeyen aile reisinde ve aile hayatında muvazene yoktur. Evde büyükten küçüğe herkesin bir defteri, bir çekmecesini olmalı, herkes eline geçen paraya göre aylık veya haftalık bütçe ve istatistikini yapmalıdır. Sarfiyatta hakiki menfaati düşünmeliyiz. Hâlbuki biz ekseriya bunun aksini yaparız. Mesela büyük derede oturan bir kadın orada üç kuruşa alacağı bir şeyin yüz para veya iki kuruşa alarak sevinç ve gururla avdet eder. Hakikaten kırk para fark ile almak çok iyi. Fakat vapur parası, oraya inildiği için pek de lüzumu olmayan diğer şeylerin alınması ve ihtimal yemek parası gibi masraflar da hesap edilirse büyük derenin üç kuruşu pek ehven kalır. Hulasa burada işten ta’biri parayı kazanana göredir, yoksa sarf eden iş bilemez beceriksiz olursa dış, hiçbir vakit hiçbir şey artıramaz.

Geçen haftaki bahsimize devam etmek için şurada idareye ait bir iki misal zikretmeme müsaade buyurunuz.

“İllustrasyon”da deniliyor ki Mösyö “Hammer Dinger” bir gün kilosu 6 kuruştan bir kilo badem almış. Bunun taneleri biraz ufakça imiş. Diğer dükkândan daha iri taneli ve kilosu 9 kuruştan bir kilo daha almış. Bademleri ayıkladıktan sonra hesap etmiş. İri bademlerdeki kabukları yüzde 77, küçüklerde yüzde 55 bulmuş. Bundan şu netice çıkar ki her pahalı mutlaka karlı değildir. Tecrübe ve danışmak ister.

Sonra patates... Bunun küçüğü farklıdır. Dükkânlarda küçük patateslerin fiyatı daima eksikçedir. Zahiri bir hesapla bunlar arasında vezince fark yoktur. İki küçük patates bir büyüğe muadil gibi görünür. Hâlbuki hakikatte öyle değildir. Bir iri patates kendisinden bir defa küçük görünen patatesten on defa büyüktür. Şu mukayeseyi anlayabilmek için patateslerimizi soyalım. Evvelce aynı ağırlıkta olan bir büyükle iki küçük gömleklerini çıkardıktan sonra büsbütün değişeceklerdir.

İster yalnız kabukları, ister yalnız çıplak kalmış olan patatesleri tartınız, hakikati terazinizde okuyacaksınız...

Mutfaktasınız acele su kaynatmak istiyorsunuz. Ne yaparsınız? Raftan rast gele bir tencere alır su ile doldurur, altını harıl harıl yakarsınız. Alev yanlardan taşarak tencerenin üstüne doğru kıvrılır. Acelenizden ihtimal kapağını bile kapamamışsınızdır. İşte bir günah daha. Kömür, gaz, su, vakit... Hepsi heba oldu. Bir defa bir şeyin çabuk kaynaması için ateşe maruz sathının mümkün mertebe geniş olması ve alevin doğrudan doğruya yani amuden kabın bu sathına çarpması lazımdır. Yanlardan taşan alevin katiyen faidesi yoktur. Binaenaleyh odun veya gazı fazla yakmakla israftan başka bir şey yapmış olmazsınız. Derin tecrübeler umumiyetle suyu geç kaynatırlar. Kabın ağzını kapamak keyfiyeti de mühimdir. Su kaynarken üzerinden havaya doğru mütemadi sıcak buğular çıkar. Bunların uçması demek su sathının soğuması demektir. Kapak kapanırsa üst sathın harareti muhafaza edilmiş, kaynamak keyfiyeti kolaylaştırılmış olur. Kapağın bir kenarını açık bırakmak bile idaresizlik sayılır.

Bizde ekseriya sebze vesaire haşlandıktan sonra suyunu süzer, dökeriz. Bu da israftır. Sebzelerin suyundan leziz ve nafi' çorbalar olur.

Havuç ve pancarın sap ve yapraklarını atmayınız. Bunlar kavrulur, terbiyelenir, yoğurtla yenilirse leziz ve faydalı bir gıda olur. Pancar ve havuç yapraklarından yapılmış bir yemek gıda cihetiyle ıspanaktan, lahanadan ve karnabahardan çok nafi'dir.

Şuraya reçelleriniz için de bir iki satır ilave edeceğim:

Bin masraf ve meşakkatle yaptığınız reçel bazen pek az zaman zarfında bozulur; Niçin? Çünkü iyi kaynatmadınız. Mikroplar tamamıyla ölmemiş ise reçel mutlaka bozulacaktır. Çok kaynatmak! Bu da çok kömür sarf etmek değil mi? Hayır! Maksat mikropları öldürmektir. Bittecrube sabit olmuştur ki reçele sokulacak kaşık ile tencere evvelce kaynatılmış veya yeni kalaylanmış ise reçeli bir çeyrek kaynatmak kafidir. Kaynadıktan sonra da güzel muhafaza etmek, mikropların tekrar girmesine mani olmak lazımdır. Bunun için de reçelin üstüne ince tabaka halinde (parafin) dökmek icap eder. Bu suretle reçeliniz üç sene dursa bozulmaz emin olunuz.

Ethem Nejat, “Evsiz Barksız Hanımlar”, S. 5, 18 Temmuz 1334, s.69-71

Bundan iki sene evveldi; sabahın saat dokuzunda işimin başına hazır bulunmak üzere giderken hemen her gün sarı, uzun, kırmızı, sıhhatli bir kibar hanıma tesadüf ederdim. Benimle müsabaka edercesine iri adımlarla yürür idi. Havayic yevmiye pazarına sapınca birbirimizden ayrılır, fakat ben onun toplu sarı başını her kesin tepesinden daha merbut seyredabiliyorum.

Dükkâncılar bu ciddi müşterilerini hürmetle karşılar ve ona en iyi mallarını irae ederlerdi. Kasap dükkanındaki etler onun bir bir muayenesinden geçtikten sonra ayrılır, kesilirdi.. Kadınlar pazarındaki yağlar teftiş edildikten sonra mubayaa edilirdi. Yemişçi, manav armutların zerdalilerin en iyi parçalarını bu meraklı müşteriye ayıklamaktan haz duyardı.

0 gün istihlak edeceği mevadi, elindeki kıl torbasına veya hizmetçisinin büyükçe çantasına, bu da kâfi gelmezse ufak hamal çocuğunun küfesine yerleştirerek mütelaşiyane, şen ve müsterih hanesine dönerdi. Ben bu kadının çehresinde o zaman vazifesini henüz muvaffakiyetle ifa etmiş mesut insan ruhu okurdum.

Kendisiyle tanışmak ve görüşmek için o kadar heveskar idim ki... Nihayet bir gün takdim edildim. İstasyon fabrikası mühendislerinden bir Alman'ın zevcesi, kocasının varidat-ı mahiyesi takriben iki yüz lira kadar, kocası gibi riyaziyeye meraklı, Münih Darülfünunu'nda okumuş...

Pazarcı, sebzeçi, bakkal ve hamal ile çekişe çekişe bir günlük işini gören genç Madam salonun güzide-i zarafet ve merkez musahabeti idi. Alman Kulübünün musiki toplanmalarında piyanosu ve sedası ile en mühim mevkilerden biri ona ait olurdu. Onun ne zarafetinde cailiyet ne ilminde ve vukuf-u edebiyesinde sathiyet, ne musikisinde pejmürdelik vardı.

Yolda bir gün istasyondan pazara kadar beraber yürüyorduk, sözü bana ait bir faide olan mevzuya getirdim.

- Madam, niçin bu kadar didiniyor ve yoruluyorsunuz. Faraza zevceniz münasip bir kimseye lazım olanları aldırılmaz mı?

Bana her zamanki dik baş her zamanki müteazzim ifadesiyle cevap verdi:

- Kocamın bu iş için yollayacak adamları vardır; fakat nizam-ı alemin temin-i muhafazası için işler taksim edilmiştir, Almanlar iş bölümüne pek sadıktırlar, bir Alman ev kadını olduktan sonra taksim-i amalde vazifesi budur. Hem pekâlâ bilirsiniz ki benim işimi benim kadar hiç kimse iyi yapamaz, beni benim kadar

kimse sevemez... Tecrübe edilmiştir, bir günlük erzakı, bir ev hanımı on marka alasından alırsa, havale olunan bir başkası daha dün cinsinden on iki, on üç marka alır.. Benim uşağım elbette ki kimseye benim kadar himaye edemez.

- Çok âlâ ama yorgunluk...

-Katiyen, neden yorgunluk olsun, bilakis yevmi programımın en eğlenceli bir kısmı. Uyumaktan, çorba içmekten ve eti çiğnemekten nasıl bir yorgunluk duymuyorsam bundan da öyle..!

- Madam, rica ederim merakımı mazur görünüz, bu günlük programınızı öğrenmeye cesaret edebilir miyim?

Güldü ve başını salladı:

-Siz dinlemekten, yorulmaktan sonra hay hay... Akşamdan başlayacağım: Bir hizmetçim var, yerli, bana geldiği zaman kaba ve hantal bir şeydi. Şimdi en iyi Alman hizmetçilere değişmem. Hizmetçi soframızı topladıktan, ertesi günün sabah kahvaltısı hazırlığı yapıldıktan sonra yatmağa mezundur. Yemeği müteakip görüştüğümüz ve çocukların dersleriyle iştigalden sonra odalarımıza çekiliriz. Sabahleyin hizmetçi benden üç çarık evvel kadar, mu'tat işleri makine gibi yapar, ben kalkarım, işlere göz gezdirir bana ait olanları görür ve kiler işini bitiririm. Çocuklar ve zevcem kalkarlar. Kahvaltıdan sonra mektebe ve işe giderler. Havalanan odalar toplanır ve temizlenir. Sokak tuvaletimi yaparım. Hizmetçim mutfakta kapları yıkar ve yemek hazırlığını görürken ben pazara çıkarım. Sonra mutfakta yemek için biraz meşgul olurum, o günkü hesaplarımı defterlerime kaydederim. Öğleye daha çok vaktim kalmıştır. Piyano çalar, şarkı söylerim. On ikide çocuklar mektepten ve zevcem fabrikadan gelir, sofranın etrafında toplanırız. Sonra dikiş diker, yeni gazeteleri okur, kütüphanemizden intihab ettiğim kitapları okur, akşamları çocuklarım ve bazı komşularım ile dere kenarında gezinti yaparım.

- Demek her gün böyle!..

- Pazarları müstesna... Ziyaretler var, eğlence içtimileri var, kulüpte gece toplanmaları var, sinema var, kırdaki gezinti var, umur-ı hayriye için işler var. Pazardan başka haftada mevsime göre bir ve iki fevkalade programlı günümüz de olur.

Aziz bir dostuma sordum evlilik iyi mi fena mı? Nasıl oluyor da bir şey den haberi yok gibi hayretle yüzüme baktı ve cevap verdi:

- Bana kalırsa bekarlık şahlık !.. Niye mi? Ben evlilikte bir saadet görmedim ki... Hayat, bir ver ver... Balayının tatlı geceleri, günleri geçtikten sonra hanımın çapaçulluğu meydana çıktı. Sabahleyin benden sonra yataktan kalkar. Akşam eve avdet ettiğim zaman henüz evin içi toplanmamıştır. Hanım komşudan veya Pangaltı sinemasından henüz avdet buyurmamıştır. Yemek, bacı ne yaptı ise afiyet olsun. Akşam bir iki âfâki sözden sonra yeni çarşafıklar yeni botlar, yeni bluzlar mubayaasına ait müzakerat başlar. Bizim cepte kaç kuruş var? Maaş ayda kaç yüz, varidat ne? Bundan hanımın haberi yok. Biraz darıltın mı büyük hanım ile kayınpeder “ Evladım....” diye ta’zire teşrif ederler. Ben evlilikte gece odada yalnız kalmamaktan başka bir değişiklik görmedim. Menfi düşünürsek ruh azabından o hokkada her gün elli dirhem zayi ettim.

Alafranga tahsil görmüş bir hanıma düşen mesut ve ideal bir yurt tesis etmek merakında olan bir beyin defter-i hatıratını talihin bir cilvesidir ki okuyabilmişimdir. Bir sahifesini tekrar edelim:

“Haremim tuvalete çok meraklı, ayna karşısında yüzüne saatlerce boyalarla resim yapmaktan bıkmaz, başını bozar, yine yapar... Tuvaleti severim, bir hanım tuvalet yapmazsa indimde hiçtir. Kendisine sorarsanız pek iyi tuvalet yapar, bana kalırsa çok cicili bicili, fakat tamamen beceriksiz bir tuvalet... Hanımı bir edip zanneder ve kendisine öyle muamele ederim. Bana Fikret’in, H. Nazm’ın Sahir’in şiirlerinden müntahablar okurdu, bir gün yazarken gördüm imla yanlışı yaptı, işin içyüzünü ta’mik için bu bir vesile oldu, meğer hanım okuduklarını layıkıyla anlamıyor imiş, şiire merakı bir nümeyiş, mektepteki tahsili bir nümeyiş imiş. Gece gündüz hadisesini bilecek kadar malumat-ı ilmiyesi var, Viktor Hugo, Zola, Duma isminde birkaç muharrir ve edip ismi tanıyacak kadar garp muhafil-i edebiyesiyle ünsiyet ve rabıtası var.

“Zevcemin musikisi piyanoda done dalgalarını Dans Serpantini çalmaktan pek de ileri gidemiyor. Dans Serpantin! Nereden de bulmuş bu Madagaskar musikisini!.. Zahiren alafranga musikinin aşkperestarı olan harem aczi ağır bir klasik parça çalınırken esniyor. Dil Gazinosu’nda saz olduğu akşam koşuyor ve orada “Gerçi o güzel gözlerini...” ile “ Kirpiklerinin gölgesi ta kalbe dolardı...” yı

nihayetsiz bir haz ile dinliyor. Benim haremimin edebiyata vukufu yalan, benim haremimin alafrangalığı, alafranga musiki merakı yalan gösteriş imiş. Kazıdım bütün ca'liyet meydana çıktı.

Evini sevmiyor, ben bu yalancı kitap ve salon hanımının çocuk terbiyesinden, hesaptan, mutfaktan, ev işinden, ev hanımlığından bahsettiğini işitmedim. Bari dikiş dikse, bari benim elbiseleri bir yoluna koysa, bari evin içini dolaşsa... Hiçbiri yok. Mesut ve ideal bir yuva kurmaya düğünden evvel beraberce karar vermiştik, hâlbuki cahil ve tembel karım galiba beni ilelebet yurt tesisinde mahrum ve biçare edecek...”

“Yuvayı yapan dişi kuştur” derler. Bizde yuvayı yıkan, bu yuvanın inşasına mâniolar ihdas eden dişi kuşlar az değildir. Dünkü hanımlardan birçoğu evdeki mevkilerinden bihaber, diriltici, gürültücü, cahil... Bugünkü hanımlardan bir kısmı ev hanımı olmaktan uzak, malumatları yavan, kurumları ce'li, evlad u iyalleriyle bir saadet tesis etmekten aciz ve avaredirler...

Ekserisi Fransız nezaketinden dem vururlar. Fransız kadınının nezaketine hayran olduklarından uzun uzadıya bahsedişlerini dinlerseniz bir şey biliyorlar da söylüyorlar zannedersiniz. Hâlbuki gizli maksatları vardır! Fransız kadınlarından bir sınıf-ı muazzam, yurda, eve karşı biganedir. Hiçbir aile hiss-i mesuliyeti ile mukayyet değildir; gözü ocağından ziyade süste ve hariçtedir. İşte bu rahat ve tembel, bu sefil meyl ile bazı hanımlarımız evsiz, barksız, Fransız kadını gibi olmak istiyorlar.

İman ediyorum ki yeni ve vatanperver nesil, bu cereyanı başlangıcında yıkacak ve hakiki Türk hanımlığı, aile kadınlığı tesis edecektir.

İçtimaiyyat, Necmettin Sadık, “Bir Sual Münasebetiyle”, S. 8, 29 Ağustos 1334, s. 114 -115

Yeni Mecmua'da “Kumar” hakkında yazdığım bir musahabenin “Kadınlar Dünyası” unvanıyla çıkan bir kadın mecmuasında mevzu- u bahis edildiğini gördüm. Bu benim için büyük bir memnuniyet vesilesidir. Bu bahis üzerine yazı yazan Ulviye Mevlan Hanımefendi musahabemi (Düşünüyorum) serlevhası altında aynen naklettikten sonra iki küçük soru sormak lütfunda bulunuyorlar ve diyorlar

ki: “Acaba hariç ez cemiyet yaşayan biz İslam kadınları sorabilir miyiz ki bu gübar u sağarın kumar masalarına iştirak edebilen dokuzundan doksanına kadar olan kadınlar hangi sınıfa mensup kadınlardır ve bu muazzam cemiyetlere hangi kudret ve cazibe ile iştirake layık görölmüşlerdir?”

Kumar oynadıklarını bilmünasebe söylediğim kadınlar, cemiyetimizin nispeten iyi sınıfına mensup kadınlardır. Bittabi’ bu iptilanın kadınlarımız arasında maatteessüf yayıldığını söyleyebilmek için çok düşündüm; fakat pek yakından gördüğüm, sıkı sık işittiğim birçok haller bana cesaret verdi; daha doğrusu bu ithamı onlardan esirgemek hususundaki cesaretimi kırdı. Esasen sırf kadınlar arasında oynanmaya başlayan kumarın ufak irşatlarla ortadan kalkacağına emin olmasaydım onu da yazmazdım.

Yalnız muhterem muharrirenin müsaadeleriyle söyleyeyim ki suallerinde anlayamadığım bir şey var: Hariç ez cemiyet yaşadıklarını bilmiyorum. Birçok dairelerde, mekteplerde, konferanslarda, birçok müsamere ve musahabelerde gördüğümüz kadınlar, bunun aksini iddia etmiyor mu? Ulviye Mevlan Hanımefendi’nin bir mecmua neşrederek memleketin irfan ve tefekkür hayatıyla doğrudan doğruya alakadar olmaları ve kadınlara ait birçok neşriyatın vuku bulması da göstermiyor mu? Kadınlarımız faaliyet hayatının, cemiyet hayatının muhtelif sahifelerine –ciddi sahalarda- her gün biraz daha fazla iştirak etmiyorlar mı? Cemiyet hayatından kastettiklerini henüz bilmiyorum; (feminist) olduğundan şüphe edilmeyen mecmualarının bu husustaki muayyen mesleklerini de bilmiyorum. (Cemiyet) kelimesinden kastettikleri Fransızların hususi manasıyla (vie de société) dedikleri monden hayatsa bundan kadınlarımızın hukuk-ı irfan nokta-i nazarından ne gibi istifadeler edeceklerini bilmem; şunu da söyleyeyim ki bazı muhitlerimizde yavaş yavaş inkişaf ettiğini maatteessüf gördüğüm Avrupa taklidi; fakat inzibatsız ve ihtiyatsız salonların nev’ini, mahiyetini de kadınlarımızın âtisi için pek faydalı bulmuyorum ve zannediyorum ki Türk kadınlarının dahil ez cemiyet yaşamaları ve Avrupa kadınlarından pek fazla yükselmeleri “Levanten” hayata girmeden, memleketin ilm, hars, sanat hayatına iştirak etmeleriyle ailede, umumi cemiyette, ahlakta, zevkte, sa’yde terakki etmeleriyle daha ziyade kabildir ve görüyoruz ki bu yol bugün hiçbir maniasız açılmıştır.

Sonra “bu muazzam cemiyetlere (kumar cemiyetleri olacak) hangi kudret ve cazibeleriyle iştirake layık görölmüşlerdir” diyorlar. Herhalde muhakkak bir şey

varsa o da kadınlarımızın bu “muazzam cemiyetler” e layık olmadıkları ve hiçbir zaman layık olmamaya çalışmaları lüzumidir.

Türk kadınları bütün kudret ve cazibeleriyle bu nev’i cemiyetlerden nefret etmeye uğraşmalıdırlar. Ulviye Mevlan Hanımefendi, makalelerinin kumarla tafsih eden cemiyetimize kadınlık tarafından bir tedavi çaresi gösteriyorlar. “Esaretten İslam kadınlığı azad edilse, serbest olarak cemiyet hayatına karışsa, hukuki, hukuk-ı medeniyye arasında tanınsa yani orada bir insan olarak kabul edilse acaba hareketini şaşırılmış cemiyetimiz ricaline derman olmaz mı? Aranılan yüksek heyecanlar, kumardan fazla bu cereyanda duyulmaz mı?..”

Ulviye Mevlan Hanımefendi, şüphesiz müfret feministlerden olacaklar ki kadınlık namına nev’umma mutalebatta bulunan bu satırlarda biraz fazla asabiyet, hakikat hali olduğundan fazla siyah gösteren -belki de bize öyle geliyor!- bir hassasiyet var. İslam kadınlarını esir, hukuk-ı medeniyyeden sakıt telakki ediyorlar ve “onlara insan muamelesi ediniz” demek istiyorlar.

Kadınlarımızın da ilm-i sanat, ahlak cereyanlarında erkeklerle birlikte çalışmaları, ilim, sanat mesaisine yani ciddi cemiyet hayatına iştirakleri herhalde birçok içtimai hastalıklarımızı tedavi edecektir. Hatta ailede kadınlarımızın yüksek ve nezih zevk membaları teşkil etmeleri de birçok aileyi inkıraza, inkısama sürükleyen kumar hastalığının başlıca tedavi merkezi olacaktır. Kadınlarımızın erkekler üzerinde bu ahlak mürşitliği, ince zevk mürebbiyeliği tesirini yapmaları elbet lazımdır. Kendilerinden bu vazifeyi haklı olarak bekleyebiliriz. Fakat zannetmem ki dedikleri gibi kadınlarımızın bugünkü hali, dinleri ve milletleri bu ahlaki vazifenin insafına mani olsun. İslam kadınları esir olmadığı gibi, hakiki İslamiyet de -Yeni Mecmua’da uzun uzadıya mevzu-ı bahis edildiği vecihle- kadınları esir yapmak şöyle dursun iffet ve faziletin, hürmet ve itibarın en yüksek enmuzeci yapmak gayesini takip eder. İslamiyet, kadınların tahsil ve terbiyede, ilim ve sanatta, izdivaçta, ailede kanunlar nazarında erkeklerle müsavi olmasına mani değildir. Nitekim kadınlarımızın bugünkü vaziyeti de fikren, ruhen, ahlaken, zevk ve sanat itibariyle erkeklerle tevafuk etmesine mani değildir. Bu misallerini de çok kereler görüyoruz.

Binaenaleyh Ulviye Mevlan Hanımefendi’nin gösterdikleri tedavi çaresini de pek faydalı ve pek müsmir buluyoruz ve -fazla olarak- aile anası, zevce, mürebbiye ve cemiyetin bir faaliyet rüknü sıfatıyla kadınlarımızın ahlaki tekamülü üzerine bugün büyük ve nüfuzlu tesirler yapabileceklerine eminiz.

İçtimaiyat, Şukufe Nihal, “Bizde Kadın Telakkisi”, S. 11, 17 Teşrin-i Evvel 1334, s. 162-163

Bir taraftan beyefendilerin bir kısmı kadınlardaki terbiye ve irfanın, fazilet ve vakarın noksanlığından telehhüfle bahs ile şikâyet ederlerken diğer tarafta aynı memleketin en münevver gençlerinin bir kısmında da pek garip arzular, pek hafifmeşrebane telakkiler yaşıyor. Bu müstezat telakkiler, mütehalif arzular karşısında bugünün münevver, faziletkâr kadını mesut bir gayeye doğru ve takip ettiği yollarda hatve tereddüt bile etmeden istikamet cereyanında devam ederse de cehalet, esafiyet içinde henüz kendisini toplayamamış, sehl-i ikna birtakım zavallılar da naçar bu hoppaca arzuların, heveslerin kurbanı oluyorlar.

Kudret-i şiiyye ve edebiyesiyle hepimizin tanıdığı bir genç vardır; yazılarını hepimiz sever ve biliittifak kendisine bir sıfat-ı mümtaziyyet bahş ederdik. Sayıs, hissi eserleri istikbal-i edebiyesi için pek büyük mevaid ile daima tekemmül ediyordu.

Bu didiklenmiş toprağın üzerinde bu feryatlar vatanında terennüm eden genç şairi ben daha yüksek, daha endişeli görmek ister ve her gün efsunkâr kalemden bir neşide-i fazilet, ruh-ı içtimaiyemize ağlayan bir neşide-i hayat beklerdim. Lakin o ne yazıyordu: Kadın, kadın... Yine kadın, yine kadın.

Bir gün refikamın biri(...) ile görüşüm, dedi.

Sordum: Nasıl buldunuz?

Refikam anlattı:

- Kendisine bir konferansta tesadüf ettim, bizi birbirimize takdim ettiler, pek laubali bir iki sözden sonra bahis hemen kadınlara intikal etti ve orada güzel kadınlar varsa kendisine gösterilmesini söyledi.
- Nasıl? Dedim; (.....) kadınlara karşı bu kadar hürmetsiz? İlk görüşte size karşı böyle bir teklifte bulunur?

Refikam, daha var, dedi. Bakınız, kadınlar için ne söylüyor:

“Ben kadını sürme ve pere ile anlarım, bunlarsız kadın benim için hiçtir.”

Refikamın mübalağa etmeyeceğini bildiğim için genç şairin fikirlerine teessüf ettim. Ben bugünün gençlerini daha ciddi görmek isterdim. Onlar ki son senelerde içtimai teseyyüblerin en dil-sûz neticelerini gördüler; zehr-i inhitatı yudum yudum içtiler. Hepimiz biliyoruz ki bu milletin en büyük günahı kadınlarını asırlarca bir süs ve oyuncak telakki etmiş olmasıdır. Bu millet kadınlarını adam etmiş olsaydı,

bugünkü felaket şüphe yok ki yüzde doksan hafif olacaktı. Zararın neresinden dönülse kârmış. Bari biz de öyle yapsak hiç olmazsa istikbali berbad etmiş olmayız.

Şair beyleri temin ederim, terennümlerinden artık hiçbir akli başında genç kız, hiçbir mütefekkir genç kadın müteşekkir değil. Bugünün faziletperver, milliyetperver, vatanperver kadını kendilerinden sürmesinin, saçının, kollarının meth u tavsifini değil; vazifesinin, faziletinin, zekâ ve irfanının temdih ve takdirini bekliyor. Kulağımıza her dakika bir feryad-ı fecaatin ihtizazı akseden bir bu şeamet günlerinde gençlerin amali sürme ile düzgüne, kadın ile aşka mı bağlı olacak? Düşman vatan kapılarında ıslık çalarken gençler kadın terennüm etmez! Bugünün hakiki kadını, o terennümlere nefretle kulağını kapar.

Vaktiyle şairleri çok severdim; bu hissim muhitimde bana karşı pek haksız suizanlar uyandırmıştı. Hatta “Şairden başkasını adam hesabına koymaz.” diyenler bile bulundu. Bu zan bittabii pek yanlıştır. Pek yanlıştır. Yalnız, herkese karşı tabii bir hürmet beslemekle beraber şairlere karşı bu hürmet müstesna bir şekilde tecelli ediyordu. Çünkü ben çocukluğumdan beri fecaatler arkasında koşan, en ufak felaketleri sezen, insanların en ehemmiyetsiz acılarından müteessir olan bir mevcudiyettim. Benim bu hislerime aşına olan birkaç şiir, bende şairlere karşı daha yüksek bir hürmet uyandırmıştı.

Şair olmayanlar bu felaketlerden müteessir olmaz mı? Olur daha ziyade ve daha samimiyetle mütehassis olanlar da var. Lakin ne düşünüyordum? Şairler milletin ruhunda bütün hislere tercüman oluyor, onları zişuur bir hale getirerek bütün milletin ihsas ediyor, heyecanları tahrik ediyor. Bazen tek bir mısra bir orduyu kımıldatmaya kadir değil midir? Yine tek bir mısra bir ordunun değil âlem-i insaniyetin vicdanında ahlaki bir tavsiye yapabilecek kadar yüksek, kuvvetli olmaz mı? (Kaç nasiyye vardır çıkacak pak u dırâhşan) ihtarıyla titremeyecek bir kalp tasavvur edemiyorum.

Kaldırımlarda solarak tebah olan yavruların matemini yine şairler inler. Benim muhayyilemin şairleri halaskar hissiyattırlar, faziletkârdırlar, fedakârdırlar, nezih birer mütefekkidirler.

Benim muhayyilemin şairleri memleketin hissiyatını, milletin ruhunu terennüm ederken, muzlim ufuklar karşısında kadın davasıyla el açmazlar.

Nezihe Rikkat, “Erkekleşme”, S. 13, 28 Teşrin-i Sani 1334, s. 194- 195

Senelerden beri hayatımı bir deftere kaydetmeyi adet etmiştim. Bende bir tesir-i mahsus bırakan bütün müşahedatım bu defterin içinde mahfuzdur. Temin ederim ki bunu hiçbir maksat gözetmeksizin, zevkim için yaptım. DeFTERİMİ görmüş olsaydınız birçok sahifeleri dolduran güzellikleri sizi bu hususta ikna ederdi. Fakat teessüf ederim ki değil size, onu samimi muhibbelerime bile göstermeme imkân yoktur. İçinde kendime, aileme, tanıdıklarına dair dedikodulardan tutunuz da kedimin zekâsına, ninemin haksız tekdirlere karşı verilmiş intihar kararlarına kadar her şey var. Düşününüz bunları size nasıl gösterebilirim? Her ne ise...

İşte ben “Erkekleşme” diye tavsif ettiğim garabeti bu sahifelerden çıkarıyorum; acaba ilmi bir tarzda tetkiki icap eden içtimai bir meseleye mi temas ettim yoksa birtakım mevhum düşüncelere mi tâbi’ oldum? Orasını bilmem. Yalnız bildiğim bir şey varsa da o da hatıra defterimin bana bu mevzuu vermiş olması, iktisadımın da filhakika bu şekilde bulunmasıdır.

Elbette hatırlayacaksınız: Bazı varite kumpanyalarının ilanlarında kadın pehlivanlar vardır. Matmazel yahut madam bilmem ne... Kendisini mağlup edene karşı şu kadar frank mükâfat va’d olunur. Bu kumpanyanın alelade bir desisesinden başka bir şey olmasa bile yine bir tecessüsünü celb eder.

Sahne üzerinde bir kadının bir erkekle müsaraa etmesi hatta hasmını mağlup etmesi şayan-ı dikkat addolunur.

Sizi bu manzara memnun eder mi? Bana gelince: Hayatımda bundan çok tiksinerik seyrettiğim bir şey olamaz. Bir kadın tasavvur ediniz ki bazularının uzleti fırlamış. Göğsü bir kaya gibi sert ve kavi. İki metre boyunda iki yüz kilo sıklisinde. Bir dev gibi karşınızda iri adımlarla dolaşiyor. Bu badbahtı bir galat-ı hilkat addederek hem cinsim için dünyada böyle bir tehlike mevcut olup olmadığını düşünürüm.

İşte bu benim nazarımda erkekleşmiş bir kadın timsalidir. Son zamanlarda bu vehmimi tezyit edecek vakalara sık sık tesadüf ettiğimi defterim bana ispat ediyor.

Birçok refikamın maneviyatlarında bu garip istihaleyi kastediyor gibiyim. Ben kadınları hicap ile me’luf narin bir mahlûk addederim. Şimdi gece yarısında tek başına yangın yerlerinden bîperva geçen, polis ile kavga eden hanımlara tesadüf

ettikçe taaccüp ediyorum. Yolda yürürken koşarak tramvaya atlayanlara, sokakta miting yapıp dükkanları yağma edenlere hayretle bakıyorum.

Öylelerini tanyorum ki yatak odasında kocasının röveleriyle düşman tayyarelerine ateş ettiklerinden bahsediyorlardı. Öylelerini tanyorum ki arkalarına takılan göğsü madalyalı harp zabitlerini sokakta şamarlıyorlar. Bunlara münferit vakalar mı diyeceksiniz? Pekala... Defterimde daha umumi notlar var:

Mahallemizin hoppa, şımarık kızları bir omlet pişirmesini öğrenmeden hep birden gidip maliyeye kâtibe yazıldılar, bankalara, postahaneye memure oldular; darülfünuna girdiler. Son zamanlarda kadınlardan tabur bile yapıldı; onbaşılar, çavuşlar bile nasb edildi.

Hâsılı kâtiplikten çöpçülüğe kadar kadınların girmediği meslek kalmadı. Sabahleyin alafranga dokuz buçuktan sonra kaç hanımı evinde bulabilirsiniz. Kimi dükkânına kimi kalemine gidiyor kimisi de kendine bir zevc intihabıyla meşgul.

Zannetmeyiniz ki cinsiyetini kaybeden yalnız adi bir tabakadır. Muhterem bir edibemiz bile ma'hud bir paşanın kumandası altında Suriye'ye teşkilat yapmaya gitmemiş miydi? Ara sıra yolda kol kola haykırarak siyasetten bahseden darülmualimatlı hanımları gördükçe pek yakında müthiş bir inkılâbın hazırlanmakta olduğunu hissediyorsunuz.

Bilmem... Biz böyle şeylere alışmamıştık. Pek mahcup, pek muhteriz büyüdük. Validelerimizin dizlerinin dibinde evlerimizden ayrılmazdık. Boş vakitlerimizde zevçlerimizi tahayyül ederek, piyanomuzu, kemanımızı, udumuzu çalardık. Bütün eğlencelerimiz bu kadardı.

Belki çekingenliğin bu derecesi iyi değildir, kadın da cemiyet hayatına iştirak etmeliydi; fakat bu erkeklere karşı saffetimizle, hicabımızla, zarafet ve nezaketimizle haiz olduğumuz ruchanı terk etmeksizin olmalı değil miydi?

Ta'lim ve Terbiye Sahifeleri: İbrahim Alaaddin, "Kız Sultanileri Hakkında: Muhterem Arkadaşlarım İsmail Hakkı ve Mustafa Şekip Bey'lere", S. 14, 12 Kanun-i Evvel 1334, s. 210- 212

Yevmi gazeteler geçen on senenin bilhassa dört muharebe yılının münakıp hattiat-i vesiatinini yazmakla tüketemediler. Ben onlara bir kelime ilave edecek değilim. Acze düşenlerden kam u intikam almak nahoş hem de hayide tezyifleri beyhude tekrar etmek olduğundan boş bir gayettir. Ben bilakis burada ittihat

ettiğim serlevhanın hulasa eylediği mevzu itibariyle o icraatın isabet-i nadiresinden birine temas ediyorum: Kız Sultanileri

İnkâr olunamaz geçen on sene bilhassa muharebe yılları memlekette kadın maarifinin inkişafına pek ziyade imkân verdi. Tamamen musemmir ve itminan-ı bahş olmasa bile Türk kadınlık âleminde bu inkişaf fikri ondan evvelki senelerle kabil-i kıyas değildir. Denilebilir ki bizde kadın dimağı son beş altı sene zarfında belki otuz yıllık bir merhale-i inkişafı tay etti. Bunda zamanın ve hayatın icabatının eser-i hemmiyetle birlikte esbak-ı maarif nazırı Şükrü Bey'in de tesir-i azm u cesaretini teslim etmek zannederim hakşinaslık, zaruriyettir.

Düne kadar payitahtta mevcut olan beş tane kız sultanisi işte o himmet ve cesaretin henüz taazzuv etmemiş birer mevlüd-i ümid-i alud idi. “İdi” diyorum; çünkü son günlerde kız sultanilerinden bazısının tevhid edilmek veya kız sanayi mektebiyle mezc olunmak suretiyle lağvedileceği takarrür etmek üzere. Ben bu tedbir-i ruci'de biraz şeme-i irtica tedenni duyuyorum. Türk ve Müslüman ahalisi bir milyona yakın bir şehir için bilhassa bu kadar büyük ve dağınk bir şehir için beş tane kız sultanisi fazla değil, her sene başında artan tehalüklere nazaran gayri kafidir bile. Biz istedik ki maarif nezareti, dava-i harbiyyenin dünkü faliyet ve salahiyetine; fakat muhakkak ve mustakim bir tarzda tevarüs etsin ve harp meydanlarında kaybedileni hiç olmazsa marifet sahasında telakkiye çalışsın. Muharebe irfan-ı zükur için bir afet olmuştur. Bari hal-i sulh marifet-i nisvanda teşmil-i musibet etmesin.

Hâlbuki maarifin bugünkü vaziyeti her ikisi hakkında da elem-i averdir. Ecnebi müessesatın tahliyesi yüzünden hâsıl olan yersizlik, tahsisat yoksuzluğundan doğan ve her gün artan buhran, maarif makinesinin büsbütün tevkifi ihtimal-i mühlikini ihzar ediyor. Bütün bunları merci-i aidiyenin eser-i ihmâl naksiri olarak kabul etmek sarîh bir haksızlık olur. Aşikâr olan bir şey varsa hükümetin heyet-i umumiyyesi kavasında maarif lehine sarf edilen bir zerre-i kdretin bulunmamasıdır.

İstanbul'da bugünkü bayrağımızın dalgalandığı her yerde varlığımızı kendiliğinden ispat ve müdafaa edecek müessesat ancak mektepler iken gençliğin kaybettiğini telafi, cehlin rahnelerini tamir için mekteplere hayat vermek zaruri ve elzem iken bugünkü acz ü ataleti tamir için insan kelime bulmakta aciz kalıyor. Mamafih ben şu umumi istitradı burada terk ederek asıl mevzunun hususiyetine

avdet edeyim. Çünkü bütün irfan ve terbiyeye müteallik defteri kurcalarken asıl maksadımı unutmuş olmaktan korkarım.

Ben kız sultanilerinden bazısının sanayi mekteplerine kalb edilmek suretiyle olsa da lağvın hiç de taraftar değilim. Çünkü evvel emirde inas sultanilerinin yukarıda da işaret ettim vechle ihtiyaçtan fazla addedilmesine imkân yoktur. Saniyen: Sultani ile sanayi mektebi teariz edince sultaniyi tercih etmek mevcut ihtiyaçlara göre pek tabiidir. Birinci iddiayı muhtaca ispat addetmiyorum. İkinci davaya gelince her iki müessesenin tatmin edebileceği ihtiyaçları mukayese etmek bu fikri ispata kâfidir zannedirim.

Bugünkü teşkilata nazaran kız sultanileri bile alehltlak nisvan-ı münevvere yetiştirmek gayesini istihdaf ediyor. Kız sanayi mektebi ise herhangi bir hırfet ve sanatta mümareseye sahip kadınlar ihzar etmek maksadını takip edebilir.

Sultani kadına oldukça yüksek bir terbiye ve tahsil teminini bu suretle kadını benliğini müdrik ve şahsiyetine malik bir seviyeye çıkartmayı düşünüyor. Kız sanayi mektebi kadını mümkün mertebe bir unsur-ı mustahsel haline koymayı emel edinmiştir. Eğer birinci maksat bizim memleketimizde az çok hâsıl olmuş bulunsaydı ikincisinin elzemiyetine kani olurduk. Hâlbuki biz ailede ve içtimai hayatta muntazam ve münsecim fakat harhalde seri bir tekâmüle şiddetle muhtaç bir milletiz. Bu itibar ile kadının pek düşkün olan seviye-i fikriyyesini mümkün olduğu kadar yükseltmek ihtiyacındayız. Diğer taraftan darüssanialarımız, imalathanelerimiz teşkil etmiş değildir ki sanayi mektepleri vasıtasıyla ihzar ettiğimiz nisvanı bu kabil-i mesaiyeye sevk edelim. Onları birer unsur-ı istihsal ve iktisat haline koyabilelim. Bir sanayinin bir şubesine mensup olan şahıs, bilhassa kadınsa, musemmir bir zevk-i sa'yi bulamaz. Bu yeni değişiklikten sonra muhtelif sanat mahareti henüz yirmi, otuz genç kızın birkaç sene zarfında yetiştiğini farz edelim. Bunlar ya muallime veya münferit işçiler halinde çalışacaklardır. Muallime oldukları takdirde ihtisaslarının darlığı hasebiyle tamamen müfid olamayacaklar ve bilhassa kadınlara hasrı pek lazım olan iptidai sınıflarda işe yaramayacaktır. Memlekette kadınların çalışabileceği fabrikalar, imalathaneler bulunmadığı için münferiden çalışmalarında da hiç müstefid olamayacaklar ve bu belki birkaç sene zarfında maharet ve sanatlarını unutup gideceklerdir. Demek ki sultaniye tercih edilen ve onun zararına takliben teşkil olunan kız sanayi mektebi henüz muhiti vücut bulmamış, bir müessese-i terbiye olacaktır ki terbiye ve tahsilin en ziyade

muHITE intibak ettirmek demek olduğu düşünülürse bu teşebbüsü biraz gayri tabii bulmak zaruri olur.

Bana öyle geliyor ki merci-i aidi sultanilerden birisi üzerinde tatbik ettiği tecrübeye diğer bir tarzda teşebbüs etmiş olsaydı daha tabii ve ihtiyaca herhalde daha uygun bir yol takip etmiş olacaktı. Mesela talim heyetleriyle tedris vasıtalarının tekemmülüne sarf-ı hizmet etmeliydi. Yalnız mesela şimdilik bir kız sultanisinde İsviçre’de ve daha diğer memleketlerde olduğu gibi “pedagoji, umur-ı beytiyye ve fünun” kısımları gibi birtakım şubeler ihdas etseydi bu sultani devre-i saniye talibatını bu üç kısma tevzi edilseydi mutlaka müreccah olacaktır. Pedagoji kısmı terbiyeşinas anneler veya seviyesi düzgün muallimler yetiştirir. Umur-ı beytiyye kısmı bize pek elzem olan ev kadınlığı tahsilini verir. Fünun kısmı da tahsilde devam etmek isteyen hanım kızlara menşe olurdu.

Memleketin terbiye işleriyle alakadar bilhassa bizde kadın meselesi hakkında endişesi var olan zevat birtakım idari külfet ve mazeretler karşısında bile böyle gerileme mahiyetinde “idare-i maslahata” razı olmamalı idiler.

Falih Rıfki, “Yazılmayan Kadın”, S.17, 30 Kanun-i Sani 1335, s.263- 264

Divan edebiyatının muazzam hendesi içinde pek çok kadın çizgisi yoktu, Nail-i kadimin saf mermerden mısralarında yaşayanlar, Nedim’in eski Haliç kayıklarında yan beyan oturanlar kadınlar değildir. Yalnız Anadolu halkının bir memba kadar temiz türkülerinde köy dilberinin yanık hislerinin gölgesi var. Muasır gençlerden bazıları gazelin çürümüş çerçevelerinde mahubelerini terennüm ettiler.

Edebiyat-ı Cedide’nin, Fecr-i Ati’nin, yeni neslin yazdığı kadınlar kimdir? Hüseyin Rahmi’nin mahallelerin kaldırımları üstünde topladığı sözlerle konuşan kadınlar hangileridir? Ben onlarda hayata bir yağmur damlası gibi dokunup geçen, seciyesiz genç kızlarla hayattan, ahlaksızlığın ve ibtizalin çamuruyla bulanmış ağır bir su gibi akıp giden dişleri görüyorum. Ortada yazılmayan bir kadın var. Bu kadın eski konakların muhteşem haremindedir, temiz, ak evlerinin bembeyaz minderleri üstünde ömür süren, saadetinden utanan, ıstırabını sır gibi kalbinin köşelerinde gizleyen, meskenini mabet tanıyan, öldükleri zaman ailelerine temel sarsıntısı veren hanımefendilerdir.

Yangından sora hasta kocasıyla bize asil bir kadın iltica etti. Evinden, eşyasından kurtarılmış hiçbir şeyi yoktu. Evde onun ketum adımlarını takip

ediyordum.

Başına gelen bu acı vakaya dair tek şikâyet bile işitmedim. Misafir olduğu eve ruhunun derin ıstırabından bir küçük neşesizlik aksettirmek istemedi. Birkaç gün sonra kocası öldü. Cenazeyi hiç kimseyi rahatsız etmeden mezarlığa gönderebilmek için sessiz sessiz çalıştı. İçinden ağladı, gözyaşlarını odasında yalnız kaldığı gecelere bıraktı. Bu kadının ye'si o kadar büyüktü ve o kadar canından yaralanmıştı ki her gün belinin hissedilecek kadar büküldüğünü, gözlerinin ölçülecek kadar küçüldüğünü görüyordum. Bir ölü dudağı gibi nefretle kısılan dudakları bizi gördükçe gülmek isterdi. Sanki evimize bir gölge girdi, kendi kendine eridi ve kayboldu.

Türk şehirleri ve aileleri, Türklerin samimi hayatı bu kadınların ruhunda yaşamıştır. Bugün bir kadının saray duvarı gibi yekpare ve ketum duran yüzlerinden ve cesetlerinden ruhlarına girebilen sanatkâr, yeni bir âlem görecektir. En derin kokular, mevsimlerimizin en asil çiçeği onun bahçesinde duruyor. Bir mukaddes mahfaza gibi içi açılmayan bu kadın, Türk edebiyatının en giran-baha sırrını saklıyor. Eski edebiyatta kadın yoktur, şimdiki edebiyatta bizim kadınıımız yok. Türk kadını edebiyatın girift ve darağaçları altında bedmest adımlarla geçtiği yolun sonunda elinde samimiyetin ve dudaklarında dünyanın en derin, en ağır ıstırap ve merhametlerine müdhil olan ketum tebessümüyle duruyor.

Faruk Nafiz, “Anayurdu”, S. 17, 30 Kanun-i Sani 1335, s. 264

Biz ki viran vatanın derdiyle
Ah eden bir sürü biçareyiz,
Bize her sunduğu zehir olsa bile
Yar elinden yine bin cam içeriz!

Öksüz, avare, dolaştık bu yolu,
Ne uzaktan, ne yakından ses var.
Kalbimiz şimdi elemelerle dolu,
Gurbet eylemiş bize artık bu diyar!

Halide Nusret, “Bizim Derdimiz”, S. 19, 20 Mart 1335, s. 296

Karanlığın kalbi çarpıyor yine,
Derin ve muttarit bir, enin gibi
Bir gölge damlamış şen gözlerine
Üzdü mü bu zulmet inci kalbi?

Tabiat ağlıyor bak için için
Bu akşam yıldızlar bile neşesiz!
Bilmem ki, sevgili bu keder niçin?
Niye ilkbaharda ağlıyoruz biz?

Ömrün en çiçekli deminde, heyhat,
Battı aşkımıza bir zalim diken!
Kaldı kalbimizde bu zehirli yâd
Şarkın esir olan beldelerinden!

Nezihe Rikkat, “Aile Kitaphanesi”, S. 17, 30 Kanun-i Sani 1335, s. 257-258

Tanıdığım bazı genç kızlar var ki edebiyata merak ediyorlar. Birçok kitaplar alıp okuyorlar. Fakat bu okuyuşları o kadar intizamsız oluyor ki kendileri için hiçbir istifade temin etmiyor. Zamanlarını beyhude öldürmüş oluyorlar. Hatta ara sıra hiçbir edebi kıymeti olmayan adi eserler ellerine geçiyor. Bunları da büyük bir hüsn-ü niyetle okumaya koyuluyorlar.

Bazı yabancı tab’lar tarafından neşredilen romanlar var ki bilhassa genç kızların tecessüsünü tahrik etmek maksadıyla yazılmıştır. İçlerinde sarahaten ahlaksızlık olmadığı için hükümet bu eserleri men edemez. Her tarafta satıldığını görürsünüz. Muzır olan ciheti pespayeliğidir. Bazı ahlaksız hizmetçi kadınlar ile çapkın uşaklar arasındaki sefil muaşakalara benzeyen birtakım maceralar, kitabı doldurur. Biraz edebiyatı anlayanlar esasen bunları değersizlikten dolayı okumaya tahammül edemezler. Fakat tahsili iptidai olan bir genç kız için bu böyle değildir. Zavallı, hayatın bu kıl-ı maskaralıklardan ibaret olduğunu zanneder. Aşkın manası, nazarında adi bir ihtiras olur.

Romanların, bilhassa kadınlar üzerinde tesiri büyüktür. Edebiyat-ı Cedide kitaphanesinin neşriyatına ait izlere bugünkü hayatımızda sık sık tesadüf edebiliriz:

ne kadar genç kız var ki “Nihal” nam-ı müstearını takınarak kendini buna benzetmeye çalışıyor. Kim bilir ne kadar “Bihter” ler, ne kadar “Behlül” ler de var. Bunlarda “Aşk-ı Memnu” nun gayet kuvvetli izleri yaşamaktadır.

Roman okumaya başlayan genç kızlar, mahiyetlerini bilmedikleri birçok eserleri birlikte okuyorlar. Tabii edebi terbiyeleri yükselmiş olmuyor. “Kaptan Cemal” den sonra “Mai ve Siyah” ı okuyan bu eserden bir şey anlayabilir mi?

Aile sahipleri için kızlarına okutacak kitapları intihap etmek mühim bir meseledir. Herkes bu hususta rey sahibi olamaz. “Terbiye” ile uğraşanlar genç kızlar için muzır buldukları kitapları tefrik edebilirler.

Tanıdığım bazı hanımlar var ki kızlarına hangi romanları okumak için müsaade edeceklerini bilmiyorlar. Bunların birçoğunu kendileri okumuş değildir. Her biri için tahkikat yapmaya da bittabii imkân yoktur.

Netice olarak şunu söylemek istiyorum: muhteviyatı tetkik ve intihap edilmek şartıyla gerek şimdiye kadar neşredilen, gerek neşredilmeyen eserlerden bir “aile kitaphanesi” teşkil edilse mümkün mertebe zarif; fakat herhalde pek ucuz olarak intişar edecek bu kitapları zannederim ki hepimiz alırız. Kemal Bey gibi, Abdülhak Hamit Bey gibi büyük sanatkârlarımızın eserlerine ufak bir mukaddime ilave edilerek eserin mahiyeti, müellifin hayatı, sanatı, mensup olduğu “devr-i edebi” hakkında malumat verilebilir. Hatta çetin bir lisanla yazılmış olanlara haşiyeler ilave etmek, bazı lügatlerin manalarını yazmak mümkündür. Zannederim ki içimizde muntazam kitaphanesi olan pek azdır. Bu eserlerden bir kısmının mevcudu kalmamış ve yahut gayet fena bir tarzda tab’ edilmiş bulunması neşemizi kırıyor. Onları almak istemiyoruz. Böyle olursa bize de kitap hevesi gelir.

Belki bu sözlerimi tastik ediyorsunuz. Yalnız sizin de benim de inanmayacağımız bir şey varsa o da bu teşebbüs için lazım olan kuvvetli bir azim ile vasi’ bir sermayeyi birleştirecek bir “tab” ın vücududur.

6. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

İdeal toplum düzenine ulaşabilmek için her kuşak kendinden önceki kuşaktan daha cesur davranmış, toplumun sorunlarına çözüm üretebilme ve yeni teoriler ortaya koyma iradesini daha kuvvetli bir şekilde göstermeye çalışmıştır.

Türkiye’de kadının bugünkü duruma gelinceye kadar geçirdiği değişim evrelerini incelediğimizde, kadının toplum içindeki konumu sürekli tartışılmış ve kadınlarla ilgili gelişmelerde sürekli daha ileriye gidilmiştir.

Osmanlı toplumunda özellikle Tanzimat’la başlayan yenileşme hareketleri sırasında kadınlara verilen haklar II. Meşrutiyet döneminde daha da geliştirilmiş, eğitim, aile hukuku, çalışma hayatı, evlilik gibi konularda düzenlemelere gidilmiş, okullarda kızların sayısı arttırılmış ve nihayet üniversitelerin de kapıları kızlara açılmıştır.

Bu yıllarda patlak veren I. Dünya Savaşı, toplum ve devlet açısından büyük felaketleri de beraberinde getirmiştir. Ancak bu olumsuzluklar, kadının lehine sonuçlanmıştır. Kadınlar, toplumun içinde bulunduğu bu zorlu ortamda çok iyi şekilde organize olmuşlar, kurdukları yardım dernekleriyle insanların ihtiyaçlarını karşılamak için çaba sarf etmişlerdir. Erkeklerini cepheye gönderen kadınlar, onların boşlukları doldurmak için iş hayatına atılmışlar; fabrikalarda çalışmışlardır.

Bu dönemde toplumu ayakta tutabilmek, toplumsal çözülmeyle önleyebilmek için aile müessesesine özellikle hassasiyet gösterilmiş, bu da ailenin temel direği olan kadının ciddi anlamda donanımlı olması ihtiyacını gündeme getirmiştir.

İlim, kültür, eğitim, siyaset, ekonomi, evlilik, sağlık konularında kadınları daha bilinçli duruma getirmek amacıyla çıkarılan kadın dergileri, kadınların hemen her alanda donanımlı hale gelmesinde öncü rol üstlenmiştir.

İşlenmemiş bir maden olarak gördüğü kadını, işlemek için yola çıkan Türk Kadını dergisi de kadının ilerlemesi için matbuatı zorunlu görmüş, yazar kadrosuna da eğitimcileri de dâhil ederek 23 Mayıs 1334'te yayın hayatına başlamıştır.

Türk Kadını dergisinin sahibinin bir eğitimci olması, dergide eğitim konularının ağırlıklı olarak işlendiği yazıların çokça görülmesini, dönemin önemli okullarında çalışan öğretmenlerin dergiye yazmalarını sağlamıştır. Bu da toplumun içinde bulunduğu kargaşa ortamında beyin gücünün artırılmasına yardımcı olduğu gibi düşünebilen, ufku açık, kendi iradesiyle bilinçli bir şekilde hareket edebilen kadınların toplumda var olmasının hedeflendiğinin de açıkça göstergesidir. Derginin aynı isimle bir de dersane açması ve dergide yoğun olarak bulunan kitap ilanları, okuyan bir Türk kadınının yeni bir kimlikle sosyal hayattaki yerini almasının istenildiğini açıkça ortaya koymaktadır.

Türk Kadını dergisi, kadın erkek herkese sayfalarını açtığını dile getirmiştir. Dergide dönemin meşhur isimleriyle yeni yetişen kalemleri aynı sayfalarda görebilmekteyiz. Okuyucular, bu isimlerle gerektiğinde sert fikir tartışmalarına girmişler; gerektiğinde onlara mektuplar göndererek yazarlarla fikir teatisinde bulunmuşlardır. Bu da dergide, aydın-halk ilişkisi açısından bir beraberlik sağlanmasının amaçlandığını göstermektedir.

Sanayi hareketinin meydana getirdiği Batı modernleşmesinde erkek egemenliğine karşı gelişen feminizm cereyanının dünya kadınlarını etkisi altına aldığı bir zamanda Türk Kadını dergisi, Batılı anlamda bir feminist anlayışı, kendi değerlerine aykırı görmüş, bu feminist anlayışı kendi ahlak ve kültürel değerlerine göre yorumlamış ve kendine özgü yaşama tarzına çevirmiştir. Kadının özgürleşme, modernleşme adına, aile ve toplum içindeki görevlerinin asla ihmal edilmemesi gerektiği üzerinde özellikle durmuştur.

Evlilik ve aile konuları da dergide önemli derecede yer tutmuş, eşlerin birbirlerini iyice tanımadan yaptıkları evliliklerin kötü sonuçlandığı dile

getirilmiş, hatta eş seçme konusunda bir de hem kadınlara hem de erkeklere yönelik yarışma tertip edilmiştir.

Türk Kadını dergisi, dünya kadın gündemini de takip etmiş, Avrupa kadınlarının faydalı girişimlerini, Türk kadınlarına emsal teşkil etmesi açısından sayfalarında yer vermiştir.

Türk Kadını dergisi, fikir yazıları, şiir ve hikâyelerin yanında yemek tarifi, çocuk bakımı, estetik, moda, sağlık gibi konulara da yer vermiş; böylece hem fikir yönünden iyi yetişmiş bir fert hem de ev hanımı olarak görevlerini en iyi şekilde yerine getiren bir anne ve bir eş olma konusunda kadınlara bilgi sunmuştur.

1908–1923 arası Türk kadın tarihi açısından önemli bir tarih aralığıdır. İncelediğimiz dergi de bu dönemi anlayabilmek için kaynak teşkil edecek bir niteliktedir.

7. KAYNAKÇA

Albayrak, Sadık. *Meşrutiyet İstanbul'unda Kadın ve Sosyal Değişim*. İstanbul: Yeditepe Yayınları, 2002.

Aşa, Ayşe, Emel. *1928'e Kadar Türk Kadın Mecmuaları*. İstanbul: İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans Tezi, 1989.

Aydın, Mehmet. *Ne Yazıyor Bu Kadınlar: Osmanlıdan Günümüze Kadın Yazar ve Şairler*. Ankara: İlke Yayınları, 1995.

Cevdet, Abdullah. *İçtihadın İçtihadı*. Yay. Haz. Mustafa Gündüz. İstanbul: Lotus Yayınları, 1998.

Çaha, Ömer. *Sivil Kadın: Türkiye'de Sivil Toplum ve Kadın*. Konya: Vadi Yayınları, 1996.

Çakır, Serpil. *Osmanlı Kadın Hareketi*. İstanbul: Metis Kadın Araştırmaları, 1996.

Çakır, Serpil. "Bir Osmanlı Kadın Örgütü: Osmanlı Müdafaa-i Hukuk-ı Nisvan Cemiyeti". *Tarih ve Toplum* dergisi, Temmuz. 1998.

Çolak, Güldane, Lale, Uçan. *II. Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e Basında Kadın Öncüler*. İstanbul: Heyamola Yayınları, 2008.

Durakbaşa, Ayşe. *Halide Edip: Türk Modernleşmesi ve Feminizm*. İstanbul: İletişim Yayınları, 2000.

Dölen, Emre. "Cumhuriyet'in İlk On Beş Yılında İstanbul Üniversitesi'nde Kız Öğrenciler". *Sağlık Alanında Türk Kadını: Cumhuriyet'in ve Tıp Fakültesi'ne Kız Öğrenci Kabulünün 75. Yılı*. Ed. Nuran Yıldırım. İstanbul: Növertis, Mayıs 1998.

Fikret, Tevfik. *Rübab-ı Şikeste*. Haz. Dr. Abdullah Uçman- Dr. Hasan Akay. İstanbul: Çağrı Yayınları, 2005.

Gökalp, Ziya. *Türkçülüğün Esasları*. İstanbul: Varlık Yayınları, Nisan 1973.

Güzel, Şehmus. "Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Toplumsal Değişim ve Kadın". *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi*. c.3. İstanbul: İletişim Yayınları, 1985.

İnan, Afet. *Tarih Boyunca Türk Kadınının Hak ve Görevleri*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1975.

Kırkpınar, Leyla. "Türkiye'de Toplumsal Değişme Sürecinde Kadın". *75 Yılda Kadınlar ve Erkekler*. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları, 1998.

- Kurnaz, Şefika. II. Meşrutiyet Döneminde Türk Kadını. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı, 1996.
- Lewis, Bernard. *Modern Türkiye'nin Doğuşu*. Çev. Metin Kıratlı. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1998.
- Ortaylı, İlber. *Osmanlı'da Değişim ve Anayasal Rejim Sorunu*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2008.
- Öztürk, Emine. *Türk Kadınının Feminizme Bakışı*. İstanbul: Karmat, Haziran 2007.
- Safa, Peyami. *Türk İnkılabına Bakışlar*. Ankara: Ankara Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Araştırma Merkezi, 1988.
- Taşkıran, Tezer. *Cumhuriyet'in 50. Yılında Türk Kadın Hakları*. Ankara: Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı, 1973.
- Tanpınar, Ahmet Hamdi. *XIX. Asır Türk Edebiyatı Tarihi*. Haz. Abdullah Uçman. İstanbul: Y.K.Y. 2006.
- Haz. Toska, Zehra, Serpil Çakır, Tülay Gençtürk, Sevim Yılmaz, Semlin Kurç, Gökçen Art, Aynur Demirdirek, *İstanbul Kütüphanelerindeki Eski Harfli Kadın Dergileri Bibliyografyası*, İstanbul: Metis Yayınları, 1993.
- Toksa, Zehra. "Cumhuriyet'in Kadın İdeali: Eşiği Aşanlar, Aşamayanlar". *75 Yılda Kadınlar ve Erkekler*. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları, 1998.
- Unat, Reşit Faik. *Türkiye Eğitim Sisteminin Gelişmesine Tarihi Bir Bakış*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı, 1972.

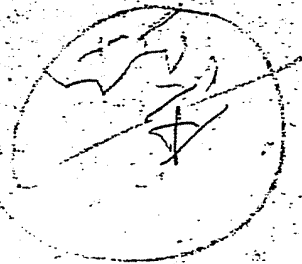
تورک قادینی

۶۷

Handwritten notes and scribbles in the upper left corner.

تورک قادین

برصايره :

...
مفیده فرید
م . شکیب
خالده نصرت
فاروق ناند
بصره لوستار
امین سمید
عمر سیف الدین

هرم — صلامق
فهمیسم
قادین حسلرتز
سز (شعر)
قیرلده (شعر)
مشور شعرل
قیمه نزه (حکایه)
طیبی یازمق صنعتی

دانه سی : ۷۵ غروش

صانی : ۲۱

برگى ايجنده بوجالايور. دالعايه، تصادفه تايىسك ،
زمان نايىست يورسا اونى ياپ ، وْذَانَا اَلْكُنْ ياشقا
دورلوسى كلمه ز !

مع مانبه صوك مودا ، (بيك بر گيجه) دن يالگنز
(اسم) دكيل (شكل) ده آمشدر .
بجث ايتديگمز رساله ديور كه :

بعض مودا مؤسهرلى بيك بر گيجه حكايه لرنده
آدريف ايدين ، شكل و قياقدن استفاده ايتك چاره لرنى

(تورک قادى) بونسخه دن اعتباراً برمودا ستونى
آچييور. اساس اعتباريله مودا دوشكونلگنك علمنده
ايسك ده ، اياك مقدمه ده سوبه تيلديگى گى ، عمومى جريانك
اوكنه گجرك قبل اوئا . يغندن قارنلر نيزى مچ اولمارسا
حتبى مودا حقتده شير ايت ايسه يورز .

في الحقيقه بزده مودا دييه قبول ايديل زنگلر
وشكللر ا كثرى اوروپا ده موداسى چوقدن گچن اولان
شيلردر . قارنلر نيز (پارس) و (ويا) گى مودا
مرکز لرنك مطوعات و شرهائى تعقيب ايده . نكندن
ترز يلك (بگى) دييه اسما ايتديكرى بيچى اولدنى گى
قبول ايتكده و برآز سوگرا بونش ديكشديگى چيرنه
گورده رك صبق و آغير مصرفلرا اختياره بچور قاتده درلر .
مودا ستونمزده قارنلر نيزه نمكن مرتبه سراع
و مرخالده - موسى داخلده (ويايه) ، (پارس) ، (ننده) ،
(سيورق) مودا لرن دن معلومات و ريه چكى گى آراسرا
بومودانزه عائد رسملرده قونا چقدر .

سوك مودا :

پارس شهر آزادلى

Les élégances parisiennes نامنده كي مودا غن تيسك
صوك ايلك بهار موداسنه عائد حقيقتى باشنده ، شهر
آزاد ، اسنى گورنجه شاشيردم . بو هر حالده شر قيلبره
مخصوص براسدى . در حال قاموسه باقم . نه قادر
عيب ، شر قعائد براسى غربك كتابند : اوگره بيوردم .
« شهر آزاد » بزم مشهور (بيك بر گيجه) حكايه سنك
سلطانلرن دن برى ايش ؛ و بوتون او حكايله بو قادنك
اوزرينه مرتب ايتش . موضوعلرك تورلو تورلو اوليشى ،
و هر حكايه نك باشقا برگوزده للكده بولو نوشى (مودا) نك
معناسه يك زياده اولدنى ايجن بازسده نك و بيچيم
اختراع ايدهن قادينلر « شهر آزاد » نامى و برييورلر .
بونى بز مودا سلطانلرى ، دييه ده ترجمه ايده بيليرز .

(دده) مؤسسه نك بك گوزل موده لارندن برى ...
بوز ايديكن ياپيش اولوب آنككده عين رنكده ساتندن
معمولدر . فيستان صيرما اينلهمه نى مويتفرله مزيندر . هر
كرده ده سازى دوگه نر وصارى پوسكولر وزدر . [

دوشونمتكده درلر . « دده » مغازه سى بونلرك الك
مهملرن دندر . ايشه بو استفاده نتيجه سنده « عجم فيستانى »
دييلن مودا ظهور ايتدى . بو فيستانك او كنى كاملا

پہلی یوردیہ سیدہ حسن ... [بگاہہ صنعتکارہیز رافت توفیق بک اندازیک طابولوزندن آاندیر۔]

تورک و قادیانی

قادیانیوں کے بارے میں جاننے والے اور سب سے گہرے محقق

موصوفہ

ابراہیم حکنٹ	سید (شیر)	تورک قاوی	سید سلیمان و حسین
معلم حسین نژاد	قادیانی (شیر)	محمد الدین صادق	رحمہ مستم
عزیز ہفتانی	سید (حکامہ)	احمد ادب	الفتوحہ رنگ احمادی
محمد عارف	نور الٹ	عبد القاضی بوفیق	سید کل
تورک قادیانی	سید (سید القویلی خانقاہ)	محمد امین	سید (شیر)
بکری انور	سید علی نژاد فکر نوری، حقیقی صاحب لکھنؤ	سید محمد ہاشم	تورک و مل باورویہ (شیر)

دہلی - ۵ - عربی